

ARGIA

Urria 23 - XLVI garren urtea 990 zenbakia 90 pezta

Pello Ruiz-Cabestany
eta

Jokin Mujika

ZIKLISMOAK ERE BA DU
HARROBIA

ARABA
EUSKARAZ 83

Eujenio Arozenarekin antzerkiaz

Felix Soto:

Lan gehiago egin behar dugu

Ikastola auzitan
Zuhaiztiko gurasoen eredu

Horixe da Auzmendi. Bitxia. Berezia.

Donostiako estiloa.

**kirolzaleen
zerbitzutan**

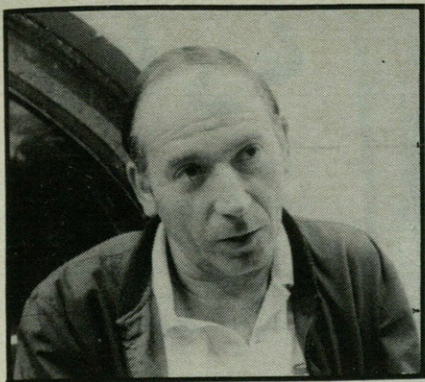

miner

donostia

271050 eta 270447

Karguz Felix Soto Donostiako alkateordea da baina ez dugu uste Donostiakoa izan beharra dagoenik bera ezagutzeko. HBkoa bera, hirigintzazko gaiak dira gehien menderatzen dituenak eta haietan sartzen ditu bere lan ordu gehienak ere. Izan ere, langile izatea bait da Felix Soto pertsona bezala defini dezakeen ezaugarrietako bat. (4. orrialdea).

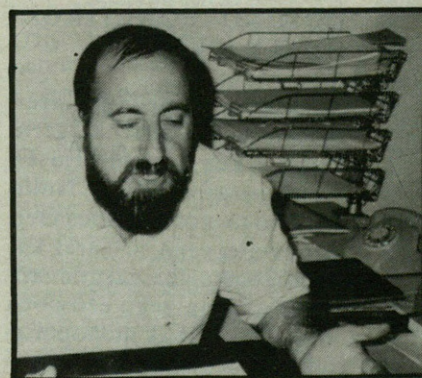
Gutxi izaten dira Arabako parajeek euskaldun sentitzeko eta bihurtzeko izaten dituzten aukerak. Horietako bat dagoeneko urtero ospatzen den «Araba Euskaraz» izango da du-darik gabe. Aurten Laudion ospatzen da hilaren 23an. Horretaz berririk eta komentariorik erdiko orrialdeetan aurkitu ahal izango duzue. (20. orrialdea).

NON-ZER

2. Aste giroa.
4. Felix Soto: «Lan gehiago egin behar dugu». **I. Zubiondo.**
8. Libano: Heldu dira marinak. **Pablo Sastre.**
11. Ttanttaka.
12. «Herriz Herri», hiru urte astero informatuz. **Artaso.**
14. Madriden uholdeak aztertu nahiean. **Idoia Jauregi.**
18. Ikastola auzitan: Zuhaitziko gurasoen eredia. **L. Bastida.**
20. Araba Euskaraz 83. **Gorritxo.**
24. Gasteizko bertsolari eskola, serio serio. **X. Etxaniz.**
26. Cabestany eta Mujikarekin: Ziklismoan ere bada harrobirik. **Pello Lizarralde.**
30. Ene lagun friboloaren esamesak. **Mikel Hernandez.**
32. Ortiz de Elgea pintorearen erakusketa. **J. Garrido.**
33. Txutxumutxuka. **Sabin.**
34. Eugenio Arozena, inbestigazioa gustatzen zaion antzerkizalea. **Antza eta Olasagasti.**
38. Bertsoak.
39. Jo... adarra.
40. Azkenekoa: Kapitain hegalaria ipuia. **X. Oleaga.**

Tamalez kirol gaiak ez ditugu nahi adina ukitzen **ARGIA**n. Halere, aste honetakoan goi mailako bi gonbidatu ekarri ditugu Pello Lizarralderen eskutik: Pello Cabestany eta Jokin Mujika. Normalean ziklismoaz eta kirolaz hainbat tokitan hain gauza arinak argitaratzen badira ere, gure gaurko honen bestelako dimentsiorik deskubritzen duelakoan gaude. (26. orrialdea).

Eugenio Arozenak, batik bat «Intxixu» antzerki taldean egindako lanagatik ezaguna den pertsonak, bestelako ardura pisudunago bat dauka gaur egun bere bizkar: «Antzerki»ko arduradun tekniko-artistikoa. Bere esperientziaz eta kezkez mintzatzeko elkartu ziren berarekin Mikel Antza eta Eneko Olasagasti. (34. orrialdea).

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia Kooperati-ba.

Donostiako erredazioa: Josu Landa, Joxemi Zumalabe, Pello Zubiria, Iñaki Uribe, Xalbardin, Jon, Joseba Alvarez.

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Bilbon: ANAITASUNA taldea.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Hiribarren, Allande Sokarros.

Iruñean: Pello Lizarralde.

Kolaboratzaileak: Martxel Aizpu-

rua, Enrike Amonarriz (Jo...Adarra), Mikel Antza, Joxe Azurmen-di, Balere Bakaikoa, Luis Mari Bandres, Xabier Erro, Iñaki Kaminio (Aste Giroa), Emilio Lopez Adan «Beltza», Alfontso Martinez, Mikel Nabarro «Trikuharri», Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi «Murumendi», Joseba Sarriionandia, Pablo Sastre, Joxean Gezalaga «Zaldubi».

Marraskilariak: Joxemi, Julio, Zut.

Argazkilariak: Kristina, Txema Ormazabal, Luis Otaegi.

Publizitatea: Xabier Erro.

Administrazioa: Joxe Mari Ostolaza.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA. Virgen del Carmen, z/g. Ramonenea behe. DONOSTIA-12.

Telefonoa: (943) 28 33 99.

Inprimategia: GRAFICAS SEMI.

Hego Euskal Herria, Estatu Espainola.....	3.000 pta.
Ipar Euskal Herria, Beste atzerriak.....	4.200 pta.
Airez.....	6.480 pta.
Ale bakarra.....	90 pta.

ASTE GIROA

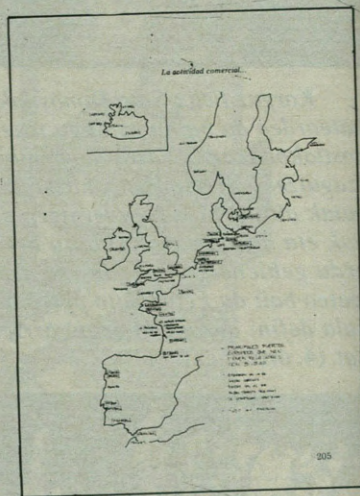

Tituloa: HADE. LOTERIA. FAMILIEN JOKOA. KATUA ETA TXAKURRAK. DOMINO FONETIKOA. HITZEN JOKOA.

Euskararen pedagogiaren aldeko saioxka berri bat agertu zaigu azken honetan Eusko Jaurlaritzaren aldetik. Nola-baiteko juegos reunidos Geiper litzatekeena euskaraz kaleratu digute. Ikasgai gramatikalegiak arintzeko ezinobea deritzogu AEK-k monopoliarekin egin zuen saiakuntzari jarraipen ematea. Euskararekin aurreneko talka dutenei zuzentzen da, eta talka honetako hizkuntza bakarra euskara izateak gerora ere ikasgelan españolez egiteko ohitura ez ugaltzea dakar ikasketaren mesederako. Bost joko dauzka bilduma honek, goian daukazuenak. Eta era berean joko hauetako bakoitzak betebeharrantzitsu bana dauka: hiztegia erabiltzea, entzumena lantzea, s, z, x, ts, tx, tz fonemak behar bezala oguzten ohitzea, higimendua adierazten duten hitz eta aditzak lantzea, ikasleari sekulako buruan gordeko zaizkion egitura gramatikal iraunkorrak ikastea, aurreneko egunetan hitzak ezagutu eta bereizten ikastea. Guztia irudi bidez egiteak audiobisualitateak lortuak dituen fruituei omen egitea darragi, izan ere ezin ahanztekoa baita alor honek euskarari ekarri dizkion mesedeak haintzat hartzea.

Tituloa: HISTORIA DE LA ECONOMIA MARITIMA DEL PAIS VASCO. **Agileak:** JUAN GRACIA, MAITE NAJERA, CLOTILDE OLARAN, RAFAEL URIARTE, AINGERU ZABALA. **Argitaletxea:** Txertoa **Ezaugarriak:** 60.a, 208 orrialde.

Bost egileren lanak biltzen ditu hain sorta ugaria osatu duen Txertoa argitaletxeko liburu berri honek. Maite Najerarengandik hasiz, Bilboko kaiean exportazio eta inportazioak haintzat harturik, kai honek zein paper jokatu zuen aztertzen da, denbora epea XVIII. mendeko lehenen laurdena izanik. Rafael Uriartek Bizkaiko burdinaren itsas trafikoa aztertzeari ekin dio, 1700.etik 1850.a arte doan tar-teaz iharduki. Hirugarren lana Juan Gracia Cárcamoren da eta bertan, Bermeo herritik es-

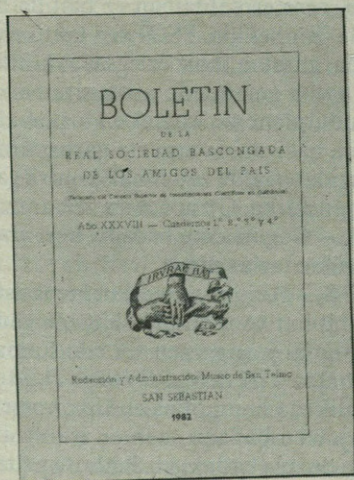

tatuak marinarako zeramazkien gazteen portzentaia zen-baterainokoak ziren eta Bermeoko arrantzaleen kofradiari buruzko ikaskuntza bat agertzen da, dena XVIII. mendean, eta bereziki bigarren erdian. Aingeru Zabalak Bizkaiko salerosketaren aktibitatea aztertzen du Bilboko kaitik irten eta sartutako gaiak kontutan harturik. Olanar-eko Clotildek Gipuzkoako XVI. mendeko arrantzazko aktibitateari orraztu bat damaio.

Tituloa: BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD BASCONGADA DE LOS AMIGOS DEL PAIS. 38. urtea. 1982.a. 1, 2, 3 eta 4. kuadernoak. **Ezaugarriak:** 452 orrialde.

Atsegin handiz jaso dugu San Telmo aldeko liburu mar-dul hau gure erredazioan. Gai-piloa dakar 4 zenbakiak biltzen dituen liburu honek. Ar-metan Varonako etxe dorrea, Murugarrenek Donostiako bandera bat, Fischer-en hiru gutun getariarrak, Irun en el siglo XX liburuaren aurkezpe-na, El espacio bilingue libu-ruaren aurkezpena, El borra-cho burlado-ren berriztapena, Etxegarai idazleari buruzko ikasketa bat, Selma Huxley la-gunarte honetako zenbakizko bazkide, Lardizabalen heriot-zaz, Madinabeitia ñatiarrak, Gonzalo Manso Zuñiga Txu-rrika, Iztuetaren ordezkotzen Jose Antonio Olanoren ehu-nurteurrenean, Robert Per-sons-en euskal gertaera, euskal matriarkalismua, Getariako lagunarte sardinbiltzailea, XII-XVII mendeetan lege instituzioak Gipuzkoan, Gi-puzkoako lurraren anaitasu-na, XV-XVII mendeetan Gi-

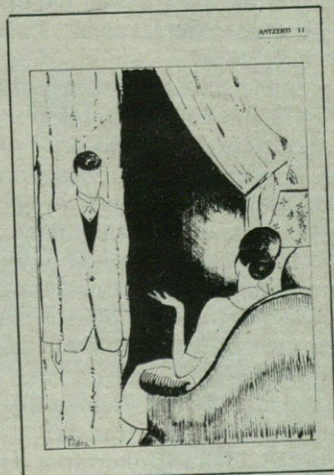
puzkoako erlijio taldeetarako sarrerak, Bizkaitarren bazku-na Sevillan 1788-1811, Maria Cristina erreginaren agindu-peko euskal eliza, Hernaniko udal ordenantzak, Orioko Pie-dadia gaisoetxea, Etxahunen olerki batzuren azterketa.

Tituloa: ANTZERKI 59.a. Ezkondu ezin ziteken mutilla. **Egilea:** XABIER LIZARDI. **Ezaugarriak:** 200 pta. 46 orrialde. **Argitaralea:** Eusko Jaurlaritza.

Antzerki gidoi klasikoa Xa-bier Lizardik gerra aurretik idatzi zuena, garaiko joera eta usteekin bat zetorrena, irudi-men aldetik bikaina bada ere, sinesgaitz samarra gerta leki-guke gaur egun horrelako isto-rio bat. Gurasoek lurreratuta-ko maitasunak zerbait pentsa-tu behar izatera darama mutil gaztea eta berak osabarekin batera asmatutako katramila xorrotz batek ezkontzeko au-kerak damaio. Bukaera pelikula arroxetako iruditutako zaigu, zo-rioritasun gutzia erdietsiz. Li-

zardiren hizkuntza zail eta bi-hurritua ez duzue hemen aur-kituko, ez da hain garbia, he-rrikoia eta frexkua baino, olerkietako zailtasunak ahaz-tuak gelditzen dira. Morala, erlijioa eta balio ukaezinek beren zama dute lan honetan. Lizardi antzerkia idaztera zerk bultzatu zuen zahar batek bai-no gehiagok jakin ahal izango du, baina aunitz eramaten diote bai hitz lauz egindako lanek eta bai neurtitzez egin-dakoek antzerki lan honi. Za-lantzarik gabe Lizardik idatzi-tako gauzen artean kaxkarre-na. Labaien antzeko antzer-ti hizkera, gipuzkeraz eta oler-tian hain nabarmena zen la-purteraren arrastorik gabe.

Donostian HB-ko kontzejal izateaz

FELIX SOTO: LAN GEHIAGO EGIN BEHAR DUGU

Beroaldian berotu egin ohi da jendea, eta hotzaldietan hoztu. Baita ezkertiarak ere, baita abertzaleak ere. Felix Soto gaur egun Donostian arerioen artean ere errespetatzen badute, batzuetan bezala besteetan ere gogor lan egin duelako da. Despatxuan sartu, beharrari ekin eta «culovatio/hora», beste hark esango lukeen bezala.

Solasaldia bukatu ondoren, berriz deitzen zigun telefonoz, ea ongi azpimarratzen genuen lan egitea dela garrantzizkoa baina baita pentsatzea ere, nola eta zertarako buruetan garbi eduki dezagun. Lau urte loa galduz pasa («ez ni bakarrik, e?, ez hadila konfunditu»), jendearen ardura falta ikusiz askotan, gainetik hauteskundeetan esker onik hartu ez... eta animoso.

Oinak lurreen dituenak badakiela herria-gu engainaerreza dela-gare/a. Eta bidea errez dutenak baino alferrago izanez jai dugula.

ARGIA.— Urte mordoxxa daramazu Donostiako udaletxeko zokoan sartuta. Eta hauteskunde hauen ondoren berriz kontzejal. Merezi al du?. Ze balantze egiten duzu?.

Felix Soto.— Saltsa eta istilu guztien ondoren, balantzea baikorra dela uste dut. Lau urteotan aurreko urte pila batean egin ez dena baino gehiago egin da. Hirigintzaren alorrean batez ere. Beste zenbait alorretan inidentziarik izan ez badugu neurri haundi batean udalak horietan kompetentziarik ez duelako izan da. Kulturaren alorrean ere egin liteke hainbat gauza, baina gutxiengoan egon gara hor. Hirigintzan gidaritza guk eraman dugunez gero anitz egin ahal izan da.

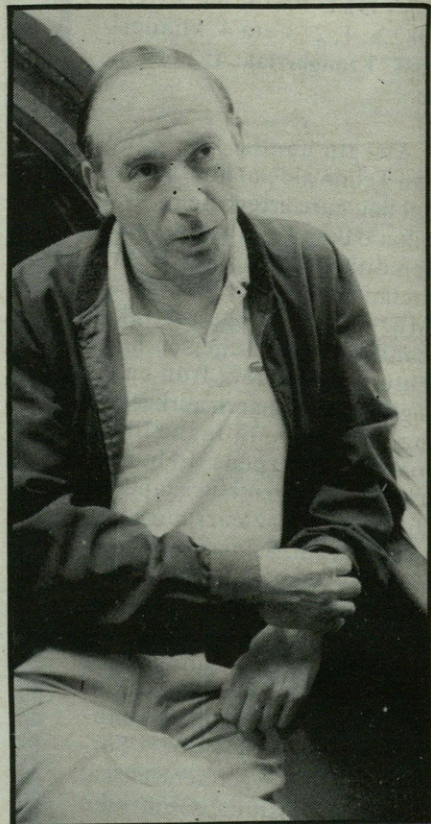
Donostiako Plan Orokorraren errebisioarekin arazo asko dago jokoan, adibidez, eta ez dugu lortu errebisatzerik partiduen artean sortu diren gorabeherengatik. Interes ekonomiko haundiak bait daude erditik. Gehiago eztabaidatu dena, eta bideratu ere bai neurri batean, azpiegiturarena da.

Auzoak inolako infrastrukturarik gabe hazi dira, ez lokalik, ez berdegunerik, ez ezer. Hutsuneak osatu dira ahal zen neurrian eta etorkizunean berriz holakorik gerta ez dadin oinarriak ezarri dira. Horrek, jakina, kris-toak sortu ditu kontzejuan. PNV aurka jartzen zen, «Coordinadora Independiente» (eskuinekoa) interes batzuen mende dago garbi-garbi, PSOE berriz ez da ezkerrekoa, EE laletxe da,... Hala ere, sei bakarrik izan arren, borroka haundien ondoren lortzen duzu zer-bait aurrera ateratzea.

A.— Ez al dira oso apal jartzen kontak? Alegia, esaten duzunaren arauera badirudi arazoa udala normaltzea dela, ezta ezkerrekoa izatea ere sikira.

F.S.— Askotan ésan izan dut udala egunera jartzea iraultzailea dela. Eta pentsa ezazu hein haundi batean legedia frankista aplikatzen ibili behar duzula...! Legedia beteerazi.

A.— Probintziakoak garelako behar bada, baina oso itxura kontserbadorea hartu diogu beti Donostiari. Zer egiten

du hor HBko kontzejal batek?.

F.S.— Kontserbadorea, bai; bueno, teorian 14 gara ezkerrekoak eta 13 eskubikoak, PNV eskubikotzat hartzen baduzu eta PSOE ezkerrekotzat. Teoriar, gero errealitatean ez bait da horrela izan sekula. PSOEren taktika zera da, gurekin inoiz ez egotea: kontrako botoa eman, edo abstenitu edo ez azaldu plenora. Aurreko korporazioa gerra bat izan da argi eta garbi, Konstituzioaren alde zeudenak kontra gaudenon aurka. Gu aislatzea zen arazoa.

A.— Gogorra ere bada ba hori arazo teknikoetan azaltzea.

F.S.— Hirigintza mailan ere ikusten zen. Bihar konpondu behar zen gauza bat igoal joango zen sei edo hamabi ilabetez atzeratuz. Oztupoak jarri, ahalik eta haundienak. Alde horretatik jotzen baduzu, hemen iraultzarik ezin duzula badakizu, denbora galtzen ari zarela.

Baina ekipamendu defizit ikaragarri bat bazegoen eta ezin zen bere horretan utzi. Beste urte pare bat gehiago

«Aurreko alkateak, Alkainek, ez zuen Intxaurren ere ezagutzen. UCDkoek ez zituzten auzoak ezagutzen, Altza adibidez».

eta eremediaz ez zuen izango honek. Eta horretan lana frango egin da.

A.— Enpresa gizonen terrorea zaretela esana da hortik. Hainbat enpresarik pagatuko lukeela zuek hor ez egotegatik.

F.S.— Ez dakit... bai, seguru baietz. Egia esan, hor egon ez bagina Udalak lehen bezala funtzionatzen jarraituko zuen. Eskubiko jendeak, nahi dutena esango duten arren, ez bait daude hain ongi prestatuak. Gure taldean «profesional» gutxi genuen baina arrokeriarik gabe esango dizut, ekiporik osoena ginen etxe honetan.

Industrialak?. Zera gertatzen da, nahi dutena egiten ohituak daudela. Baina beraiek ziren beren legeak errespetatzen ez zituztenak. Ikusten al dituzu 27 poligonokoak? Nahi zuten tankeran eraiki dute industri-poligono horretan, ez repartzelaziorik, ez urbanizaketarik askotan,... Plan partziala aldatu diegu eta orain haserre bizian daude.

A.— Lehen egin ez direnak egin erazteko krisi ekonomiko polit batean gaude, bada...

F.S.— «Ezin gara iritsi, krisian gaude, enpresek ez dute etekinik ematen» eta holako eragelkeriak esaten ohiturik daude. Eta hala izan da usadioa: Udaletxea etor zedila eta taka!, donostiar guztien diruarekin urbanizatu, bideak egin, eta berek egin behar zuten guztia.

Eta gero konstruziokoena dago. Behin edo behin esan izan diot holako arrairen bati, eraikuntzan ari direnetakoren bati: hain dira azkarrak, hainbeste txapuza egin dute, eta irabazten zuten guztia lurretan inbertitzen zuten. Eta orain gaur Donostian etxeak egiteko gai den lur guztia, hogei tiporen eskutan dago. Eta jakina, astindu bat eman diegu, legea bete erazi, beren aprobetxamentuak mugatu. Hori batetik, eta bestetik berak izan dira hanka sartu dutenak. Merkatu azterketarik ez dute egin eta uste zuten beti hola izango zela, etxeak egin eta

etxeak egin, jendea txurroak bezala ugarituz joango zela. «Kraak» haundi hau heldu den arte.

A.— Eraikuntzaren sektorea geldirik, edo krisian behintzat bai. Eta jende asko halere etxe bat eskuratu ezinik.

F.S.— Bueno, Donostian etxeak egiten dira, baina garesti horietakoak, interesatzen ez direnak. Mota batzuk galeraziak egon beharko lukete. Momentu honetan eraikuntza geldirik dagoela esaten da, ezin dela eraiki. Baina benetako konstruktorea eraiki ezinik dago, lurrik ez duelako. Ikusten duzu, ezta? Lurjabeak daude batetik, «biboak», udaletxean erabakitzen diren baimenen bidez etekinak ateratzen dituztenak. Udalak planen bati baiezkotzea ematen dionean jende bati milioiak ematen dizkio. Jende horrek jartzen dio prezioa lurrari, eta lur bakoitzean egingo denaren arauerako prezioa jartzen diote. Horregatik alferrik da esatea etxeei altura gehiago ematean dagoela konponbidea eta abar. Lurra munizipalizatzean dago gakoa.

A.— Amets egitea ere bada hori.

F.S.— Horretaraino heldu dira, bada, Ingalaterran, orain dela denbora puska bat. Eta erresuma kapitalista bat da Ingalaterra.

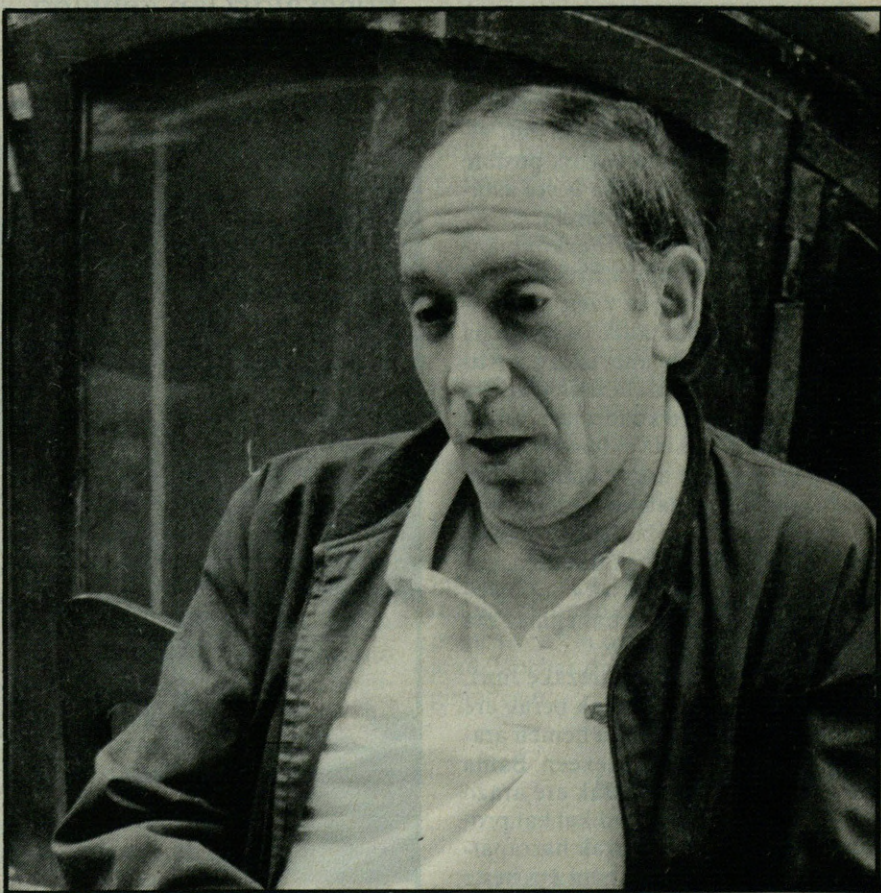
A.— Baina hori hemen ez da ezta planteatu ere egiten.

F.S.— Bai zera! Ezta pentsatu ere. Iritsi da PSOE, eta alderantziz ari dira. Dekretotxo batzuk atera zituen UCDk bere garaian sozialisten laguntzaz; alegia, zerbitzuren bat zegoeneko lurrrak urbanotzat jo zitezela. Baina hori izugarritzko txapuzak egiteko aitzakia da, eraikuntzari bultzada eman nahi zaionaren gezurraz.

Non eraiki lezake konstruktore batek gaur egun Donostian? Intxaurren adibidez. Baina etekinarentzat nahiko tarte ez dagoela diote. Aldi berean, promozio publikoko etxebizitzatarako 500 eskabidetik gora daude; administraritzak, Eusko Jaurlaritzak, ez ditu erritmo horretan egiten etxeak. Zergatik? Merkatu mugimenduan eskurik sartu nahi ez duelako. Une honetan dabil Eusko Jaurlaritza 200 etxebizitzatarako lizentzia eskatzen. Pentsa: bi urte barru 200 pisu egongo dira, une honetan bertan eskaria 500etakoa denean.

A.— Baina legedi honen barruan hainbestearainoko iniziatibarik hartu ahal izango ote luke?

F.S.— Francoren legeekin ere espropia ditzakezu lur edo etxeak. Justifikatuz gero. Horretan legoke holako udal baten eta HBko baten arteko alde. Lurra espropiatzen hasiko zinatteke, etxeak egiteko dela, kiroldegia... Orain agintzen dutenek ordea

bestela egin nahi dituzte gauzak. haiekin tratua eginez, konponketak..

Beste hau ere hor dago: orain errentagarri suertatzen ez zaizkien plan asko egin zituztela garai batean. Ondarretan pentsaturik zeuzkatenak adibidez, 12 plantatako dorreak, elkarren gainean zihoazen bideak eta holako lelakeriak. Holako 20 etxebizitzatik gora ez lukete salduko urtean, 15 milioitako etxeak izango bait lirateke, eta, noski, ez dira urbanizatzen hasten igoal 1000 milioi beharko bait lituzkete.

A.— Jendeak beti Donostiaz mintzo garelarik zentroa ezagutzen du, eta auzoak oso bestelako errealitateak dira.

F.S.— Aldea izugarria da. Bixitan datorren jendeak ez du Altza ezagutzen. Ezta bertako askok ere. Esan diezazuket aurreko alkateak, Alkainek, ez zuela ezta Intxaurren ere ezagutzen. UCDkoek ez zituzten auzoak ezagutzen, Altza adibidez, ezta beste gehienak ere. Hala egin dira auzoak, plangintzarik gabe, lizentziaz lizentzia.

Orain, azken lau urteotan aldatu dira gauzak nahikoa. Altzari, adibidez, astindu ederra eman zaio, eta konstruktoreen bizkarretik gainera. Urbanizazioaren faktura beraiei pasa zaie, eta orain pleitoetan dabilta, ordaindu nahi ezik. Jendeak ordain dezala nahi dute batere lotsarik gabe.

A.— Baina hirietako auzoak beldurgarriak izaten dira. Esan nahi dut: aldaketa eta hobekuntza batzuk posible direla neurri batean baina beste astakeria asko konponezinak direla.

F.S.— Konpondu ezinezkoak ere badaude, baina begira Intxaurren: inork esperoko ez zuen leku batean paseo eder bat, auzo osoari bizia emango diona, lortu ahal izan da. Altzan ere erdietsiko dela uste dut. La Pazen 23.000 metro koadrotako parke bat erantsiko dugu eta ekipatu. Bueno, egia esan, hor etxe asko botatzea bera errentagarriago litzateke. Bidebietako dorreetan eta, esate baterako: 43 metro koadratutako etxeak daudela, barruan familia «numerosak» ere badi-relarik! Bi bizitzarekin bat eginaz eta horrela beharko litzateke.

Eusko Jaurlaritzak balezake hori, nahi balu, eta baita Udalak berak ere epe luze batera. Nahiz eta hemen arazo bat dirua izango litzatekeen. Baina azkenean biztanleak berak ere arazo bihurtzen dira: neurri radikal bat proposatzen duzu, urtero urak harrapatzen dituen etxe batzuk bota eta beste

batzutara eramateko adibidez, baina jendea ohitu da beren erara eta ez dute nahi; asko gainera edo langabeak edo jubilatuak-eta dira...

A.— Baina seguru orain ere diruaren gora beherara heldu garela.

F.S.— Dударik gabe. Presupostua da arazoa. PSOE azkarrarena egiten ari da, progreairena, baina presupostuak egiterakoan ez dizute laguntzarik ematen. Tasak erabakitzerakoan, abstenitu egin dira. Pentsa ezazu, EEREkin hiruron artean menderatuko genituzkeela. Baina ez dira denak etortzen eta plenoetara! Ura, zabor-bilketa eta holakoak igo dituzte, PNV, AP eta EEkoen botoekin. Aldiz, merkatuak, radikazioa eta holakoak jasotzea eskatzen genuen guk, batzuk 50, 70 ere bai; asko dirudi, baina industriek pagatzen dituzten kopuru horiek txikiak

«Telebistak, irratiak, egunkariak... poliziaz aparte, denak ditugu kontra. Horri buelta emateko modu bakarra dago: berak baino hoge aldiz lan gehiago egitea».

dira benetan. Baina ezin atera PSOE-ren fundamentu faltaz eta azkenean 33ko igoera erabaki genuen PNVkoekin.

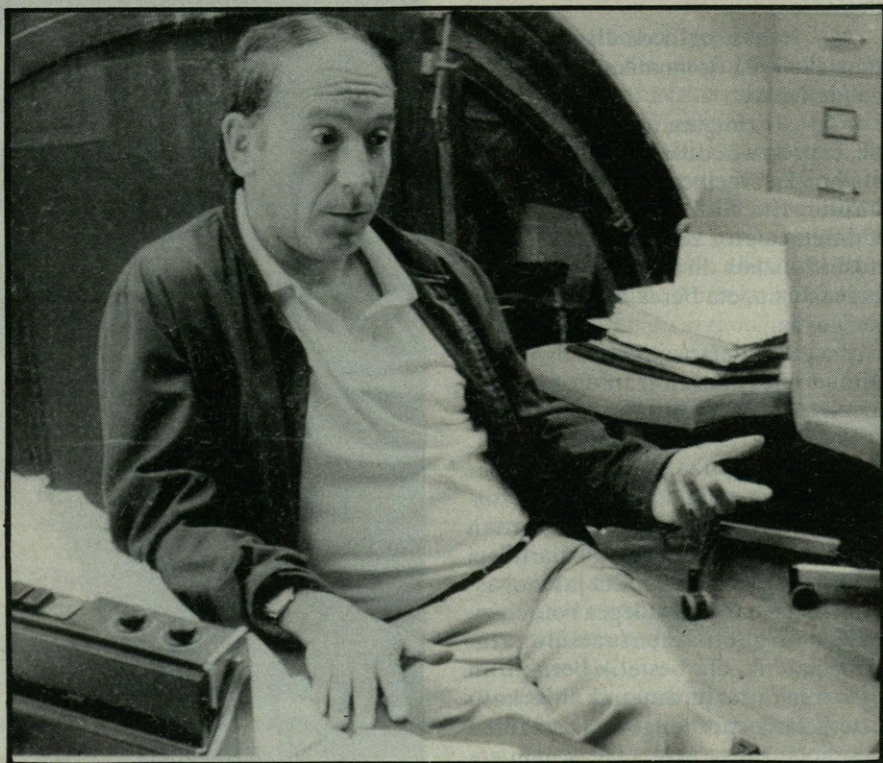
A.— Aldaketa haundia nabaritu al duzu, dena dela, aurreko Udaletik oraingora?

F.S.— Aurreko udala pasatu egiten zela erizten diot. Txarrerako. Euskal Herriko fatxenetako bat izango zen portatzeko moduan. Alkateagandik hasita, bere jarrera haiekin. Sortu zuen erreglamentua «Ley de Régimen Local» bera baino ere estuagoa zena, bere kontra zihoana.

Oraingoan pittin bat gehiago inguratzeko zaizkigu PNVkoak. Hirigintzan behintzat tragatuz doaz. Esan nahi dut, lehen ateratzen ez zirenak orain atera egiten dira, eta lehen ere ateratzen zirenak orain errexago. Alkatea bera normalagoa da. Eta normala izatea da gizon bati eska dakiokkeen gutxi.

A.— Zuk aipatu dituzun planteamentu gehienak sozialdemokrata batek ere lasai onartu ahal izango lituzke ziurrenik. Nola lotzen duzu orduan Udaletxean egunero egin behar duzun lana hainbeste aldiz aipatzen den rupertarekin?

F.S.— Politika mailan hausturaz hitz egiten da. Baina egia esango dizut: hiru bat urtean jendea ibili da baina gero gauzak berplanteatu egin dituela iruditzen zait, eta atzera egin duela.

«Hauteskunde
ondorengo
beroaldiagatik behar
bada, baina badirudi
oraingoan jendea ez
dela sakabanatu.
Berriro gorakada bat
ematen ari da».

Nahi duenak nahi duena esango du baina jendea rupturarekin ez dagoela ikusten dut. Rupturak lan gehiago eskatzen du, gehiago saiatzea. Gauzak aldatzeko horretara jarri behar da.

A.— Mugimendu herrikoiak hor daude. Ze balantze egiten duzu beren dinamika ikusita?

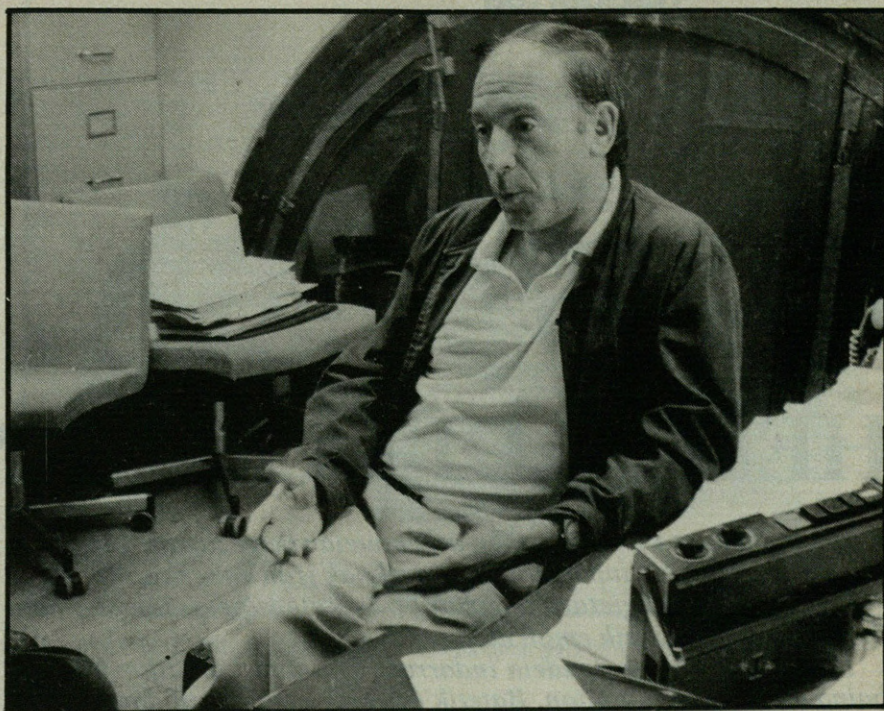
F.S.— Jetxi egin dira. Edo gutxienez lehen borroka gogo gehiago ikusten zen, bere gutxian. Hala ere jasan den apal aldi horren baruan berriro gorakada bat ematen ari dela uste dut. Hauteskunde ondoen batez ere. Hauteskunde ondorengo beroaldiagatik izango da agian baina badirudi oraingoan jendea ez dela sakabanatu. Udako atsedenaldiaren ondoren gauza estabilizatzea lortuko dugula uste dut.

A.— Desanimatu antzean ikusten zaitut. Jendea zergatik apaldu da, nekeagatik ala egoera politikoa bera ere halakoa delako ala...?

F.S.— Askotan esan dut: jendea heltzen denean eta ezkontzen, badirudi lan hauek ume-lanak direla. Elgorria bezalako zerbait. Jakina, denborarekin geratzen dena hori da ume-kontua ez zena. Nik ikusten ez dudana zera da, jendeak ez duela harreman beharrik sentitzen, pasota dagoela. Eta ez dakit zergatik. Lehen elkartzeko lekuri ez zegoen baina zeuk inbentatzen zenituen, ia ezkutuan. Orain, aldiz, eduki ditzakezun, jendeari animo hori falta zaio. Jendea piska bat propagandak-eta nekaturik daukatela uste dut. Eta gero inpassa batean gaudela, bai berak eta bai gu, ez aurrera ez atzera, eta horrek nekatu egiten du.

A.— Bueno, eta hemen urte batzuetan ezagutu den dinamismoa salbuespen bat izan dela, edo baldintza oso berezietakoa behinik behin. Hurrengo ilabeteetako bidea nondik izan liteke, nondik dago irtenbide bat?

F.S.— Hurrengo ilabeteetakoa eta

«Txapuzak egitea
alferrikakoa da. Lurra
munizipaltzean dago
gakoa».

hurrengo urteetakoa. Baseetara itzuli behar dugu, jendea mugitu eraztera. Propaganda gehiago egin behar dela, ezin garela ibili txalapartarekin 1984an jendearekin komunikatzeko. Telebistak hor daude, irratia guztiak,... eta guztiak zure kontra, polizia aparte jakina. Horri beste moduren batean buelta eman behar diozula. Eta modu bakarra dago hori konpontzeko: berak baino hogeit aldiz lan gehiago egitea. Bestela ez dago zer eginik. Irratiaren bidez, egunkariaren bidez eta abar inziditu nahi izatea, jokua hasi baino lehen galtzea da. Hori esan nahi nuen «txalaparta» esan dizudanean: telebistaren, irratiaren, egunkariaren bidez zerbait egin nahi izatea, ditugun medioekin, noizean ateratzen gara eta horrela. Ez, ez. Inprentari heldu behar diogu, gogor ekin eta jo ta ke egunero auzoetan.

A.— Holako zerbait beharko du. Zeren, eta hori zuen arerioek ere aitortuko dute, Donostiako udal hauteskundeetan ondorioak eta fruituak ez dira egingako lanaren arauerakoak izan.

F.S.— Horixe ezetz. Errentabilitate arazoa da. Eta hori prentsaren esku dago. Lau urtetan hemen PSOEek ez du golpe zorririk jo. Lan egin dugun bakarrak PNV eta gu izan gara eta guk

gehiago, zalantzarik gabe. PSOE potro jorran egon da baina gero aurreko hauteskundeak direla eta Felipe dela eta... jendeak lau urtetik behin ematen du botoa, ez da ezertaz oroitzen eta dena irentsi.

Eta hori errezt ulertzen da. Zeren Francorik ere norbaitek ematen zion botoa, ezta?. Erreferendumetan jende askok ematen zion botoa. Orain horiek Felipek ematen diote telebistan ateratzen delako. Lehen Suarezik eman zioten bezala. Lau urtetan hor daude, behatz bat mugitu gabe, betiko lotsagabeak eta lau urteren buruan berriro aukeratzen dituzte.

A.— Bada, dena kontra denean lana gogor egitea beste biderik ez da, dudarik gabe.

F.S.— Bai, zenbaitek haustura esaten du baina tortilari buelta ematea ez da egun bateko gauza. Lehen rekanbioak aurkitu badituzte hurrengoan ere aurkituko dituzte, eta haiek baino lan gehiago eta hobeto egin behar da.

Eta beste lan bat ere badago behar-beharrezkoa: pentsatzea. Egoera aztertu, bide posibleak ikusi, estrategia garbi bat markatu. Hori deskuidatzeko tentaldia ere badago eta ez, pentsatzen eta ongi pentsatzen duen jendea behar dugu. Pentsatu eta lana gogor egin.

Iñaki ZUBIONDO

Argazkiak: Kristina BERRA

LIBANO: HELDU DIRA MARINAK

Zenbaitentzat Libanok azken aste hauetan berrezagutu dituen ez-tandak negoziaketa inportanteen aurrekoak izan daitezke.

Orain elkarri begietara begiratuko liokete superpotentziek, eta inork ez luke amorerik eman nahi.

Eta egia da, bitan daudela indarrak. Hainbat konplikazioarekin, baina handi-handika bitan. Batetik drusoak eta palestindarrak, alde Siria dutela, eta atzerago sobietarrak. Bestetik, falangistak eta gubernutarrak, alde Israel dute, bai eta hauek ez atzerago, bete-betean baizik amerikarrak ere.

Kinka honetan, badaiteke soluzio bat: Libanoren erdibitzea. Gerra zabalago bat galerazteko behintzat. Halabaina, ez dirudi inondik ere onargarria denik. Batez ere, horrek ez lukeelako sakoneko injustizietarik bat ere konponduko.

Pablo SASTRE

Marinak sartzen dira

Haseran armak defentsarako baka-rrik erabiltzeko agindua zuten. Gero, goiko agintariei esan gabe, gehienaz ere sei obus botatzeko baimen jaso zuten. Segidan (hau irailaren 15 aldera), baimena abiaziorako zabaldu zen. Irailaren azkeneko astean marinek egundaka botatzen zituzten obusak, batipat drusoek kontrolatzen dituzten lurraldeetan.

Bakea mantentzeko misioa den bezalakoa agertzen zen.

Badaiteke Reaganek gerra luzerik nahi ez izatea. Agian bera izango da Libanorekin bi zati egiteko soluzioa hobekien ikusiko lukeena, gerra nolazpait bukatzeko. «Gure sinesgarritasuna dago jokuan —esan du ofizial batek—; ez badugu Libanon borroka-rik egiten, aurrerantzean ez da egonen gobernu arabiarrik fidatuko zaigunik».

«Nolanahi ere, marinak han daude, gatazkan. «Ustez, komunisten kontra», entrebista batean marin batek bota duenez.

Nondikakoak

Barneko gatazka aspalditik dator. Libanoko klase dominatzaileek bitara jo dute. Batzu arabezaleak dira, eta besteak mendebalezaleak. Musulmanak eta kristauak, nahi baldin baduzue. Azken hauek eskualdeko gainerako herriengandik apartatu asmoan ibili dira beti, eta beraiek izan dute praktikan agintea, bai politikoa, bai ekonomikoa, eta bai militarra ere. Kristauen artean bereziki boteretsu maronita izenekoak dira.

Falangista alderdikoek —Gemayel presidentea falangista da— ez lukete inondik ere onartuko botere aldaketa bat. Nahiago lukete goian aipatu soluzioa, erdibitzearena. Baina eginahalak egingo dituzte Estatu bakarra mantentzeko, Israelen eta kapitalismoaren laguna.

Eta, arras bestaldean, borroka dinamikan, libaniar aurrerakoiak eta noski palestindarrak, sartu zirenean herri altxaketaren bultzatzaile gertatu zirenak.

Gemayel eta drusoak

Hauexek daude oraintxe buruz-buru, berriki Suk al-Gharb hirian eta Beirut inguruko bestetan. Ikusi ba-koitzak zer pentsatzen duen.

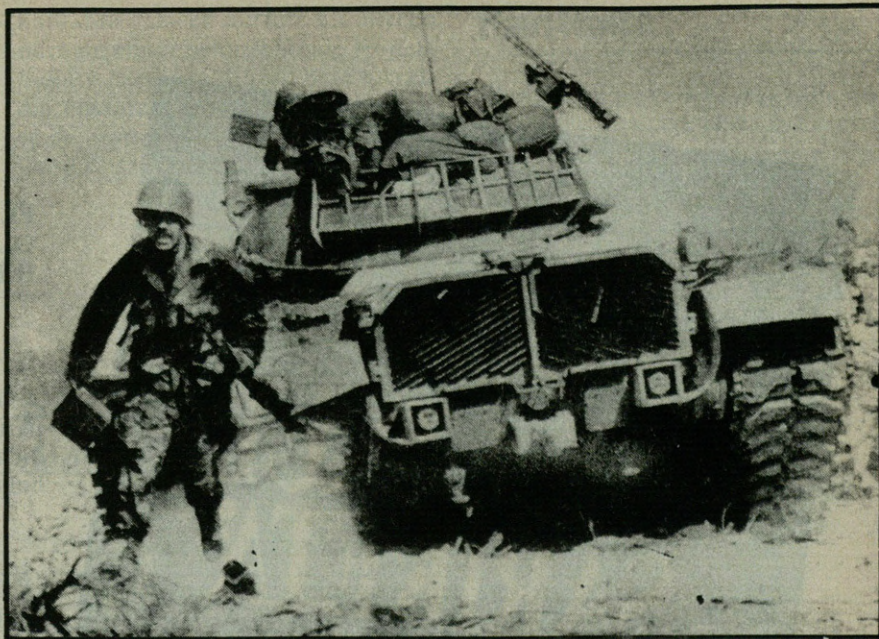
Gemayel: «Ez gara drusoen kontra ari borrokan. Varsoviako Paktuaren, siriarren eta palestindarren kontra ari gara. Amerikak ziztu batean konpondu dezake problema, eta horrek emango liokeen indarraz palestina-rraren problemari ekin liezaioke».

Saab (drusoen buruzagi bat): «Gure eskubide, gure etxe, gure lurren alde ari gara. Esaten digute: Siriarrakin ari zarete, palestindarrekin ari zarete». Bai, erosi dizkiogu Siriari armak; dea-bruari ere erosiko genizkion».

Libanoko armada sineskaitza

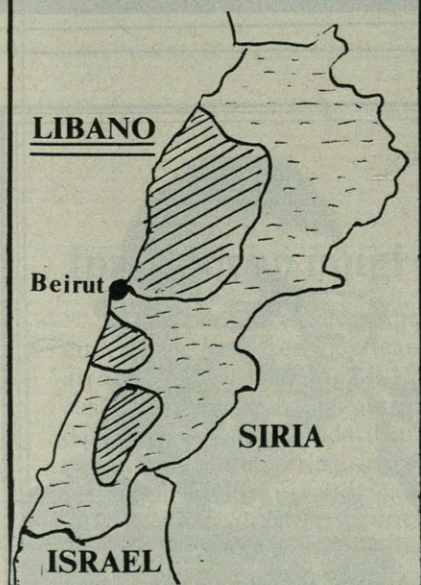
Duela hamar hilabete, 17.000 gizon ziren, disziplinarik gabe, moral bajuz, inon interbenitzeko ahalmenik ez zutenak. Badira orain 34 milatik gora, gogotik entrenatuak. Atzetik, Estatu Batuak; azken emanaldian 290 milioi dolar eta 68 tanke M-48 berri igorri dizkiola.

Ez dira hala ere gainezarri lehenbiziko guduetan. Hortik orain Estatu Batuek interbenitzeko beharra.

Libanoko soldadu bat. Armada honetan uste handiak jarri dituzte EEBB-ek.

- Kristauen gehiengoa
- Musulmanen gehiengoa

Lurrik gozoenak berenganatu zituzten kristau-marotinek. Orain, boterea galdu baiño, herria erdibitzea nahiago.

Alde batetik...

Gemayelekin amerikarrek *peacekeeping nations* deitzen dituztenak daude. «Bake-zaindariak», alegia.

Leporaino sartuak, Estatu Batuak. Reaganek nahi duena lortzen du Kongresotik; han badago lege moduko bat, «War Power Act» deritzaiona, zeinaren arabera soldaduak gerrara eramatekotan gehienaz ere hiru hilabetez eraman ahal bait daitezke. Reaganek gehiago nahi, eta Kongresoak urte t'erdira luzatu dio epea. Mugagabea nahi zuen presidenteak hala ere.

Alde horretan dauden beste hiru indarrak -indar militarretaz ari gara soilik- Frantzia, Ingalaterra eta Italiakoak dira, egon beharraz eta egon nahi ezaz eta holako istiluekin baina, berak ere, alde batekoen bakearen zaintzaila.

...eta bestearekin

Fronte Nazional delakoarekin (honetan musulmanak, palestindarrak, drusoak, sozialistak, nassertzaleak... daude), indartsuen dudarik gabe, Siria dago.

Sogileek diotenez, indar koerlazioa beren alde dute momentu honetan Siriarrek. Estatu Batuei egin dizkien mehatxu bortitzak ematen du hori konfirmatzera datozela. Besteek atakatzuz gero, ez omen dute erantzuna bider pentsatuko, eta hau gogorra izango omen da.

Badirudi beste alde sobietarrak ere ari direla barkuak eta urpekuntziak eki-mediterraneo parte horretan biltzen, zer gerta ere ondoko garai hurbiltan.

"TXAZKUE SARIKETA"

Eleberria,
Olerkia eta Ikerlana
Diru-Saria: 1.400.000 pta.

ELEBERRIA: 800.000
OLERKIA: 300.000
IKERLANA: 300.000

Gogoratu nahi diegu
parte-hartzaileei lanak
bidaltzeko epea hilabete
honen 31an amaitzen dela.

Helbidea:

Bilbo Aurrezki-Kutxa
«Azkue» sariketa
Apdo. 505

BILBO

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE BILBAO
BILBO AURREZKI KUTXA

ONARRIZKO EUSKARAZKO
ALDIZKARIA

aizu!

BAiii?

PELiPA,
"AIZU!" ALDIZKARIA
IRTEN DA...
KIOSKOAN IKUSI DUT...

IZEN ABIZENAK

HELBIDEA

HERRIA PROBINTZIA

ALE BATEN PREZIOA: 125 ppta.

URTE OSOKO HARPIDETZA:
1.250 ppta. HEGO EUSKAL HERRIA
Euskadi sur
1.800 ppta. IPARRALDEA
Euskadi norte

☐ JIRO POSTALA

☐ TXEKE BIDEZ

☐ BANKU BIDEZ

BANKUA/AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA

KONTUA/LIBRETA: ZENBAKIA

A NOMBRE DE -REN IZENEAN

IZENPEA/Firma

ZURE TELEFONUA:

AIZU! Astaria kalea 2, 3° esk.

Bilbo, BIZKAIA

Telefonoa 424 14 80

1

Alderdi Eguna haize ta euri artean

Haize ta euri guztien gainetik bere jendea biltzen du PNVk, eta horren testigu izan ginen joan den igandean Bizkaiko Aixerrotan. Jende asko, benetan asko, eszenario zabal bezain haundi-nahi bat, eta milaka jelkide goardasolpean kuzkurturik. Edadeko jende asko, «betiko jelkideak»,... aginteak sortu dituen burokrata gutxiago ikusten zen. Eta apaiz-sermoi kutsu bat mitinlarien bozetan. «Sal-dremos adelante-Atarako dogu» zen kontsigna... Bizkaian behintzat, Gipuzkoan «Gureak ez du egin» izan bait zen.

Independentziaazale agertu zen EGI PNVko gazte mugimenduaren ordezkaria. Eskertuko diogu abertzale guztiok. Nazio estatua txorakeria bat dela eta luzarorako estrategiarik posible ez dela hainbeste entzunaz hitz egitea ere posible ez ote zen bururatu bait zitzaion hainbati. Orain, EGIkoak berak ez beste abertzale guztiak ideologia «maketoen» biktima direla bota zue-nean... Datozen hauteskundeetarako badugu gaia.

Arzalluzek gazteei egin zien deia behin eta berriro. Teknologia eta eus-

kara dira gazteek aurrera ateratzeko burutan eduki beharrezkoak. Honela bukatu zuen Arzalluzek bere hitzaldia, euskararen haritik: «Ze gazte klase da, izan ere, hiru urtetan euskara ikasteko gauza ez dena?».

2

Paga dezagun Lemoiz denon artean

hetasun txiki bat ahaztu zitzaion Madrilgo gobernuan Industria saileko ministrari den Solchaga nafartarrari. Egingako prebisioak haundiegiak zirela aitortu zuen: programaturik zeuden 12.5000 megawat-eko potentzia 7.500 utzi behar dela alegia, eta horretarako jadanik zutik edo eraikitzen ari ziren zentrale nuklear batzuk geratu beharra zegoela.

Ahaztu zuen xehetasuna zera izan zen: kalkuluen gehiegikeria hori aspaldi salatu zutela Euskal Herriko antinuklear guztiek.

500.000 milioi pezeta erabili gabe geratuko dira, beraz. Lemoizen, Valdecaballerosen eta Trillon gastatuak daudenak. Baina enpresek dirurik gal dezaten arriskurik ez da. 6 igo argindarraren prezioa; eta igoera suposatzen duten kilowateko 49 zentimotatik

ttanttaka

25 enpresei beren «galera» ordaintzeko izanen dira; eta beste lau zentimo jadanik erositako dagoen uranioa pagatzeko.

Lemoiz eraiki dezaten hainbeste lan egin behar lehenik eta gero gainera ordaindu egin behar. Ez dago zail diru egitea.

4

Badugu Arzalluz puska baterako

Xabier Arzalluzek Euskadi Buru Batzarra laster utzi behar duela frangotan aipatu izan du. Eta asko dira benetan ari zenik sekula sinestu ez dutenak. Alderdi egunean erakutsi zuen, beste behin, jesuita-ohiak base jelkidearen artean duen karisma.

Arazoa PNVren estatutoetan dago, horien arauera berri-ekin beharko bait litzateke EB-Bren lehendakaritza. Baina alderdiko burukideek hainbeste aldiz aipatu duten barne demokrazia eta ekilibrio horretan aldaketak sartzea ez da goizetik gauerako gauza. Zaharra sagaratu den alderdian tirabira haundiak sortzeko arriskuak daude, eta aginte borrokak sutzekoa. Horregatik dirudi Arzalluzen reelekzioa prestatzen ari direla.

Asteleheneko «Deia» egunkarian bai Gipuzkoako eta bai Arabako BBtako nagusiek, Roman Sodupek eta Mikel Estabillak, aitortzen zuten Arzalluzen behar nahitaezkoa. Asteartean, aldiz, Sodupek Arzalluz berhautatzearen zailtasunak aipatzen zituen. Hasi apostuan.

3

Iparraldean mugi ez daitezen... mugierazi

Hasarrea dabil «Credit Agricole» banketxeak Ipar Euskal Herrian dituen sozio eta bezeroen artean. Arrazoia: Hazparneko bulegoan langile ari zen Jeannot Larramendi beste leku batera aldatu dutela. Herrikoa euskaraz mintzo dena, laborarien arazoak ezagutzen dituen, bertan gera dadila eskatu zaio zuzendaritzari... alferrik.

Beti ere, errentagarriago izanen zaio enpresa bati errorik botatzen ez utzi eta langilea hobeki erabiltzea. Eta aldi berean, Euskal Herrian gauzak «nahasten» ari direlarik, seguritatearen mantetzea.

Holako zerbait pentsatuko zuen apezpikuak ere. Lekuz kanbiatu bait du Junes Cazenave apaiz zuberotarra, pastoralgile entzutetsua. Lehen zegoeneko Larrañetik orain Alzaira eramán dute. Egun gorria dauka eskuindar fama duen herri horretan bere pastorekin polemika latzak sortu dituen Junes Cazenavek!.

Hiru urte astero informatuz

Ipar-Barnealdean «Herriz-Herri»

ARTASO

Jende gutxi du Hegoaldean «Herriz herri» astekariaren berri. Iparraldeari astez aste pultsoa hartu nahi liokeen guztiak ezagutu behar luke. Ipar Euskal Herriko barrualdean dagoen dinamika guztiaren erdian bait dago euskaraz eta frantsesez argitaratzen den kazeta hau. Donapaleun izan gara, hango frantziskotarren elizaren altzoan «Herriz Herri»-k daukan egoitza eta bere bi langile liberatuak ezagutu nahiz. Jean Mixel Galan-ekin mintzatu gara.

1980ko azaroaren 20an kaleratu zen Herriz-Herriren lehen zenbakia. Beharra izan ere hor bait zegoen. «Euskal Herrian zabaltzen den prentsa Sud-Ouest egunkaria da eta horrek ez die aski garrantzi ematen gure herrietako gertakariari». Hori dela eta eman zitzaion hasiera kazeta honi barnealdeko bost eskualde edo kantonamendutan: Amikuze (Donapaleu), Iholdi, Garazi, Baigorri, eta Hazparne. Eta urte baten buruan zabaldu ziren Ezpeletako kantonamendura.

«Herriz Herriren planteamendua zera zen: hemengo asoziazioeei eta dinamikaren bat daramatenei mintzatzeko posibilitatea ematea. Frantziako herriz-eta betea den Sud Ouest bezala-

ko batentzat badirudi hemengo herrietan ez dela inoiz deus gertatzen, baina ez da egia, badira hemen ere gauzak. Eta hemen bizi eta lan egin nahi dugunontzat, hemen dinamika bat sortu nahi dugun guztiontzat, garrantzizkoa da astekari baten ukaitea».

Lehendik ere bazen, hala ere, beste asteroko bat, «Berriak», sozialisten esku dena. Hor ibiliak omen dira orain Herriz Herrin dabilen zenbait lagun. Baina normala den bezala, ikastolen gora beherak-eta azaldu zirenean garbi zen ezin zutela hain bide ezberdinetako jendeek elkarrekin jarraitu.

Herriz Herri inguruan dabilen jendeaz hau behintzat esan behar bait da: abertzale mugimendukoa dela. Izan

ere, «Herri Taldeak» mugimenduaren indartzearekin bateratsu gertatzen da kazeta honen agertzea ere. Uste dut esan litekeela beldur haundirik gabe Herriz Herri «Herri Talde»-en inguruko jendeak bultzatzen duela, gero irakurtzen duzunean askoz ere itxura anbiguoago bat nabari badiozu ere.

Leku egokia aurkitzearen zaila

Eta hainbat jende salatu izan dien anbiguoetasun horretaz galdetu diogu liberatuetakoki bati, Galani. «Guretzak hastapenetik Herriz Herri informazio tresna bat zen, ez zen kazeta engaiatua, konprometitua, nahi. Bestela eginez gero ez bait ginen jende gehientsuen-gana helduko, eta ez zen gure kazeta bere-gain bizi ahalko. Egin behar genuena zera zela alegia: editorialik eta egitea utzi alde batera eta lekuko berriei heldu, guhaurk hemen muntatzen ditugun ekintzei oihartzun bat emanaz». Hala ere, eta euskal arazoak, herrietako berriak, kirolen berri aseptikoak eta dena nahasian ziren arren, Iparraldean ere gertaeren gupila azkar doa eta Galanek zioen legez «finen gure buria behar ukan dugu erakutsi». Abertzale guttuenik geratu dira, ikastolaren, presoen eta abarren aurrean jokaera bat bait da aukeratzen beti; eta abertzalea ez da oraindik ere ondoegi ikusia Ipar Euskal Herrian. Publizitatean nabaritu da hori: lehen publizitate haboro ikus zitekeela Herriz-Herrin.

JEUDI
22 SEPTEMBRE 1983

Rédaction
Abonnement — Publicité
2, Avenue de Navarre
64120 SAINT PALAIS

Tél 35.88.79

Directeur de la publication: Jean ERDOZAINCY
Dépôt légal: 3e Trimestre 1983
Commission Paritaire 62941
Imp. DE ARCE - MAULEON

Le N° 3,00 F

Abonnement:
1 an: 140 F
6 mois: 75 F

HERRIZ
HERRI

N° 147

Hebdomadaire d'Informations Générales

Gertakarien abiada horrek Herriz-Herri kazetaren barnean lanean ari direnen artean ere aldaketak eragin ditu. Hasiera batean zegoen giro hura epeldu egin dela esaten zigen Galanek. «Batetik, lana nola egin behar zenaren aurrean sortzen dira tirabirak; gero, zenbait gertaeren aurrean erakutsi duzun jarrera gatik ere kritikak hasten dira. Normala da hori; gertatzen da, ordea, askotan kritikak eginaz dabilena ez dela gauzak zuzentzeraz, lana egitera, behar aina azaltzen. Lan asko bait da egin beharra».

Borroka armatuak azkartasun haundia hartu du, eta politika osoa ari da mugitu nahian, ateratzekotan den

har den dirutik 15-20 laguntzaileetarik heltzen zaigula».

Kazetak berak ez du subentziorik jasotzen. Bi langileen pagatzeko, aldiz, hasierako bi urteetan laguntzak izan dira, enplegu berriak zirelako. Aurtengoa da lehen aldia laguntza ofizialik gabe dabilzela. Garrantzia haundiagoa hartzen du, beraz, festetatik eta laguntzaileetatik-eta datorkien laguntza.

Ekonomia xehetasunak alde batera uztirik ordea, berehala dator galdera gogorra: zergatik ez Iparralde osorako astekari bakar bat? Hor dago batetik «Herria», euskara hutsez, garai bateko bizitasunik agertzen ez duena nire us-

ten bidez bateko zein besteko berriak nahasi ahal izanen ziren».

Ez da aurrera atera ordea asmo hau. Herriz-Herriekin bateratsu jaioa zen orduan «Egia» eta egun «Abil» izena duen hilabetekaria, eta bi taldeen joka moldeak arras ezberdinak ziren. Zuberotarrek aldizkari konprometituago eta gogorrago bat nahi zuten; baxenafartarrek mantsoago jokatu nahi zuten. Zergatik ukatu bestalde gure ustez oinarrian dagoen beste egia hau ere: zuberotarrak eta manexak proiektu baterakoietan sartzeko betidanik dagoen zailtasuna?

Komunikabide sarea sendotu

Bien bitartean, errealtate trajiko bat dago Iparraldeko herritarrentzako: eskuinaren prentsa dela nagusi. Hainbeste aldiz aipatu dugun Sud-Ouest egunkariak aparte, Zuberoko berriemaile nagusia «Miroir de la Soule» da, Dubosqen lagunen eskutik dena; «Berriak» ez da eskuinarena, ezker frantsesarena da, frantsesa beraz. Eta berritikan argitaratzen hasia da «Pays Basque-Adour» asterokoa ere eskuindarra; pentsa: diputatu sozialistari «le député social-marxiste» deitzen dio!

Herriz-Herrik, berriz, informazio orokorrago batentzako gordeak dituen orrialdeak ezin ditu behar bezala elaboratu astekari osoago bateruntz jotzeko. Komunikatuen txoko geratu da bigarren orrialdea, adibidez; hori bai, beste gehienek moztuta ematen dituztenak oso osorik pasatuz, Herri Taldeenak eta Iparretarrak kasu batez. Baina beste lan zabalago bati heltzea erredazio taldearen esku dago, eta bere mugek geldierazten dute.

Hala ere, bere ezin guztiekin, ugaritzen eta sendotzen ikusten da Ipar Euskal Herriko komunikabide sarea. Datorren astean helduko diogu beste bati, «Irulegi Irratiari». Hurrengo urratsa dago eman beharra komunikabide idatzi mailan, eta hor sortzen dira kezkek, hor erakusten dute beren zama inertziek, hor nabari dira ahulkertiak. Baina barnealdea behintzat azkar eta zalantzarik gabe bateratu beharra dago, testimonio izatetik indar errealista izatera pasatzekotan.

Hori iritsi bitartean, hor daukazu 30 euskara darabilkien Herriz-Herri asterokoa. Ipar Euskal Herriko barnealdean zer gertatzen den eta zer dabilen jakin nahi baduzu, hori gabe hankamotz zabilzta.

«Ateka» hilabetekaria lekuko. Eta horren alboan herrietako berriei heltzea, asteroko bat argitaratzearen eromenean sartzea... Hasierako euforiaren ondoren, egunerokotasunean sartu eta estabilizatzea ez da oso apasionagarri izaten, bestalde. Salmentan ere gertatu den bezala: gorakada gelditu zen eta orain 1.700etan jarraitzen da. Gutxi al da? Ez gure ustetan.

Abertzale mugimenduaren barnean

Elkarte bat dago eraikia Herriz-Herri sostengatzeko, eta horko bakoitzak diru bat jartzen du hiruila-betero. Lehen genioen bezala, Herri Talde edo abertzale inguruko jendea da horko gehiengo. «Hasieratik ohartzen ginen Herriz Herri ez dela sekula bere-gain biziko. Heldu da, be-

tez, errealtate berriek gainezka egin diotelako. «Enbata» bestetik, erabat frantsesez, informazio politikoa iri lotua baina lokala alde batera utzia daukana.

Zera nabari da argi eta garbi Herriz-Herrikoen artean: kostaldea ez dela beren kalkuluetan sartzen. Informazioaren alorra egunkarietara abarrek hor landuagoa daukatelako betetik. Baina batez ere, informazioari heltzerakoan kriterio ezberdinez jokatu behar delako itsas hegian eta barnealdean. Hain dira ezberdinak bizimoldeak ere...!

Zuberoarekin zeukaten kalkulua egina. «Esan behar bait da Sud-Ouest berak ere zuberotarrak guregandik bereziak dauzkala, bi ediziotan bereziz Euskal Herria: «Pays Basque» bata eta «Soule-Bearne» bestea. Astekari ba-

Madriilen bi egunetan

Uholdeak aztertu nahiean

Idoia JAUREGI

Irailaren 29 eta 30ean eta C.E.S.E.k (Centro de Estudios Socio-Económicos) antolaturik, ospatu dira aurretik Uholde, lehorde eta ingurugiro izena zuten ihardunaldiak.

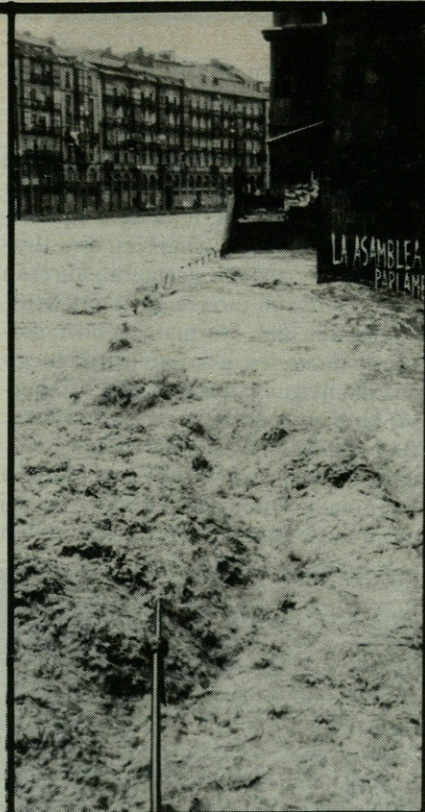
Euskadiri buruz hitz egin zelako eta Euskadiko ordezkariak ere han zeudelako, han gertatukoaren zenbait agerpen komentatzeko-tan gaude.

Ihardunaldien antolaketa bi ma-haingurutan zehaztuta zegoen. Egun bakoitzean sei eta lau hizlari moderatzaile batekin eta gero debatea gonbidatu eta beste entzuleekin.

Euskaditik deitutako ordezkariak

hiru ziren: Jose Usabiaga, metereologo, eta Koldo Unzeta, ekologista, hizlari bezala; Juan Manuel Iturralde, ekologista, gonbidatu gisa.

Titulua Uholde, lehorde eta ingurugiroa izan arren, batez ere, uhol-

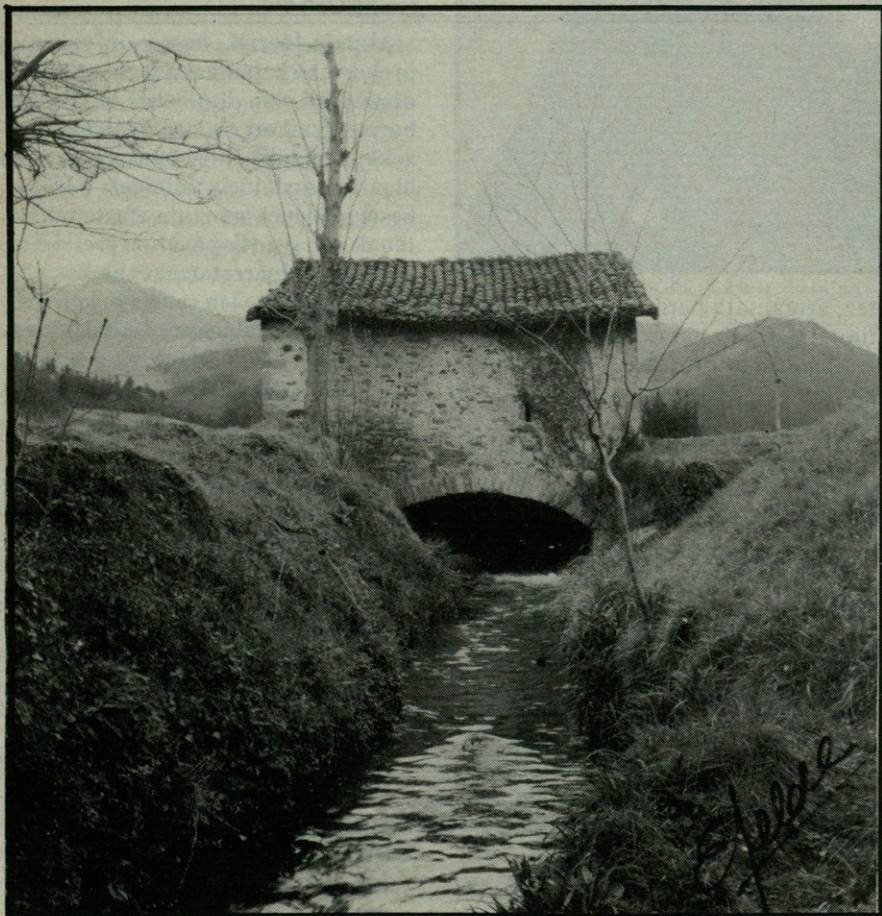

deei buruz zuzendu ziren partehartzaileen txostenak beste gaiak erabat baztertuz. Beste alde, txosten hauek teknika hutsean oinarriturik beste ikuspuntu zabalagoak ahaztu zituzten askotan. Kasu gehienetan ez ziran ezta aipatu ere egin nondik datozen benetazko erantzuleak, ezta argitu, jakina izateagatik ez baita ixildu behar, uholdeek zein ondorio politiko eta soziologikoak dakarzten.

Uholdeak estatu mailan

Hau zen gutti gora behera lehenengo eguneko gaia. Murzia, Valentzia, Kataluina eta Euskadiko ordezkariak partehartzaile bezala eta Pedro Costa Morata moderatzailea. Moderatzailearen lana txarra. Moderatzaileak erritmoa eta haria eraman behar badu, honek hizlariak aurkeztu ondoren ezer gutti egin zuen. Hiru ordutara ez zen iristen aretoan egoteko baimena eta Costa Moratak denbora banatu beharrean bakoitzak nahi zuena eta nahi zuen denboran esateko ahalmena utzi zuen.

MANUEL ZAPATA NICOLAS, ingeniariak, hartu zuen hitza Murtziako uholdeei buruz hitzegiteko, eta baita historia ere egin. Erromatarren garaian eta aintzin aintzineko uholdeak zenbat hil, zenbat egun iraundu eta horrelako datuak emanez. Aspergarria arront eta askoren iritiz

beste nonbait agertzeko gaia.

Bigarren bi valentziar: Miquel Gil Corell, ekologoa, eta Jordi Bigas, ekologista.

GIL CORELLEN ustez, uholdeak ez dira katastrofetan bihurtzen gizonek ahazten dituzten bitartean; hau da, uholdeak gertatu oi dira eta ger-

tatuko dira baina galerak ez ditu berak egiten baizik eta gizonaren jorak.

Arrisku gehiena dagoen tokitan gizonak egiten dituzte bere etxe eta lantokiak. Pertsonen kontzentrazioak, landare aldaketak etab. dira uholdeak bere aurretik eramango

dituenak izugarritzko kalteak ekarri.

JORDI BIGAS desmoralizapenari buruz mintzatu zen; egoera traumatiko bat bizitzen omen da uholdeen ondorioz eta Valentzian argi ikusten da: buruhiltze gehitzea, erreibindikapenak guttitzea. Honen adibide bezala Cofrentes, zentral nuklearra, orain martxan jartzekoa dena.

Berraiaketak debate sakon bat behar duela eredu diferenteen artean eta ezin dela egin Valentzian egiten ari dena, hots, patronalaren erudia jarraitu.

Azkenik, ekologisten plan alternatibo baten beharra azpimarratu zuen.

ALFONSO ASCASO LIRIA, meteorologoa, diapositiben bitartez adierazteko asmoarekin etorri eta tresna falta. Izugarri luzatu zen, hitz tekniko ugari erabiliz eta benetan ulertu zitzaiona zera izan zen: Momento txarrak ahazteko gizonak daukan ahalmena haundia dela; hau dela eta atzo gertatutakoa oroitu egin behar bihar gauza berdina gerta ez dadin.

JOSE USABIAGA; Euskadiko meteorologoa. Gu euritara ohituak gaudela baina ez moeta hontakoetara. Gauza kurioso bezala, Igeldon eta Hondarribian, zentro meteorologikoak, ez zela hainbeste euri jaso aipatu zuen. Datu bitxiekin segituz, 100 Concha betetzeko aina izan dugula hartutako urakin.

Azkenik esan zuenez ez da egia orain lehen baino euri gutxiago egiten duenik, baina bai xirimiri gutxiago.

Eta berarentzat inportantea den gauza bat azpimarratu: emergentzia edo herstura kasu batetan funtzionatzen uzten duten zerbaitetan ezin dira komunikazioak finkatu.

KOLDO UNZETA,

— Hibai arroak bere oreka ekologikoa galdu dute.

— Politika oihandarra. 46 koniferak dira.

— Hibaien kanaleztapen, biderapen eta laburdura.

— Hirigintza.

— Produktu toxikoen egintza eta gordetzea.

Bost puntu hauetan oinarritu zen Koldo hemen gertatutako uholdearen kausak markatzerakoan.

Debatearentzat ia denborarik ez. Manuel Diaz Marte, PSOEko senadoreak, hartu zuen hitza. Senadoak komisio bat eratu zuela Valentziako gertakariekin eta gutti gora behera

ZUZPERTU: HERRI AUTOORGANIZAZIOA

Eta uholdea gertatu zen. Lehenbiziko momentuan sortutako bapateko elkartasuna Konpartsen Koordinadorearen eskutik bideratu bazen ere, geroago uholdearen ondoko zuzperraldiaren hasierako uneetan kaltetuak gertatu zirenen eskutik etorria da oraingo mugimendua. ZUZPERTU izenpean batu da hondamenaren ondoren zuzpertz gura duen herriko jendea, eta helburua argi eta garbi adierazi dute: «Ahalegin guztiak bideratu gura ditugu, baina ez epe laburrean bakkarik, luzaro jo gura dugu».

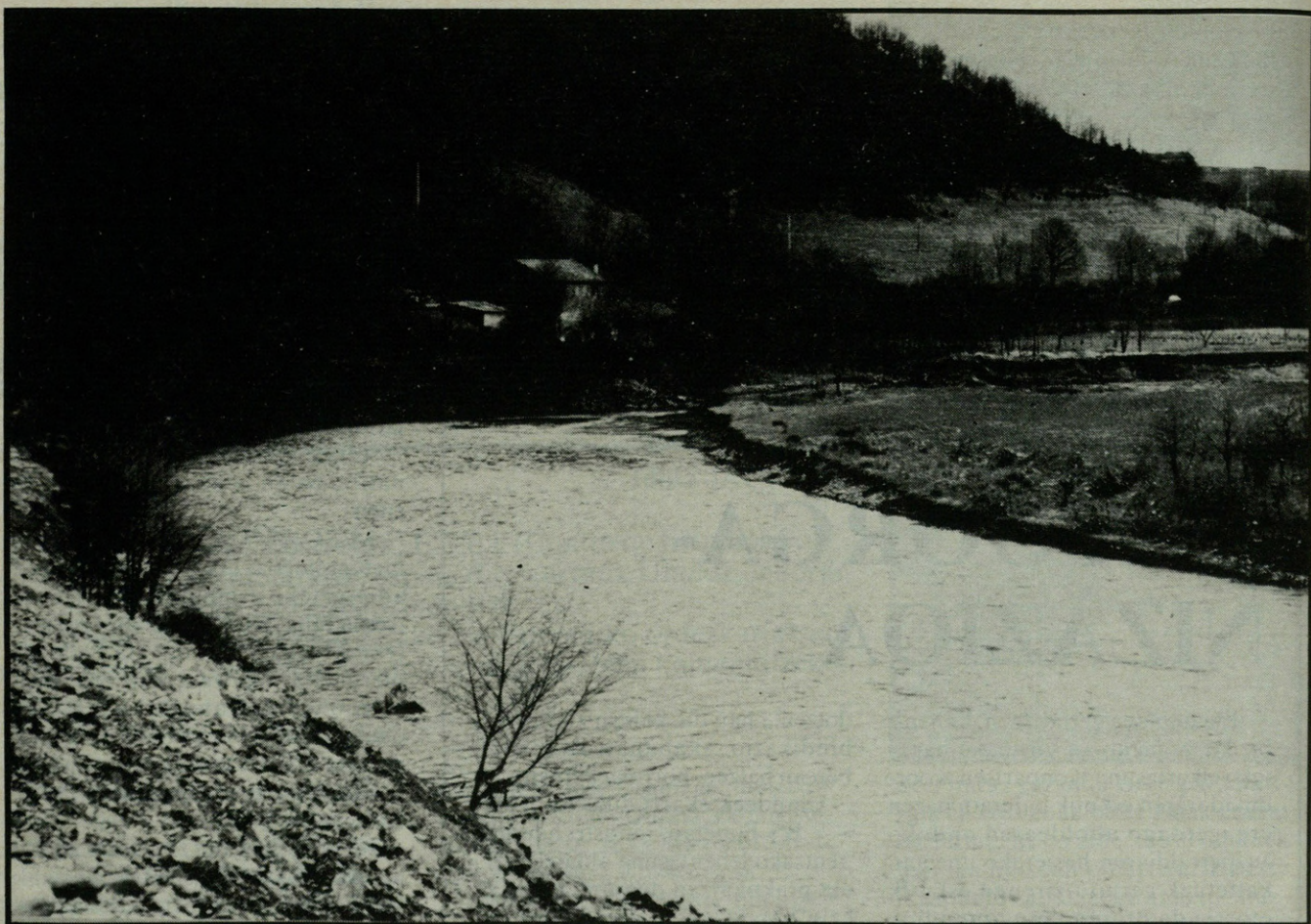
Baina, zelan sortu zen ZUZPERTU? Gertatutakoak irtenbidea behar zuenez, kontzientzia-hartzea hasi zen bai kaltetuen artean eta bai auzo-elkarteen artean ere, izandakoa eta etortzeko osotasun berean aztertze, uholdeen kausen zergatia endelegatzen saiatzeko, elkartasuna sendotzeko, berreraikitze-lanak bide onetik eramateko, laguntzak bideratzeko, etab. Kontzientzia-hartze honen ondorioz sortzen da kaltetuak izan ziren auzoen arteko elkartasuna, hortixe sortzen da herri-autoorganizazioaren adibide bikaina den ZUZPERTU elkarte. Eta lanean ari da: bere benetako errepresentatibitatea finkatzen erakunde administratiboen aurrean, informazioa zabaltzen auzo kaltetuen artean, beste auzoen solidariadeari bideratzen, kaltetuen aldeko ekintzak antolatzen, jarrera desberdinak bateratzen, alternatibak sen-

dotzen... hau da, kalean ziren erreibindikazio sakabanatuak gorputz berean batzen, borroka berean.

Uholdeek ekarri diguten egoera «Berrak honetan, industri haundientzako lehentasuna aldarrikatzen eta praktikatzeko den une honetan, ezin bakoitzak bere aldetik eutsi, guztion lan batua behar da, hona hemen ZUZPERTUren arrakasta. Eta herri-autoorganizazioa den aldetik bere autonomia gura du, bapatean sortutako edozein mugimendu koiuntularek legez. Baina ez du betiko iraungo. Uholdeen trauma igarota, gertatutakoa konponbidean jarrita, ZUZPERTU desagertuz joango bide da, baina autoorganizazioa bultzatzen jarraitu behar denez ondorengoak ekarri behar ditu oraingo elkarteak, eta badirudi ondorengo horiek azken urte hauetan nahiko makal ibili diren Auzo-Elkarteak izan behar direla. Hauek berrak dezakete ZUZPERTUK ereindako hazia, ZUZPERTUK errealtate bihurtutako autoorganizazio-exenplua, egindakoa huts bihur ez dadin.

Lortuko al du ZUZPERTUK Auzo-Elkarteak zuzpertzeko? Hauxe da oraingo desafioa; aspalditik lokartuta egon den Bilboko mugimendu hiritarrak dauka hortarako giltza. Irudimena askatu behar da eta lana egin, jatorrak diren guztion irudimena eta lana behar da, erakunde ofizialei aurrez-aurre eginez. Ea ba!!

I. AUZMENDI

bera ere beste hizlariekin bat zetoze-la kausak azpimarratzerakoan.

Norbaitek Lemoiz nola zegoen galdetu zuen. Lemoiz? Nork daki?. Erantzunik ezin eman.

Eta hau izan zen lehenengo egunerako guztia.

«Protección Civil»eko astakeriak

Ostiralean bigarren eguna. Hizlarien aldetik gaurkoa arront aspergarria izan bazen ere, azkenekoak, «Protección Civil»ekoak martxa eman zion ihardunaldiari.

Egun hontako moderatzailea Artemio Precioso Ugarte, PSOEkin harreman onak mantentzen dituen.

ANGEL RIVERA PEREZ, Madrilako meteorologoa, aur esan meteorologikoen posibilitateei buruz mintzatu zen. Aparailu eta tresna berriak aurrerapenerako izango direla adieraziz.

LORENZO GARCIA DE PE-DRAZA, beste meteorologo bat, eguraldiaren aldaketak zer eragin daukan aktibitate sozio-ekonomikoekin aztertuz. Lurrak eta landak

ihartu egiten dira gaizki lantzen baidira.

FERNANDO MARTINEZ SALCEDO, geografoak, gizonak direla katastrofeak haunditzen dituztenak esan zuen. Inguru fisikoaren plangintza orokor bat behar dela eta zenbait ekintza salhatu zituen.

Eta azkenik, JORGE MUTRA. Gizontxo txiki bat, oso dotore jantzia. Traje apain bat, gorbata gorria eta ilea atzekaldera orraztuta. Beste hizlariekin diferentzi fisikoak bazituen ere, hitz egiterakoan egin ziren nabarmenago.

Jorge Mutraren kargua oso luzea da hitzetan (Coordinador Adjunto al Director General de Protección Civil) eta txikia ekintzetan.

Hitz moralizanteekin hasi zen. «Protección Civil» delakoa guztiok osatzen dugula, guztiontzat dela... Eta datuak ematen segitu zuen. Bizkaian, ez dela hilik izan asistentziaren faltagatik. Lan egiten izan direla jo ta ke «Comparsa de Vecinos» delakoarekin. Hauzo elkarteak (gauza bat omen da Comparsa de Vecinos eta beste bat Asociación de Vecinos) oso politizatuak daudela eta ezin zutela lanaren koordinaketa aurrera

eraman; udaletxea ere gaindituta zegoela etab.

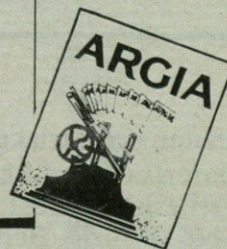
Horrelakoak eta handiagoak bota zituen. Noski euskaldunon erantzuna hantxe egon zen. Bizkaian hilak asko zirela eta noski asistentziaren faltagatik, ez bakarrik urak eramandakoak, bestelakoak ere bai. «Las Comparsas de Vecinos» (zertarako adierazi ez direla hauzokoak jaietakoak baino?) izan direla lan egiten ibili direnak eta ez dela udaletxea gaindituta sentitu dena baizik eta gobernadore civila puta semeak deituz lan eta lan ari zirenei.

Eta Jorge Mutrak, aurpegi gogorreko gizona, azkeneko hau gezurra zela. Horrelako astakeriak entzun behar izan genituen. Galdetu ziotenean zenbateko presupuestoa zeukaten, «Protección Civil»ek 1.300 miloikoa zela baina edozein momentutan diru gehiago erabil ditzakeela, Gobierno Civilaren dirua baita.

Bi egun Madrilén uholdeei buruz eta ezer gutxirako balio izan dutela esan daiteke. Teknika ahaztu gabe bestelako jarrerak eman beharko dituzte argibideak; eta hau egiteko ez ziren toki aproposenak ihardunaldi haiek.

AZAROAREN 13-an

ARGIA EGUNA

Prentsa «elebidun»
delakoaren fruituak ikusi
dira.

Beste batzuen soluzio
ametzekoak ere hor
daude... ametzetan.

Eta zer egin euskaltzaleok
bitartean?

Daukaguna sendotu,
hobetu, zabaldu... eta
urrats luzeagoak emateko
prestatu.

ARGIAk berak frogatzen du bide
egokian goazela, aurrera goazela,
gure pausoan, pixkanaka baina
beti aurrera eta hobeagora.

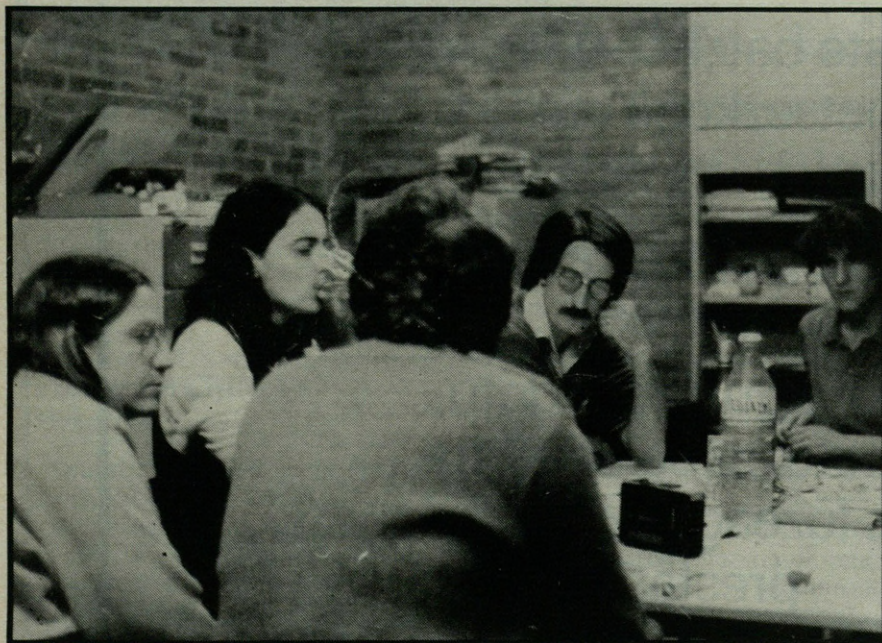
Zure beharra dugu, beti bezala, beste urrats
batzuk egiteko.
Lagunduko al gaituzu azaroaren 13 honetan?
Zure neumiko lan txiki bat badugu. Deitu azkar
gure telefonora: (943) 283399.

Eskoletako euskararen egoera praktikan

Zuhaiztiko gurasoen eredua

L. BASTIDA

«Ikastola auzitan» elkarrizketa saila hasi eta hara non topo egiten dugun, arazoaren erdi erditik plazaratzen den adibide praktikoa rekin. Zuhaizti eskolan bost aurren gurasoak hamar egun daramazkite eskolan sarturik. Beren eskariei erantzun egoki bat eman arte, sako, koltxoneta, manta etabarrak hartu, eta bere arazoa kaleratu nahiean. Promesa guztieri uko eginez D eredurik gabe utzi nahi dituzte beren haurrak. Hau da, eskolaurrean dena euskaraz ikasi duten haurrak OHO-ra iritxi eta eskola publikoan era berdinean jarraitzeko bideak mozturik arkitu dituzte.

A.— Gauza bat garbi azaltzen da beraz zuen kasuan. Alde batetik lege batek bere markoa du, eta marko horretan zuek oraindik ez zarete sartzen, hau da, zuek eskola transferituan zabilzate, zuen haurrak orain arte euskara hutsez egin dituzte ikasketak eskolaurrean, eta orain OHO-ra pasatzean, nahiz eta lehendik harremanak eduki, Viteri Eskolan, D ereduan zuen haurrak ezin ditzakete ikasketak ja-

rrai. Argi dago eskola transferituetan beraz D eredua sartzea benetan gauza zaila dela. Hau horrela izanik, eskolaurrea bukatzean gurasoak bi irtenbiderekin topo egiten dute: edo haurra ikastolara bidali D ereduan jarrai dezan, edo bestela, B eredura pasa behar.

G.— Prozesua atzerantz doa. Lehen Viterin eskolaurrean ba zegoen D eredua. Geroztik kendu zuten; irakasle batek bere nahiaz, baina inongo le-

geztapenik gabe, euskara hutsez ematen zuen dena, baina ofizialki ez zegoen. Orain itxialdi hau delata, berriz Viterin, eta oraingoan ofizialki behintzat D eredua jarri eta eskola publikotan B edo A edo erdara hutsez. Gure ustez hau da instituzionalizatu nahi dutena.

A.— EPAkoek, EIKeri, hau da Eusko Jaurlaritzaren planteamenduari egiten dion kritika nagusietako bat hain zuzen hori da, Euskal Herriko Haurren irakaskuntza bi zatitan banatu nahi dutela. Hau da, Euskara hutsez ikasletan, eta gainera ongi subentzionatua, eta bestetik, transferituak erdaraz edo kasorik onenetan, B edo A ereduez, eta gainera ez besteak eduki-ko duten laguntza berarekin. Zer pentsatzen duzue?.

G.— Alde horretatik gure planteamenduak EPAkoekin bat egiten du. Badirudi Eusko Jaurlaritzak bi komunitate hauek mantendu nahi dituela, eta gure ustez, irakaskuntza mailan, sare bakar bat egon behar du, publikoa eta euskalduna. Erdaldun komunitatea ere euskaldundu behar da. Arazo hau inportantea da, eta estudiantu beharra dago, baina bideak hortik joan behar du. Gure ustez planteamenduak aurreruntz joan behar du, eta beraz pauso batzu markatu behar dira linea baten barruan, gaur A erduan hasten direnak, ikasketak A erduan bukatu beharrean B edo D erduan buka ditzaten eta B erduan hasten direnak, noski D erduan. Hau aurrera eraman dadin, beste puntu garrantzitsu bat zera da: bide bat markatzea, eta transferituetan edo nazionaletan, D eredua garantizatzea. Guri Zuhaiztin D eredua egongo zela esan ziguten, eta Viterin 16 ginen. Garaia etorri zenean, hau da haurrak Zuhaiztin apuntatu behar genituenean, D eredua ez zegoela esan ziguten eta beraz edo B eredua edo ikastola izan zen eskeini zitzaiguna. Noski gehienak alde egin zuten, eta orain bost bakarrik gaude. Orain garbi dago garantia bat eskeiniko balitz askoz ere jende gehiago apuntatuko litzateke, eskola nazionaletan D eredua balego, haur asko bidaliko litzateke. Ikuspuntu honeta-

«Frakaso eskolarra aipatzen den mitoa da, baina ez da ereduarengatik, baizik eta metodologia, beste gaien tratamendua, ingurunea...»

tik planifikazio bat ere egin beharko litzateke.

A.— Beraz zuek haurrak ikastolara bidaliko zenituzteke, baldin eta ikastola merkeagoa balitz?.

G.— Badaude beste arazo batzu, ideologia dela, planteamentu pedagogikoa dela... Gaur egun adibide bat jartzeko ikastola batean sartzeako 60.000 pta. sartu behar dituzu sarrera gisa, gero 10.000 hilean, eta dena zertarako?. Azken finean kriston kondizio onak edukitzea balitz, beno tira, baina hori ordaindu eta gainera 37 haur geletan... Gainera ez da egia ikastoletan haurrak egun osoz euskaraz ari direla, hori ere ez da garantiatzen. Urteak ikastolan egon ondoren haur askok euskaldun berriak baino okerrago hitzegiten dute.

A.— Beraz dohaintasunaz aparte badago ere arazo ideologiko eta pedagogiko bat. Nola ikusi dute zentro honetan bere haurrak B ereduan dituzten gurasoak zuen jokabide hau?.

G.— Egia esan gure alde daude, baina badakizu nola diren gauzak, bat edo beste kenduta gehienak ez dira egin ditugun bileretara agertu ere egin. Ez daude kontra, baina gehienak ez gaituzte gehiegi lagundu ere. Egia esan beraiek ez dute bere burua arazo honetan zuzenean sarturik ikusten eta hor dago gakoa.

A.— Ez dute guraso horiek pentsatzen agian bere haurra urte bat barri D eredua jarraitzeko prestaturik egongo dela eta beraz beraiei zuzen-zuzen daktorkiela?.

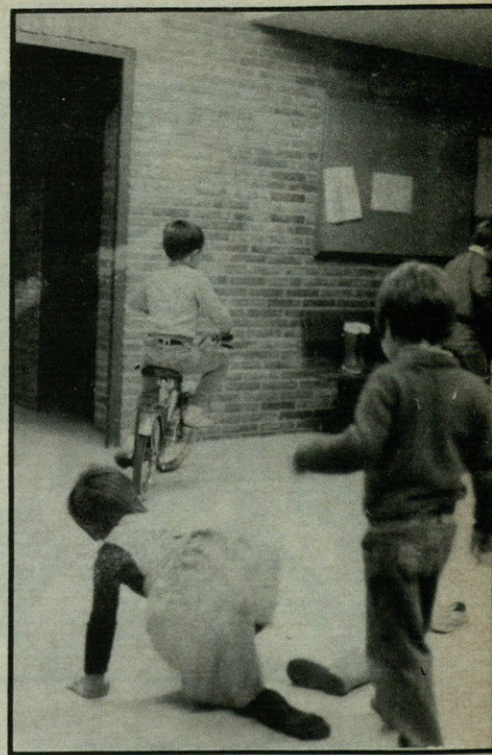
G.— Ereduen aplikazioa ere beste arazo bitxi horietako bat da. Leku eta irakasleen arauera, ereduaren aplikazioa aldatzen da. Batzuk Eusko Jaurlaritzaren hitza, Jangoikoaren hitza bezala hartzen dute eta ez dute hitza bete besterik egiten, eta orduan, toki batzutan, ama erdalduna bada, ezina izango litzateke pentsatzea haur hori noizbait D ereduan bukatzea, betirako B eredura kondenatua geratuko litzateke. Hau alde batetik, eta beraz gurasoek hor dute beraien haurra D ere-

duan sartzeko lehenengo arazoa. Bestaldetik guraso euskaldunak izanik ere, badaude beste arazo batzu, adibidez, mila aldiz esaten da, haur batek euskaraz kontzeptuak ulertzen ez dakielako B ereduan sartu beharra dagoela. Baina esan beharra dago, haurra tontua ez bada behintzat, kontzeptoak esplikatuz gero ulertzen dituela, eta beraz ez da B eredura kondenatzeko baldintza. Horrelako arazoen aurrean, gurasoak askotan isiltzen dira, bere aurrean dagoenak beraiek baino gehiago dakila pentsatuz, eta erabaki horretan beste ezerk parte hartzen ez duela pentsatuz, ideologia, edota aginduak...

Ez dago beraz, irakasle eta delegazioen artean inolako batasunik, ez eta koherentzia txikienik horrelako arazoen aurrean planteatzen dituzten irtenbideei dagokienez. Hau horrela izanik zure haurra non sartu behar duzun jakiteko, askotan zuzendaria, irakaslea... ezagutu behar dituzu, bestela ereduaren maniobra zikinetan erortzeko edo biktima izateko arriskuan zaude. Batzuk B ereduan hasi eta D-n bukatzen dute irakasleari esker, eta beste batzuk D-n hasi eta B edo A-n bukatzen dute irakasleari esker. Horrela ezin daiteke ezer egin. Seriotasun minimo baten falta ikaragarria nabari da. Arazoa beraz nahiz eta zer ikusirik eduki Eusko Jaurlaritzarekin, zentroekin ere badu zer ikusirik.

A.— Ez al dago ba, ereduaren kontrola eramaten duen enterik zentroan?.

G.— Agian batzutan bai, baina halaz ere, guk itsialdi honen bidez, hartutako erabakiak justuak ez direnean, salatu beharra daudela irakatsi nahi izan dugu, gure ustez arazo hau ez baita Zuhaiztikoa bakarrik, beste zentro askotan seguro horrelako gauzak gertatzen direla, baina ez da ezer egiten, eta bide horretatik ez da arazoa inoiz konponduko. Beraiek askotan erabiltzen duten harma estadistika da, eta denok dakigu estadistika erabiltzea, eta manipulatzeko interes batzuen alde eta beste batzuen kontra, zein erreza da. Bestaldetik guk ez dugu inolako kontrako estadistikarik eta hor dago gakoa, gurasoak ez ditugu

estadistikarik egiten ez eta kontrolatzen. A ereduan daudenei, erreza eta berehala esaten die beraien haurrak B ereduan jarraitzeko arazorik ez dutela edukiko, baina ez da berdina gertatzen B-n daudenei eta D-n sartuko direnekin. Frakaso eskolarra ere aipatzen den mitoa da, baina ez da ereduarengatik, baizik eta metodologia, beste gaien tratamendua, ingurunea...

A.— Zein erantzun jaso duzue Delegaziotik?.

G.— Erantzun bat baino gehiago jaso dugu, baina ez da inoiz gure gustokoa izan, batzutan hemendik kaleratu nahi izan gaituztelako, bestetan, inolako garantiarik gabe hastea eskatu, eta abar... Halaz ere hau da gure azken erantzuna:

«Ez dugu Delegazioaren proposamena onartzen:

1.— Idatzi guztian haur euskaldunetaz ari direlako, eta D eredua inon idatzita agertzen ez delako.

2.— Gure haurrak Zuhaiztin ikastea nahi dugu, eta ez da, edo ez zaio inolako erantzunik ematen galdera honi. Viterira eraman nahi gaituzte, baina ez dago inolako garantiarik, hurrengo urtean. Zuhaiztin D eredurik egongo denik.

3.— Gure haurrentzat irakasle bat eskatzen dugu, ez bait dugu onartzen gure nahiaren truke, Viteri geletan, 26 eta 27 haur biltzea, eta gainera B ereduan».

Mendetan zehar etorri den beherakada

Une honetan 30.000 lagunek hitzegiten dute euskara Araban, eta denerata 250.000 biztanle ditu herrialde honek. Biztanleen gehiengoa Gasteizen aurkitzen da industrializapenak ekarri duen zentralizazioaren ondorioz probintziako askok eta askok Gasteizera emigratu dutelarik.

Lehenengò koadroan begira deza-kezu Arabako jendetzaren bilakaera eskualdez eskualde eta proportzional-ki.

Jendetza baten kokapena, banakuntza eta estruktura, giro fisiko konkretu baten esparruan eta eboluzio historiko baten menpean dauden faktore ekonomiko, sozial eta kultural sail batek determinatzen du.

Eboluziozko faktore hauen konbinazioaren eraginez Arabako jendetzak honako hiru elementu karakterizatzaileak aurkeztu ditu gaur:

- 1.— Jendetza galdu egin da, bereziki nekazari giroko udaletan.
- 2.— Gasteiz makrozefaliazko kasu bat gertatzen da, eta beraren hezkuntza izugarria hirugarren elementu bezala ematen dugunaren ondorioa besterik es da, hots:
- 3.— Herrialdeaz barrutiko eta kanpotikoinmigratio prozesu bortitza.

Esanak esan, euskarak bizirik jarraitu zuen, XVIII. mendean zehar, Arabako lurralde zatirik handienez, nahiz eta nekazal sektoreetan baztertua gelditu. J.M. Barandiaran-ek aur-

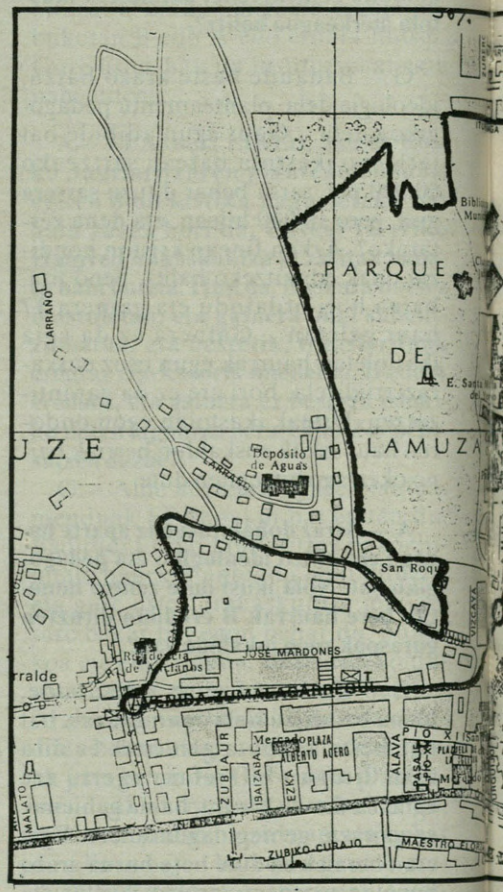
kitutako agiri batek, 1787.az geroztikoa bera, Arabako eskualde euskaldunak aipatzen ditu:

«Hablan el idioma bascongado muchos pueblos de la Vicaria de Vitoria, todos los de Gamboa, los más de la de Salvatierra, los de la de Mondragón, Cigoitia, Zuya, Orduña, Ayala, Orozco y Tudela, en los cuales a lo menos serían inútiles los curas de concurso abierto, que ignorasen este idioma».

XIX. mendean zehar, euskarak atzera egiten du Lautadan eta Gasteiztik Iparraldera gordetzen da bizirik. Arabako herri euskaldunak honako hauek ziren, joan den mendean: Okondo, Aiara, Laudio, Lezama, Zigoitia,

Arabarren 12 ez daki e

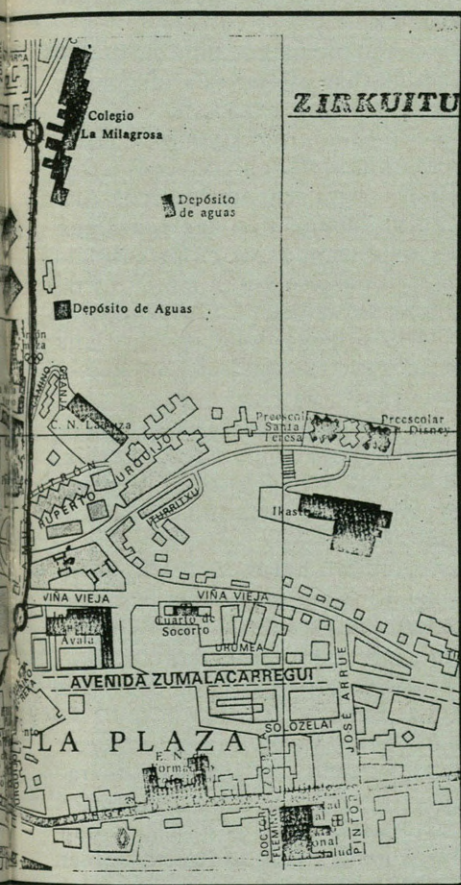

Ibilaldia, Nafarroa Oinez eta Mor-
tengoz Araba Euskaraz-i tokatzen da.

Ikastolen arazoa erdiz erdi dagin
ko eritziak agertzen ari direnean, pa-
nezko baldintza gogor bat ekintza
une honetako eta epe laburrean
bidea. Esfortzu handiz Euskal Herria
daude. Hilzorian, behar bezala er-
erresponsabilitatea beregain hartu
Arabak gainera areagotu egiten da.
haur ari dira Arabako ikastoletan
dakien herrialde horretan. Ze ne-
duntzeko?

Laudio, Aiarako bailara zoragria
dunena eta iragan uholdetan zigortu-
netan «Araba Euskaraz» aurrera
izan dute. Lagundu ditzagun!

12ak besterik euskaraz

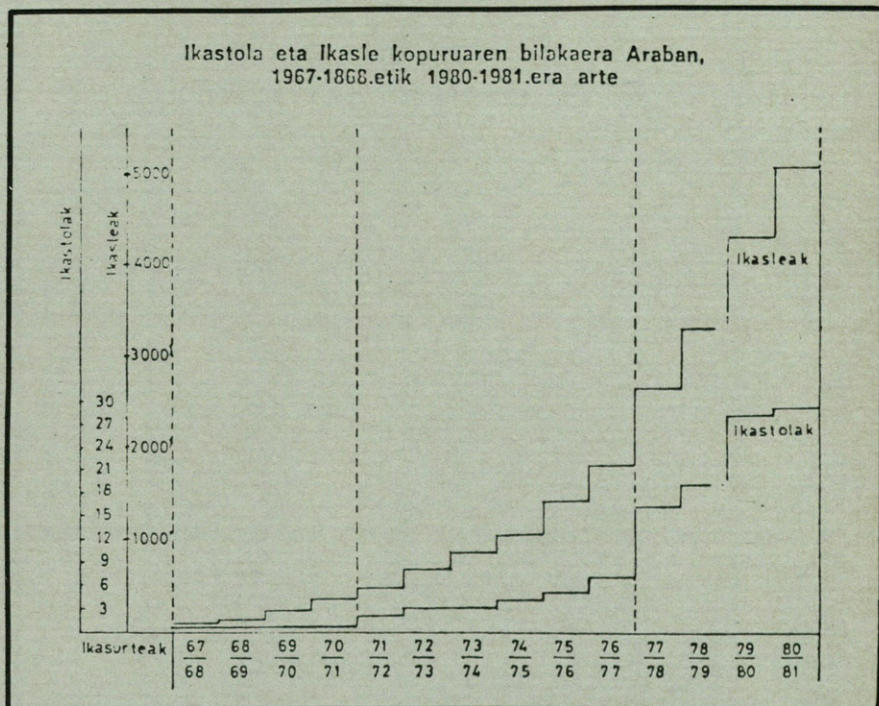

Kilometroak ospatu direnean aur-
raingo honetan.

ganean, EIKE eta EEParen arte-
badago une berean ahantz ezi-
zauden bultzatza garamatzana:
astolei eman behar zaien atera-
Horiak eraikitako ikastolak ixtear
erantzun ez diotelako herri honen
urtutuenek.

ter da egoera larri hau. Bost mila
Arabarren 12ak baino euskaraz ez
erri hartu dira beste 88a euskal-

garian, Arabako herririk euskal-
guena, pronto dago igande ho-
ratzeko. Lan handia egin behar

Ubarrundia, Legutio, Aramaio, Gan-
boa eta Barrundia.

XX. mendean zehar, euskara hil
egin da aipatutako herri askotan. Pe-
dro Yrizar-ek ondoko koadro konpa-
ratiboan ematen du, euskarak azke-
neko ehun urteotan Araban izan duen
atzerakadaz, euskalki motak edo al-
dakerak seinalatzen dituelarik. Kau-
sak aztertutak daude jadanik. Esan be-
harra dago, kausa horiek Arabar gi-
zarte barrutik sortuak direla:

- egoera geografikoz Gaztelarekin
ukipen fisikoan egotea,
- nekazal nobleziaren erdalduntzea,
- burgesiaren erdalduntzea,
- lehen mailako eskoletako zigor-e-
raztunak, eta

— elizgizonen zabarkeria edo utzike-
ria.

Gaur egungo egoera

Etsipengarria bada ere orain arte
ikusitakoa badira beste zenbait datu
gaur egun zerbait egiten ari delaren
adierazgarri.

Esatebatera, eta antolatzaileek
aditza eman digutenez, 1977. urtetik
hona 800etik gorakoa izan da ikasto-
letako ikasle kopuruaren hazkundea.
Ondoko koadroan begista dezakezu
hobekiago.

1982/83 ikasturtearen hasieran, 29
ikastola ari dira Araban barrena, guz-
tira 5.198 ikasle, 241 irakasle dituzte-
larik.

Bestalde zenbait herritan, OHoko
zentru estataletan eta Eskolaurretan,
B eredu jarraituz, hainbat haur dira
Arabaren zehar ikasten ari direnak.

Bertsolari Eskolak ere erne berriak
ditu Arabak: bata Aiaran, eta bestea
Gasteizen, berrogei pertsona ingu-
ruan dituelarik.

1970 urtean, «Joan Batista Gamiz»
izeneko lehenengo irakasle taldea
sortzen da, Okondoko arabar idazlea-
ren omenez. Hortik datozkigu gaurko
AEKn diharduten gehienak, eta ho-
nela hasten dira nagusien euskal esko-
lak ugaltzen.

Une honetan 3.809 ikasle ari da
Arabaren euskalduntzen, 224 irakasle
dituztelarik eta 17 herritan ari direla-
rik lan horretan. Dena den aipagarria

da Gasteizek duen garrantzia arlo honetan ere, bi milatik gora baitira Gasteizen bakarrik.

Etorkizunari begira

Zenbait arazo ikusten dira etorkizunari begira. Hasteko, Araban 70 herriatik gora dira eta 55 udaletan taldekatuak daude biztanle oso gutxi dituztelarik. Euskalduntze prozesuari lotuta, ahalegin handiak beharko dira horri heltzeko.

«Egoera aldatuko ez den artean, kulturaz gain, euskara erreibindikatu behar dugu, eta erreibindikapen honek ez du talde edo mugimendu batena izan behar, euskaltzale guztiona baizik».

Beste zenbait herritan bezala, Araban ere, beste zenbait konpromezu direla eta —sozialak, sindikalak, politikoak, etab.— euskara da baztertua utzi ohi dena.

Zenbait erakunderen ahaleginak bildu beharra nabaritzen du Arabak bere euskalduntze prozesuan:

«— Ikastetxe denetan, noiz euskalduntze plangintza bateratsua, Diputazio, Gobernu eta joera autonomoak sakabanatu barik, noiz euskararen plangintza bakarra bultzatuko?».

— Nagusien edo helduen euskalduntze planak noiz zabalduko dira herri denetan, eta ez hiriburu edo herri handietan gehienbat.

— Noizko gure bulego, udaletxe, hankuete, denda, eta abarretan euskaraz harremanak izateko eskubidea egia bihurtuko?».

— Erakunde guztien babes osoarekin, noiz izango du Arabako eskualde bakoitzak bere euskalduntze koordinakundea?».

Araba Euskaraz 83

Hori dela eta Aiara bailarako ikastoletako jendea, eskoletakoa, AEK.koa, Euskal Herrian Euskarazkoa eta kultur mugimendutako jendea aspalditik ari da lanean Araba Euskaraz 83 antolatzen. «Zabaldu Euska-

ra-Araba Euskalduna» hartu dute lematzat, eta helburuak, honelako antolakizun gehientsuenetan bezalaxe hauetxek dituzte antolatzaileek esan digutenaren arauera:

— Euskara indartzea eta zabaltzea, gaur egun daukaguzan erakundeekin kontatuz.

— Herriari aditzera ematea, Arabak duen euskararen egoera eta etorkizunerako posibilitateak eskaintzea, euskara zabaltzeko eta babesteko gogoia duten zenbait talde eta erakundeekin kontatuz.

— Aiarako premiak azaldu, eta hutsak betetzeko bideak, parte hartuko duten guztiekin batera, proposatu.

Beste gainontzerakoan esan behar da aste kultural bat ari direla ospatzen igandeko eginkizunaren aurretik Aiarako bailaran, joan zen Igandean Arespalditzan eginiko kontzentrazio batetan hasiera eman zitzaizlarik. (Euriak zenbait ekintza suspenditzera behartu zituen antolatzaileak. Dena den giro ederra sumatzen zen Laudio-koaren aurretik).

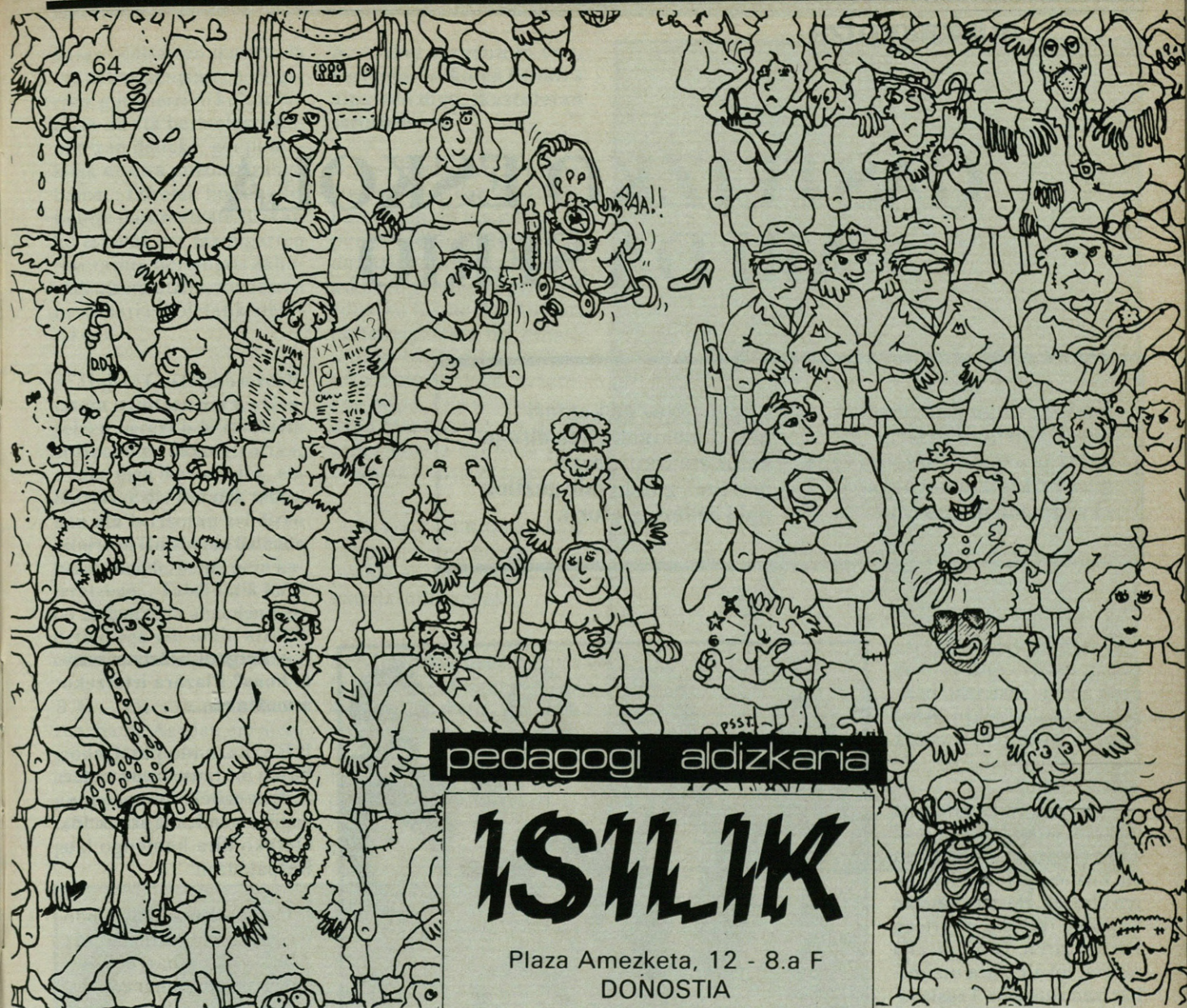
Kulturaldi horren barnean Hitzaldia, Idazlanak, Zinema, Antzerkia, Leihaketak, Kontzertuak, Erakusketak etabar ariko dira egun hauetan eskaintzen.

Zirkuitoak berak hiru kilometro izango ditu, lau sarrera eta beste lau tabladu ohizko ekitaldiak egiteko: kantariak, eskulanak, dantzariak... Amuriza, Lopategi, Jon, Abel eta Moises Enbeita, Lazkano, Lizaun eta Ajuria han izango dira puntu batean edota bestean beren bertsoak aidentzatuz.

Kantariak ere izango dira, Erramun Martikorena, Maite Idirin eta Xabier Latorre hitzemanda daude han kantatzeko. Horietaz gain txarangak, txontxongiloak, trikitilariak, dultzaineruak, pailazoak... etabar luze bat festa eta erreibindikazioa bat etor ditezten.

Herri bazkaria ez da faltako. Tabernak eta bertan izango dira. Aparakalekuak, laguntzaileak... dena dago pronto. Hara joatea gelditzen da orain. Ikastolen debateak jarraituko du, baina bitartean ezin gara geldirik egon. Are eta gutxiago Araban. Ea eguraldi ona ateratzen duen eta guztiok animatzen garen. Egun polita izango da. Ez dudarik eduki. Paraje haiek eza gutzen ez dituenarentzat gainera, ze aukera hobea?».

GORRITXO

HARPIDETZA

Izen deiturak

Helbidea

Herria Tlf.

Adina Lanbidea

Ordainketa era: Banketxe edo Aurrezki Kutxa bitartez

Kontu Korrontearen zenbakia

Sukurtsala (Ordezkaritza)

☐ Aleka ordaindu nahi dut.

☐ Urtekoa ordaindu nahi dut.

Eguna

(Sinadura)

GASTEIZKO ESKOLA ARI DA SERIO

Euskara dugu aspalditikan
guretzako maitagarri
nahiz ta aspaldi honetan egon
gure hizkuntza negargarri
ekaitza edo negua izan

hemen gatoz gu kantari
guk ahaleginak eiten ditugu
nahiz eta izan elbarri
prestuak gaude zale guztiok
nahi badezute etorri.

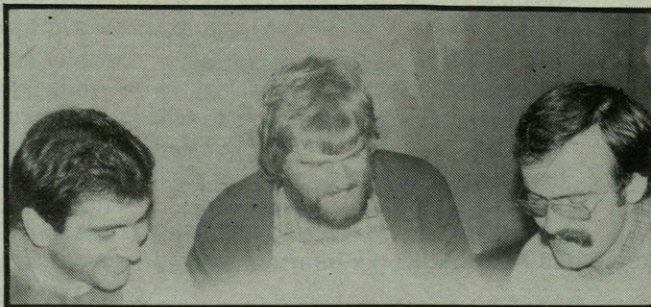
Gonbitea eginez agertu behar, eta ostegun gauean egon ginen Gasteizko bertsolari eskolakoekin. Abel Enbeita irakaslea, ikasleak hogeitabosten bat.

Talde hau duela urte bete jaio zen, iazko Irailean joan ziren batzu Abelen etxera eta hilabete geroago hasi ziren klaseak. Hasiera batetan Lantzale izeneko elkartean batzen ziren, gero, otsaila aldera, lokale hura utzi behar izan zuten eta Txusta tabernara etorri; orain taberna honetan biltzen dira ostegunero.

A.— Udaletxeari eskabide bat egin diozue lokale eta materiala eskatuz; zer problema dituzue momentu honetan?.

B.E.— Gaur bertan ikusten duzun problema; hau toki publiko bat da, taberna bat eta hemen probisionalki gaude. Lokal hau probisionala da eta orain hor daukagu alboan batzu afaltzen ari direla.

Horrez aparte bi maila egin dugu aurten eta gela bat lortzeko gaizki bagabiltza, pentsa bi lortzeko.

A.— Dirua ere beste problema bat izango da.

B.E.— Bakoitzak bere poltsikotik erosi ditu liburuak etabar. Hemen gauza asko beharko litzateke, kasetak, zintak, materiala, arbela...

eta irakaslea badago baina bere kontura etortzen da eta ez du ezer kobratzen.

Eta gainera lokalea balego, materiala... seguraski jende gehiago etorriko litzateke.

A.— Zergatik etortzen zarete hona? Plazara irtetzeko asmotan edo...

B.E.— Ez, ondo pasatzeko; baten batzuk badaukate zerbait egiteko pretentsioa, begira, igandean (urriak 16) aterako dira hemengo lau Rezpalditza.

Gehienek esan dute ondo pasatzeko —mintzo da Abel—, baina barruan badute kolorroa, bihar edo etzi plazara txapelketara presentatzeko.... eta aterako dira!.

A.— Asko hitzegin da bertsolari eskolei buruz, orain agian ez hainbeste, baina lehen bazeuden eskola hauen kontra zeudenak, e.a. Zuek nola ikusten dituzue bertsolari eskolak?

B.E.— Niretzat bi puntu dira —Abel ari da—. Lehenengoa bertsolari eskolak euskaldunberriari laguntzen dio izugarri; hemen konturatu gara, iaz bazegoen mutiko txiki bat «Toki Eder» ikastolakoa eta hiru bat hilabete egin zituen gurekin eta multzoko mutila zena, euskaraz behintzat kriston maila igo zuen ikastolan. Eus-

karaz pentsatzen ikasten da eta azkar pentsatzen. Bigarren, gure herriko kultur berezia da eta bertsolari edonor izan daiteke, goi punta-koak ez dira guztiak izango baina... Eskolak hor daude, bi urte daramatzate Bizkai-ko eskolak eta iaz bigarren fasera, bertsolari zahar-
rak atzera utzita, iritsi ziren bertsolari eskoletatik atera-
takoak.

A: Halere Gasteizko erreali-
tatera itzultzen gara, «Gas-
teizen berezko bertsolaria
sortzeko ez dago girorik»,
esaten digu ikasle batek, eta
horrelaxe da. Beraiek tabe-
rnan eta bertsotan ari diren
bitartean Goizuetan baleude
bezala daude, baina gero ka-
leratzean... Tabernatik kan-
po zerbait egin ahal den gal-
detu diegu eta orain arteko
esperientziak aipatu dituzte.

B.E.: Jaietan proposatu
zen, Santa Agedan ere atera
ginen, Kultur astean ere eta
aretoa bete zen... eta oste-
gunero gauetan Gasteizko
tabernetan bertso-saioa da-
go.

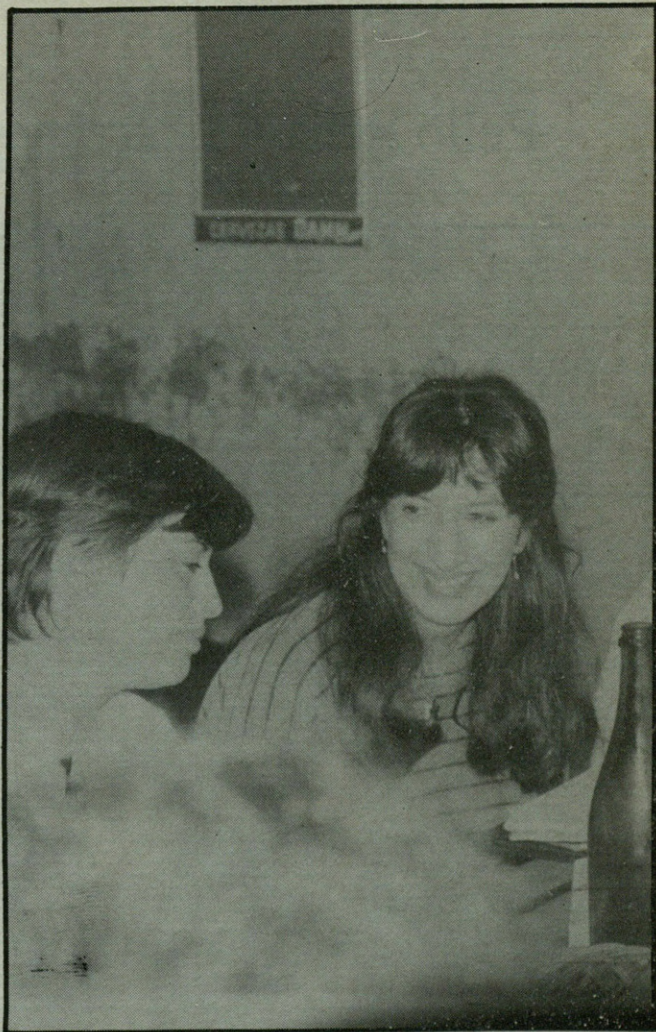
A.: Abel urrutirago doa,
bertsolari eskolen beharra
aipatzen digu, ikastoletan
sartu beharra.

B.E.: Bertsolari eskolak
euskara aldetik zorrozta-
suna sortzen du eta euskaraz
pentsatzeko inportantzia
du. Baina bertsolari eskolak
askoz inportantzia gehiago
edukiko lukete ikastoletan
beste asignatura bat bezala
sartuko balitz, euskara ika-
steko metodorik onenetari-
koa baita. Gipuzkoan hor
dago Mendizabal eta iazko
esperientzia oso ona da;
Bizkaian Lopategi dago.

Ni iaz Toki Ederren hasi
nintzen, baina hemen diru
problema dago eta ni ezin
naizela ibili bueltaka.

A.: Gasteizen dauden ar-
tean erdia gutxigorabehera
da euskaldunberri, eta erdia
ere arabarra.

B.E.: Badaude ere Bizkai-
tik eta Gipuzkoatik etorriak,
eta iaz bazegoen nafar bat
ere.

A.: Azkenik, eta elkarrizke-
ta nahiko informal honi
amaiera emateko, beste es-
kolekiko harremanengatik
galdetu diegu.

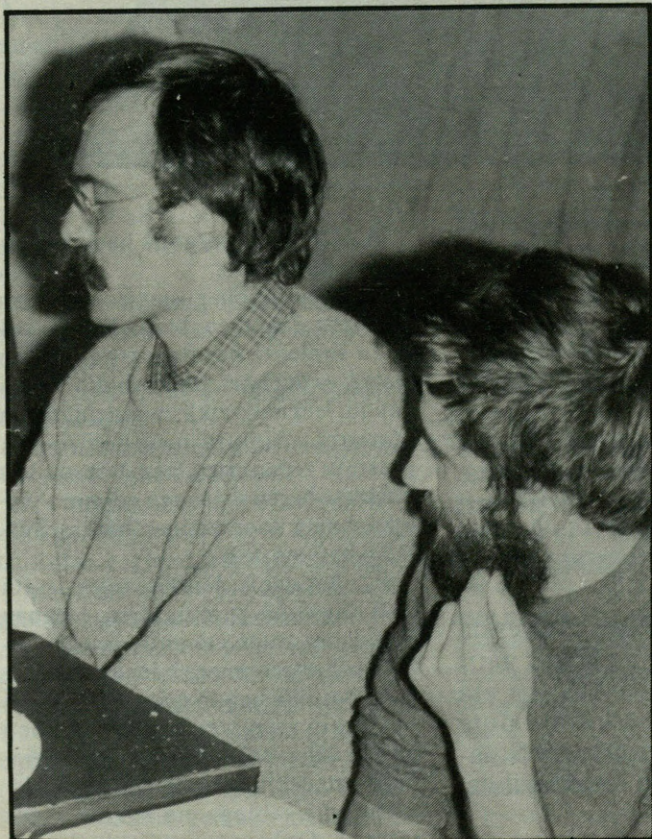
B.E.: Aiarako eskolarekin
bai, harremanak dauzkagu
(Abel hangoa da) eta afari bi
izan dugu. Santurtzikoek
ere, esan ziguten haiekin
harremanetan sartzeko eta
afariren bat egiteko... As-
moa badago. UEUn edo, el-
kartzen zara eta bai, baina
oraindik ez gara mugitu, ha-
rremana egon beharko lit-
zateke, baina beti gaude lit-
zateke horrekin.

Desafioa egunkarietan ez
dugu sekula erabili sistema-
tikoki.

A.: Halere, hemen dago
ARGIaren bidez botatakoa,
ea nork erantzuten dion!

Euskal Herri aldean dago
hainbat genio
Gasteizko eskola ari da serio
baldin ta gure hitzak du
orain balio
beste eskola guztiek guk
gaur desafio

Xabier E.

Txusta tabernan egiten dira
gure bertsozko jardunak
hementxen biltzen gara pozarren
Arabako euskaldunak
Batzuek gutxi, besteek nahiko

bereak beti ahalduna
baina gustora pasatzen dira
orduak eta egunak
Urte gutxira Arabakoak
Euskadiko txapeldunak

Pello Ruiz-Cabestany eta Jokin Mujikarekin

Ez dago dudarik, bizikleta gauza preziatu batetan bihurtu da. Ez duzu Euskal Herria zeharkatzen duten bideak begiratu besterik. Erabilerari kionez ez gaude Europako beste herri batzuen mailan, baina gorakada nabaria izan da azken urteotan. Hortxe daude zikloturistak, ekologisten erreibindikapenak, lanera edo bidaiara bizikletaz abiatzen direnak...

Ibilgailu honek, hala ere, badu beste protagonista eta historia ezezagun eta ilunagorik ere: ziklismoa eta ziklistak. Kirola bezala, eta orain arte bederen, ez du jende gehiegiren estimaziorik merezi izan. Aurten pixka bat konpondu da egoera hau. Askok izan dira telebista aurrean jarri direnak eta kamara frantsesei esker karrera baten barnea somatzeko aukera izan dute.

Dena den gure herri honetan ziklista ugari izan dugu. Zerrenda luze bat osatzen dute eta harrobia ez da agorturik azaltzen gaur egun ere. Hemengo ziklismo-zaleek badakite Jokin Mujika eta Pello Ruiz Cabestany onenetakoak direla. Sari asko eskuratu dute eta itxura denez profesionalak izango dira datorren urtean. Solasaldi luze bat izan ondoren Zaldibin egin zen karrera batetan ikusi genituen.

A.— Nola eta zergatik hasi zineten jakin nahi genuke.

J.— Niri futbola gustatzen zitzaidan eta aritzen nintzen, baina halako batetan suplente bezala jarri ninduten eta nik ez dut horretarako balio. Anaia bat dut lehenago ziklismoan ibilitakoa eta hark animatu ninduen, berak prestatu zidan bizikleta. Itsasondan bizikleta hartzen genuen edonora joateko, baina konpetizioan hamasei urtetan hasi nintzen.

P.— Betidanik denbora asko pasatu izan dut kirola praktikatzan. Neguan eski egiten nuen eta entrenatzeko bizikleta hartzen nuen. Nire klasean zegoen bat ziklismoan aritzen zen eta ni berarekin ateratzen nintzen eta beti atzean uzten nuen. Behin beste afizionatu batzuekin atera ginen eta Andazarraten Usabiaga eta ni izan ginen lehenak. Orduan nire klaseko horrek

ekipokoei hitzein zuen eta Donostiarran sartu nintzen. Familian badut aitzindari bat, nire anaia Jordi. Bi urtez aritu zen profesionalean eta Tour-a ere bukatu zuen. Noizean behin aholkuak ematen dizkit, baina nik ez diot kaso handirik egiten. Entzun bai, baina gero nahi dudana egiten dut.

A.— Baina zergatik sartu zineten konpetizioan?

P.— Ziklismoa beste mundu bat da, beneno bat bezala sartzen da, osoki harrapatzen zaitu. Nor gehiagoka aritzeak erabat berotzen zaitu. Nihasi nintzenetik ongi ibili izandu naiz, ia beti aurrean eta sariak irabazten, baina hor ikusten duzu sekula irabazi ez duen beste edozein ere behin eta berriro korritzen. Horregatik nik uste beste zerbait daukala...

J.— Tikitari askok Eddy Merckx izan nahi dute, baina ez dute egiazko posibilitate bat bezala ikusten. Sariak batetara presentatuz gero, ordea, Tour-a ailegatzeko edo Merckx imitatzeko gogoak sartzen zaizkizu.

A.— Ez al zineten gazteegiak honetan sartu zinetenean?

P.— Ez, nik banekien zer egiten nuen. Oso gartzetatik hasten direnak erreta egoten dira serio jokatu behar denean.

A.— Ziklismoa erabat dedikaturik al zaudete?. Nolakoak izaten dira zuen egunak karreretarako tenorea denean?

P.— Gaur egun zerbait egin nahi duenak erabat dedikaturik egon behar du. Batetik bestera ibiltzen gara eta ezin daiteke egun standar bat kontatu. Ez dugu beste inon lan egiten edo ikasten eta aisiarako denbora izaten dugu, baina ongi prestatu nahi baduzu...

J.— Karrera denboraldia denean ez dugu jan eta lo besterik egiten karreteratik aparte.

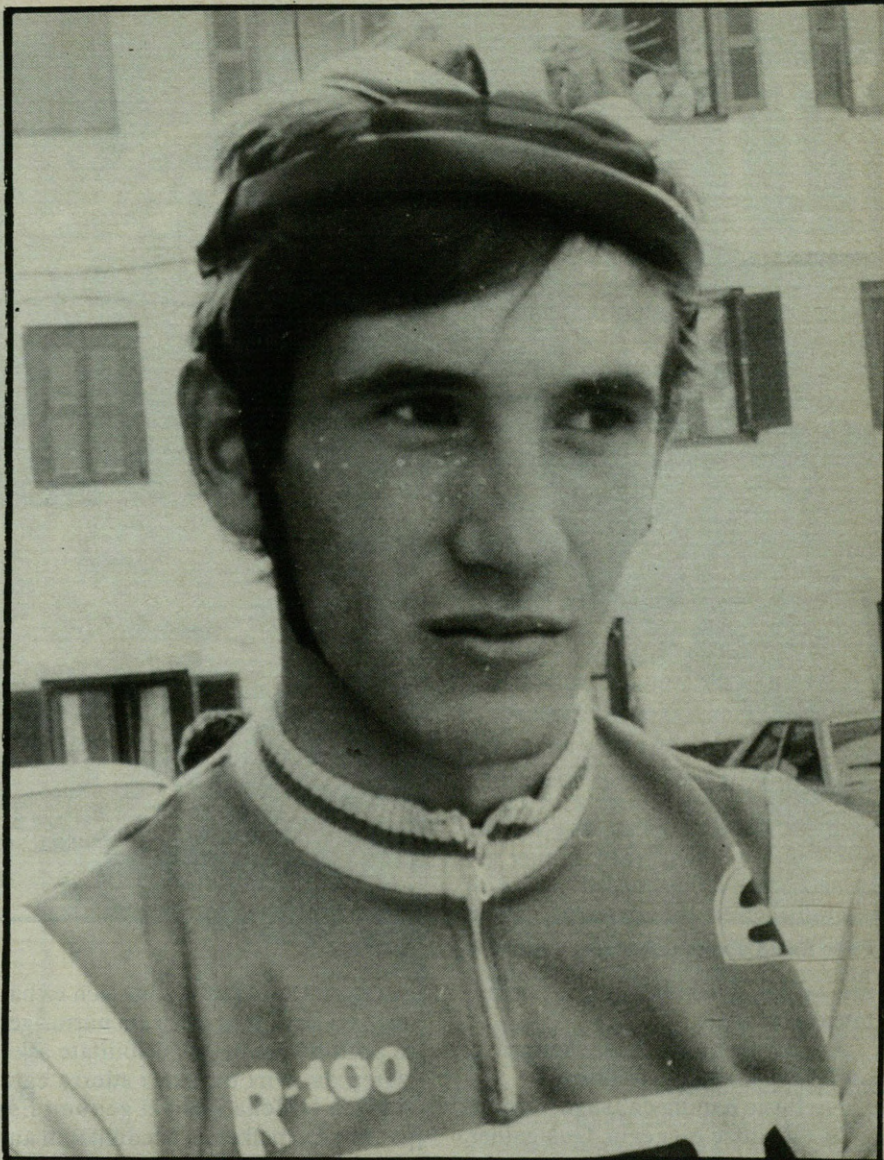
P.— Bai, gurea karrerako zaldien bizimodua da.

A.— Entrenamenduetan beste ariketa motarik egiten al duzue?

J.— Bueno, iharreak eta ez moteltzeko ariketa batzuk egin ditzakezu, baina batipat bizikleta hartzen dugu.

A.— Ziklismoan zer apoiatzen da gehiago, taldea ala indibiduoa?

J.— Ba egun bateko karreretan gauza asko ikusi behar da, nola hasten den, nola bukatzen den, zer jende en eta nor dituen posibilitate gehienak. Orduan bat edo beste gelditzen da aurrean. Ze komeni den ikusi behar. Etapak boretan gehiago jokatzen da

Jokin Mujika, aurpegi lasai eta fidatu bat.

lider baten alde; kasu horretan taktikak izaten dira.

A.— Taktika hauek zerbaitetarako balio izaten al dute?

P.— Bai, bai. Afizionatuetan jende asko biltzen da eta ezin da hainbeste kalkulatu; profesionalean, ordea, gehiago ezagutzen da bakoitzaren momentua eta oso baliotsuak izaten dira estrategia guztiak.

A.— Disziplina jarraitzera ohiturik al zaudete?

P.— Gure taldean, Orbean, ez da gehiegi, norberak jakiten du askotan zer egin behar den, baina orain dela aste batzuk, esate baterako, Espāñako Federakuntzakoekin egon gara eta han bai, disziplina ikaragarri bat gorde behar zen. Nazkaturik bukatu genuen.

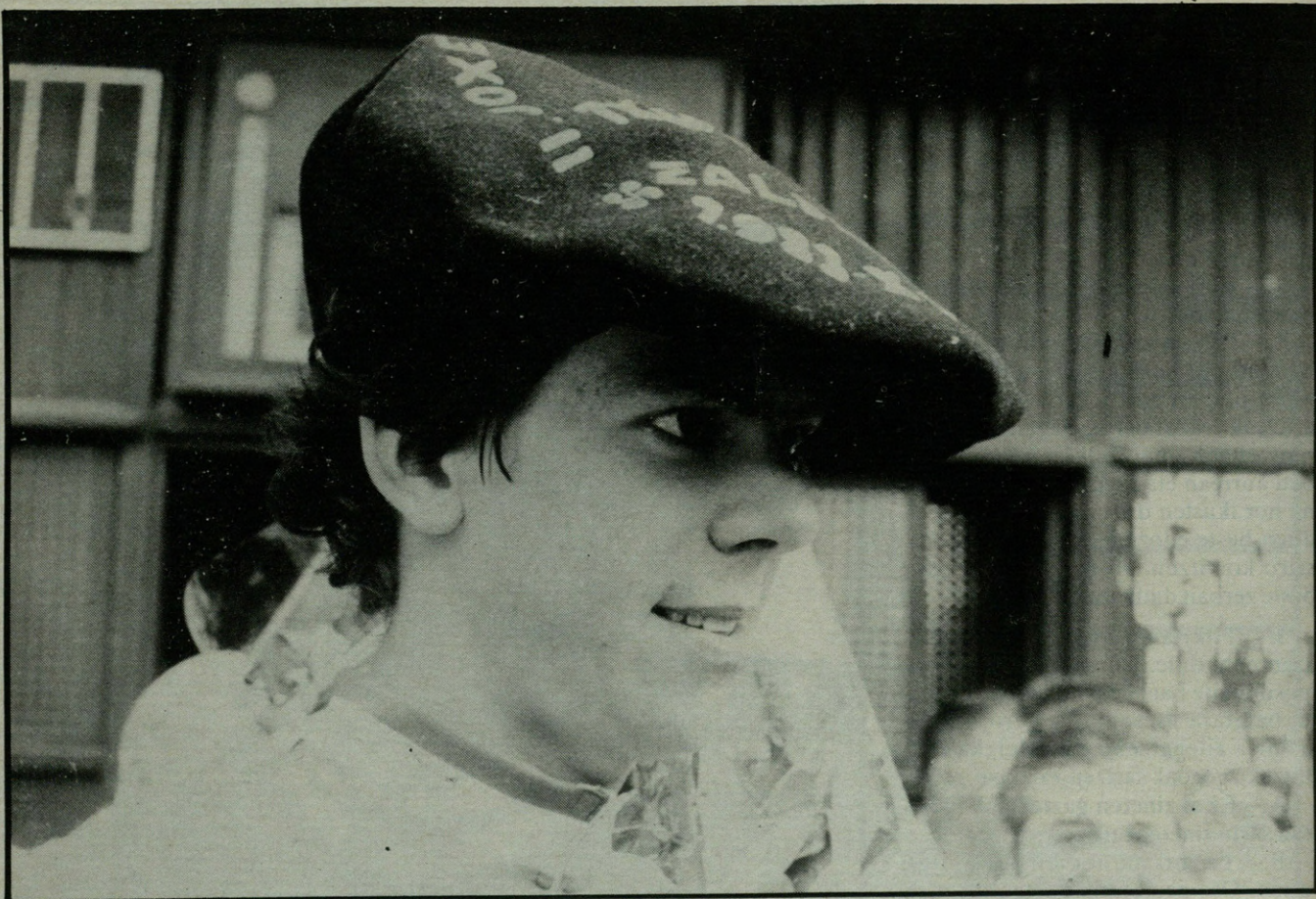
A.— Noiz korrituko duzue profesionalen artean?

P.— Datorren denboraldian segu-

ruaski. Nik uste afizionatuen artean jadanik ez dugula ezer egitekorik. Badakigu ze indarrak dauzkagun eta amateurretan irabazteak momentu honetan ez du hainbeste garrantzirik eta hurrengo maila probatu nahi ge-nuke. Ez dakigu oraindik Orbeak talde profesionalik eratuko duen, baina honela bada horiekin pasatuko ginateke.

A.— Zer pentsatzen duzue, desberdintasun handiak dira bi mailen artean?

P.— Ez dira gehiegi. Beste era batean korritzen da, elementu gehiago sartzen da jokoan... Eta gero hori profesionalak horretatik bizi direla, ez dutela beste ezertan pentsatu behar eta gainetik dirua ateratzen ere saiatu behar direla. Kontziente gara eta ez dugu entrenamendua uzten. Dena dela nik badakit abentura batetan sartzen naizela eta abenturak asko gustat-

Pello Ruiz-Cabestany, begira anbiziotsu bat, irriparez.

zen zaizkit, gaizki bukatzeko posibilitateak izanarren.

A.— Kirola honetan ustelkeriarik bote?. Ez al daukazue beldurrik?

J.— Ilusio handia daukagu, ilusiorik gabe ezin duzu ezer egin. Guk gainera oso giro ona daukagu taldean eta horrek asko animatzen du. Ikusten dira bai, giro txarra daukaten taldeak, haserre batzuk, talde batzuen arteko pikeak eta hori, baina ziklismoan berez ez ustelkeria berezirik, talde gutti daude eta montaia ere ezin izan handiegia. Profesionalek ere mailaz pasatzeko esaten digute, beldurrik ez edukitzeko.

A.— Zertan geldituko da doping-a-ren gai famatu hori?

P.— Horrek ez du soluzio garbirik. Ni ados nago kontrolarekin, ez dago lehenagoko ziklista bat entzun besterik hura astakeria bat zela jakiteko. Asko hartzen zen, ez zegoen neurririk eta ezin zen norberaren benetako balioa erakutsi. Hori ez da kirola, nor gehiagoka aritzen gara eta ezin ditugu horrelako tranpak ametitu. Dena den gai honek badu bere buelta ere. Federazioek ez dakite produktuen zerrenda zehaztatzen eta ia edozein jarabek positibo ematen du. Beraz, zer egin etapako bira baten erdian katarro bat

daukazunean?. Zerbait hartzen ez baduzu eri jarraitzen duzu eta hartuz gero positibo emateko posibilitate asko izaten da. Niri putakeri ederra egin zidaten taldeka irabazi genuen Españako Txapelketan. Medikuauren aurrean edan nuen jarabeak positibo eman zuen, txapela kendu ziguten eta bi hilabeteko multa jarri zidaten. Eta zer egingo diozu?, zihur nago kirolaren onerako egiten dela, nahiz eta ziklismoak behar handirik ez izan. Ziklismoan beste edozein kiroletan baino droga guttiago kontsumitzen da. Nire ustez horregatik mantentzen dugu hain maila ona. Ziklismoan korredore onenak irabazi behar du, ez botika onena duenak.

A.— Maila oneko ziklismoa egiten al da gaur egun?

J.— Bai, gaurko ziklismoaren maila oso ona da. Euskal Herrian gainera jende asko ari da korritzen eta profesionalen artean ere hementxe da mailarik onena. Gure herrian giro ederra izaten da eta ikusleek ongi animatzen dute.

A.— Ikusle ugari biltzen da karrera pasatzerakoan. Ongi pasatzen ote dute?

J.— Egia esateko ziklismoa ez da oso ikusgarria, instant bat irauten dute

ziklistek jendearen aurrean eta hori agian ez da oso interesgarria. Aurtun telebistak mesede handi bat egin dio ziklismoari. Jende askok ez zekien zer zen eta oraingoan oso ongi erakutsi du telebistak. Kalean ere nabaritu da.

P.— Lehenago telebistakoek geldirik uzten zuten kamara, tarjeta postalak eskaintzen zizkiguten batzutan eta ikuspegia karretera bazterrean jartzen zenarena izaten zen. Orain guttienez karrera hausten dela, borroka izaten dela eta abar nabarmendu da. Horrela bai, horrela askoz gehiago apreziatzen da.

J.— Bide bazterrean jartzen denarentzat espektakulorik ederrena atzetik datozen kotxe eta motoek egiten dute gehienbat. Giroa da.

A.— Hrofesionaletan egon aurretik kalkula daiteke ze traiektoria izango duzuen?

P.— Bueno, nik anbizio dextente daukat. Profesionalak ikusi eta biziki berotzen naiz, irabazi nahi diet eta ahal dudana egiten dut. Atzo adibidez

Arroyorekin batera esprintatu nuen. Txorrada bat da, baina irabazi ondoren besoak altxatu nituen eta jendea gehiago herotu zen. Enfin, ongi pasatzen duzu. Profesionalekin nagoenean autografoak eskatzen dituen haur bat bezala jartzen naiz, hunkitzen ez de-

naren planta egiten dut eta gero irabazi behar diedala pentsatzen dut.

A.— Zer erantzungo zenieke oraingo ziklistek guttiago sufritzen dutela esaten dutenei.

P.— Ba denbora aurrera doala, aurrerapenak kirola guztiak aldatu di-

tuztela eta dena aprobetxatu behar dela. Gogoan izan behar da ze abiadura egiten den oraingo karrera bate-tan.

J.— Lehengo karrerak luzeagoak izaten ziren, korredore guttiago ateratzen zen eta bizikletak eta tubularrak beste materiala batez eginak. Orain bizikletak oso desberdinak izaten dira eta abiadurak ere bai. Dena den guztiok kondizio berdinetan korritzen du.

A.— Goizegi izango da agian horretan pentsatzeko, baina dirudienez ziklista asko izan da konpetizioko urteak amaitu eta betirako pintxazoak konpontzen gelditu dena. Ez al duzue beldurrik sentitzen etorkizunari begira?.

P.— Ez dira kasu horiek bakarrik ikusten, oso leku onean gelditu direnak ere badira. Arestian esan dudana bezala hau abentura bat da eta edozein arrisku onartzen dut. Agian karakolak biltzeko geldituko gara.

Afalondoa gertakizunez josita egon zen: nolako giroa izaten den pelotoian, ze maltzurak diren errusoak, zer egin zuten errusoak izutzeko, italiarnek «dio cane» errepikatze-ko duten mania, Marruekosko bideak eta mixeria, Mexicon jaten dena, Guatemalako klaseen arteko desberdintasunak, Holandako bizikleta karrilak, Otinek andregaiari eskaini zion eta-pa...

Biharamunez Zaldibira joateko gelditu ginen. Hantxe ospatzen zen Nazabalen izena zeraman karrera eta aurtengo egutegian seinalatzen zen azkeneko saria. Karreraren lehenengo momentuak, tarteko batzuk eta azkenekoak dastatu genituen. Pellok irabazi zuen.

Dutxatzera joan ziren Jokin eta Pello. Guk ere autografo batzuk eskatu eta argazkiak egin genizkien. Zuzendariarekin planak egin zituzten eta guk galdezka jarraitu genuen: **Zer duzue asteartean Irunen?**

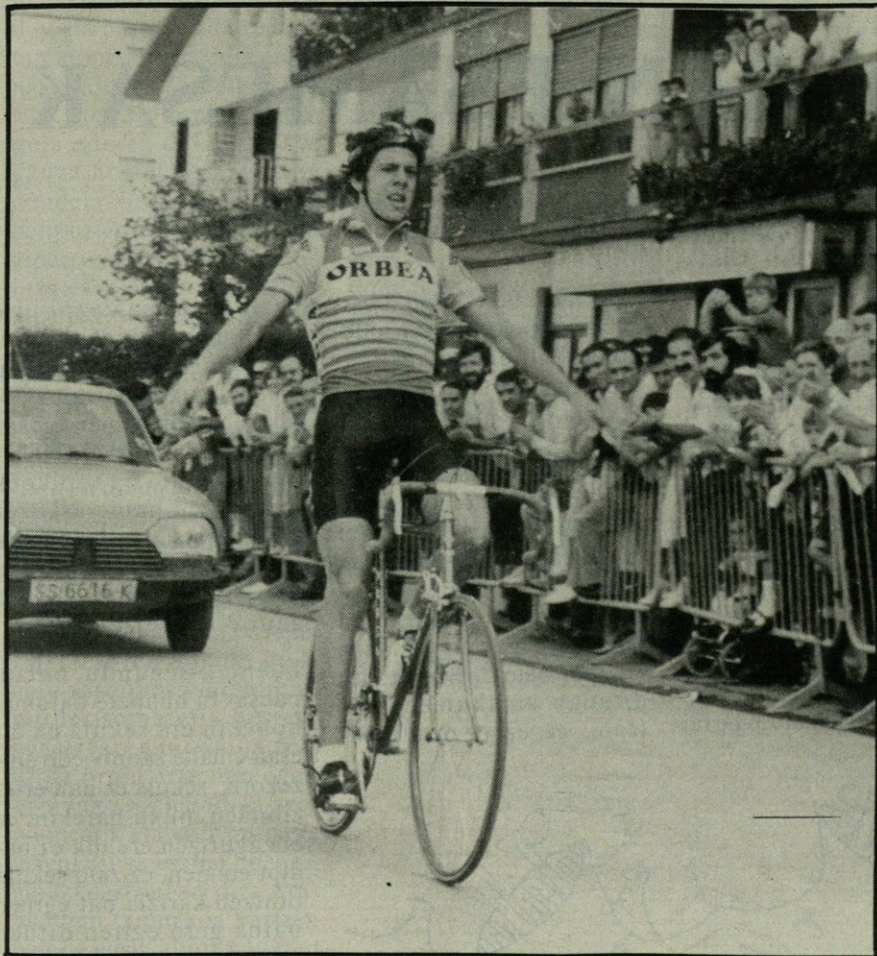
Pellok: Kriterium batetara gonbidatu gaituzte. Bah!, erromeria bat.

Jokinek: Bai, hik nahi duana esan ezak, baina gero entrenamentuan ere irabaztera ateratzen haiz hi.

Pellok: Ez zekiat zer gertatzen zaidan, bizikleta gainean jartzen naizenan elektrizitatea sartzen zaidak.

Pello Lizarralde

Argazkiak: Juan Pablo Barcenilla

Sakrifizioaren ondoren, batzutan, besoak jasotzea.

Jokin Mujika

Itsasondan jaioa, 1962.ko abuztuaren 22.an.

1,77 eta 70 kilo.

Lehen mailako afizionatueta korritzen du.

Insalus-Danena, Azkar-Danena eta Orbea-Danena ekipoetan aritua.

Garaipenak: Bi aldiz Espāñako Txapelketa (taldeka), Bigarren munduko ziklo-kross txapelketan, Arrate eta Urrakiko Igoerak. Lehena Espāñako Txapelketan (karreteran eta ziklo-krossen).

Pello Ruiz Cabestany

Donostian jaioa, 1962.ko martxoaren 17.an.

1,80 eta 72 kilo.

Lehen mailako afizionatueta korritzen du.

Donostiarra, Azkar-Danena eta Orbea-Danena ekipoetan aritua.

Garaipenak: Euskadiko Sei Orduak, Bidasoako Bira, Arrate (2), Urraki eta Gorka Igoerak. Bi aldiz Espāñako Txapelketa (taldeka).

NERE LAGUN

FRIBOLOAREN ESAMESAK

(Part one)

Badaukat nik lagun bat astero bisitatzen nauena eta bisita bakoitzean konturen bat narratzen didana. Coca cola edatea asko gustatzen zaio eta beti prestatzen diot nere edaria nere gutapertxazko siloi zaharraren ondoan dagoen mesanotxe antzeko erredizean. «Jarri-dazu musika pixka bat» esaten dit eseri orduko bere karpeta belauenen gainean jarritz eta nik beti esaten diot berbera, «zer nahi duzu». «Sorpresa emaidazu» esaten dit berak baina gutxitan lortuko dut, ondo bait dakizki nere gustoak: Pat Metheny jazz gitarriata, musika klasiko barrokoa, Maria Lanuit eta homologoak, Gal Costa, Caetano Veloso, Elba Ramalho bezalako brasilei-roak, doble txuria eta etc luze bat. «Itxi begiak» esaten diot. Jartzen dut plaka toka-diskoan eta lehen notak entzutean irriparre egiten du begiak irekiz. Asko gustatzen zaion bat jarri diot. «Caetano Veloso» esaten dit eta kantari hasten gara adolezente bi baiginan eta duoak eginez: «un amor assim delicado nenhum homem daria, tal vez tenha sido o pecado apostar na alegria, voce pensa que eu tenho todo o vazio me deixa, e eu te grito essa queixa, princesa, surpresa, serpente que me envenenou».

Irriparrez elkar begiratzen dugu eta hasten zait abisatu gabe, «begira, akaso madrileñoa naizelako edo

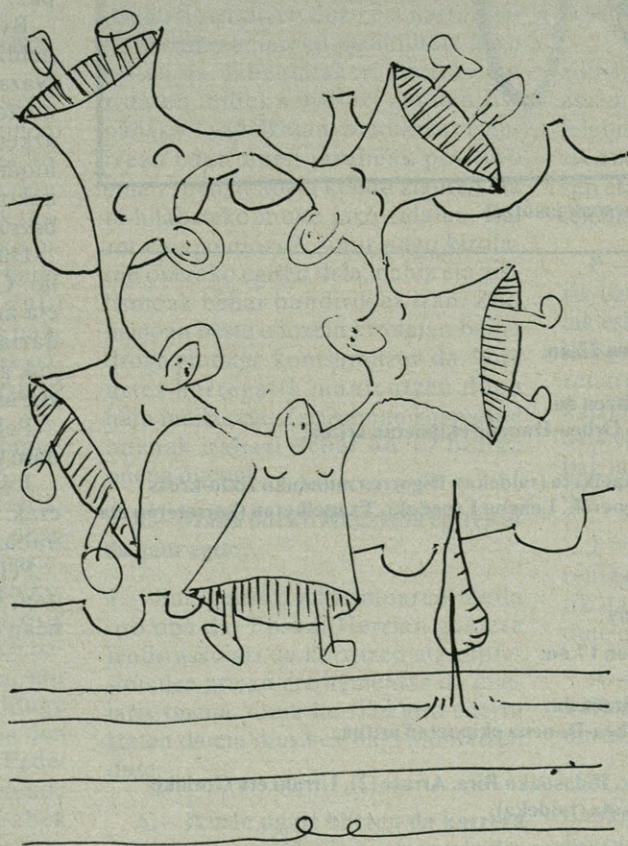
baina herri honetan emakumeak diferenteak direla iruditzen zait, ez dakit nere imajinazioak diren, hain dira kortanteak, ezin duzu ligatu nik ezagutzen dudan moduan». «Agian matxistegiak zarete zuek» esaten diot, topikoak esanez lortzen bait da askotan ziria sartzea.

Begira gelditzen zait. «Exajeratzen dudala esango didazu, eta gainera hori topiko bat da, eta orain jarrai-

tuko duzu beste topiko batzuekin, emakumearen aldeko euskal sena, etxekoandreak inportantzia Euskal Herrian, matriarkalismoa,...» imintzio nazkatu bat egiten du eta coca-colatik hartzen du tragoxka bat. «Ez dakit zer den egia eta zer ez -jarraitzen du- topikoak esaten ditut baina gauza guztiekin egiten dut duda baina...» gogoetan gelditzen da apur batez. «Ba ezagutu ditudan emakumeen artean... ez, ez, ez dira hain-

beste izan, ba zazpi urte hauetan izan dudana bitxi-ena oraingo euskaldun hau da eta topikoei jarraituz topiko horiekin gehien egokitzen dena da. Euskal emakumeen geografia topikoek nahi duten baino askozaz ere aberatsagoa izango da behar bada...nire oraingo hau ordea... ez al didazu gaur ere erretzen uzten...

bueno...-segundu batzu, pausa- bi hilabete daramat honekin eta sekula ez dit esan «maite zaitut» edo antzekorik, sekula ez nau errezibitzen muxu batekin, ez eta agurtzen ere nik ez badiot ematen, ez zaio sekula otutzen karizia bat egitea, baina gero egiten dituen gauzak eta egiten dizkidan moduan, badago halako enkantu bat...» hemen moztan diot hizketa, «euskal pudorea, badakit», esaten diot, «buf, gaur egun edozein lekutan gertatzen da kursi «maite zaitut» eta antzekoak eta madrileñoa den «Opera prima» pelikula, gogora zaitez propagandak zioena «una historia de amor en la que nunca se dice te quiero». «Bai», esaten du, «agian karroza bat naiz hitzetan, ez dakit, baina ez ekintzetan, ez didazu esango propaganda horretan «una historia de amor en la que la afectividad baja a las catacumbas más profundas» esaten denik, gainera keletxe, pribatuan kursi izateko eskubiderik ez badugu jai

dugu, jode eta tendresse pixka bat sekula ez dago gaizki, betileak entornatuz «I love you je je» esaten diotzun bitartean». «Hori ez da hain kursi gertatzen» esaten diot eta hasten zait topikoe-tan «jope motel, euskaldunak masokoak zarete, badi-rudi afektibitate burgesa dela edo ez dakit zer eta gauza horiek debekatuta daudela. Seguro ari zarela pentsatzen gure hizketa hau alperrikakoa dela eta hobe litzatekeela beste zerbaitez hitzegitea». Orduan brome-tan esaten diot «eh, hi, ni ez nauk euskalduna arabarra baizik» irriparre egiten du eta serioago jarraitzen dut esanez ze txoke haundia hartzen duten gipuzkoarrek Vitoriara joatean, beste mundu bat da hura, gogora Garikoitz Zabala-ren inpak-toa Vitoriako jaiak ezagut-zean, blusak, Goya paste-riako especialidades de la casa vasquitos y nesquitas, unibertso batetik bestera pasatzearen inpaktoa zen, ez da orain arte han egon hemengo sociedad gastro-nomicarik eta ezer ez. Nere lehengusuak esaten duenez, gipuzkoartzen ari dira Ara-ba, ezen Gipuzkoa hartzen bait da euskalduntasunaren kintaesentziazat. «Baina afektibitatearen arazoaz jarraituz -esaten diot nondik ateratzen den ikusteko-agian gure borrokaz beteta-ko historiak ez digu uzten denborarik gauza horietara-ko -evidemment astakeria hutsa da-». Madrilgo zen-tralismoari botako diozu oraindik euskaldunen hoz-tasunaren arrazoa, hozta-sunik baldin badago, sinis-ten al duzu euskalduna «parco en palabras y en ac-ciones largo», begira eus-kalduna ez den Michelenak berak dioena Martin Ugal-deren «Hablando con los vascos» liburuan, eta liburu bat ateratzen du bere karpe-tatik: «Y así mi madre Jose-fa Ignacia Elissalt, nació

aquí, en Erdiko-kalea, como todos sus hermanos, dos de los cuales, y para ser vascos completos, cumplieron con las dos condiciones estable-cidas; emigrar a América (...) y no escribir, porque no escribieron nunca y no se volvió a saber de ellos». «Bi» nire txakurra agertzen da atea irekiz, ezen nere txaku-rrak ongi daki hori egiten nere anaiak erakutsi zione-tik. Bizkotxo bat ematen diot, «cookixe» bat Miren Jone nere lagun batek kon-tatu zidanez horrela esaten zuela bizkaitar jatorrizko yanki batek.

«Baina emakume euskal-dun guztiak ez dira izango

nik ezagutu dudana bezala-koak ezta? Ez dit sekula hitz kariñosorik esaten, lotsa emango balio bezala, baina kariñoa ekintzek azaltzen didate, eta badakit horrela topikoari arrazoi ematen diødala baina... Euskaldu-nék begietara begiratzan al duzue maitemintzean, ba honék ez, sekula ere ez, ezingo diozu sekula begieta-ra begiratu, berehala jarriko da beste leku batera begira». Nik irriparre egiten dut eta ez diot ezta erantzuten ere. «Eta maitasuna egitean -ja-rraitzen du- ez du ezertxo ere esaten, hitz bat ere ez, ez zaio preliminarerik ere gus-tatzen, mamira doa, eta bu-

katzera lehenbailehen».

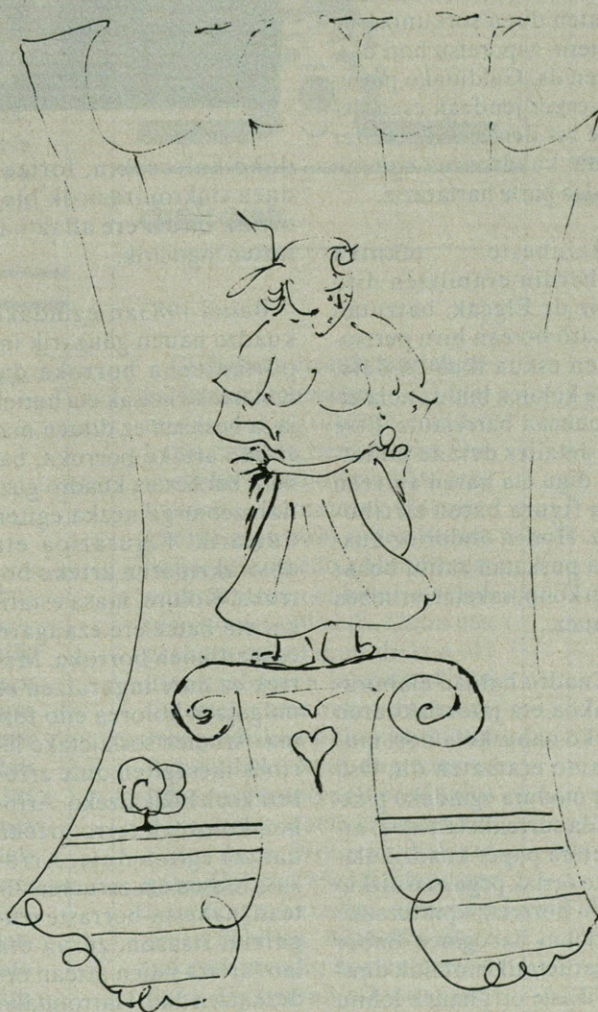
«Zer dakit nik -esaten diot- ni oso itsusia naiz eta emakume itsusienek ere ez dute ezer nahi nirekin, ez dut esperientziarik, eunuko bat bezala har nazazu» eta parre ixil moderatuak egiten ditugu. «Argiako emaku-meei kartak idatz ditzaten eskatuko diet» esaten diot, eta baietz egiten dit aurpe-giaz «zergatik ez gizonei ere» esaten dit pekatu mat-xista batean harrapatu ba-nindu bezala.

Urrutira begira jartzen da «baina bestalde holako en-kantu majiko bat dauka...»

«Bueno, orduan utziko al didazu honetaz betetzea ne-re asteroko kolumna» esa-ten diot eta berak baietz dio «baina ez dut uste euskal-dunei maitasun arazo hauek interesatuko zaizkienik, se-guru ez dituztela onartzen erredakzioan» bukatzen du. Lurrera begira gelditzen da. «Ah, ez esan nere izenik eh?» esaten dit kolpe batez begiak altxatuz.

Joan baino lehen azken kontua esaten dit oraindik. «Begira, lehen kantatu du-gun Caetano Velosoren abesti horren historia kon-tatuko dizut. Caetanok bere emaztea galdu zuenean -emazteak abandonatu bait zuen- abesti hori egin zion, grabatu eta L.P.an lehena jarri zuen eta gero emazteak diskoa erosi eta entzun zue-nean haren ondora bueltatu zen. Ez duzu uste historia tropikal hori ezinezkoa dela euskaldunen artean? Erro-mantikoegia euskalduna izateko.»

Irriparre ironiko batez begiratu eta esaten diot «erromantikoegieuskaldu-na izateko edo erromanti-koegi benetakoa izateko».

**Mikel
HERNANDEZ
ABAITUA**

ORTIZ DE ELGEA, pinturaren borrokan

Arrokak. Beren aurpegiak, masak eta soslaiak. Soslai zehaztugabeak, kolorea barreiatzen duten masak, bata bestearen gainean ipinita dauden aurpegiak. Arrokak. Patuak darabilen gai anarkikoa. Kokaturik dagoen tokia, tamaina, bata bestearekin daukan erlazioa, pigmentazioak, den dena patuak zuzentzen du eta egileak (Carmelo Ortiz de Elgea, Aretxabaleta 1944) hori guztia aprobeztatzen du koloreak desfiguraturiko formen bitartez errealitatea abstraitzeko.

Bere kuadroak, Urriak 31 egun izan arte Donostiako Altxerri galerian zintzilikatuak daudenak, paisaje baten erreproduzioa eta abstrakzioaren arteko dantzan dabilta. Benetan hunkigarria da Santa Clara irlako paisajea ezagutzea lehen mementuan lohidura ilun, okre, marroi, beltz, gris eta morezko kuadrotzat jo duzun eta gero. Gustora uzten ditu bai pinturaren izaera hutsa maite dutenak eta bai kuadroan betiere «entenditzen den zerbait» ikusi behar duten horiek. Izkutaturik dagoen zerbait piskanaka deskubritzen joatearen sabore ona, forma, kolore eta ingurunez osatutako nahasketa horretan benetako paisajeak dastatzea eta gozatzea.

Kuadro horien aurrean, hitz batez, lohidura horiek

zure irudimenean ordenan ipini eta identifikatzeak ematen duen sorkuntzaren misterio zapoetsu hori dastatzen da. Galdutako pinturari esker jendeak esan dezake zer den itsasoa eta zer zerua, kuadroaren egitean ikuslea parte hartaraziz.

Hainbeste teknika desberdin erabiltzen ditu Ortiz de Elgeak, batzutan kuadro berean hiru pertsonaren eskua ikusten dela. Hala kolorea bilduz nola aldamenean barreiatuz. Etxe bat detailez detaile pintatzen digu eta haren aurrean giza figura baten zirriborroa. Honen ondorioz kuadroa puskatan zatitu behar duzu konposaketari erliebea emanez.

Kuadro batean elaboratutakoa eta jatorrizkoaren arteko nahasketa hori mugaraino eramaten du. Oso bere modura egindako pintzelada surrealista batez, arboletara paper kuadrikulatuzko orriak pegatzen dizkio modu horretaz «pinturazko hitz joku» bat eginez. Enbor pintatuetatik zintzilik dauden ikasle orri hauek lohitu eta nahastu egiten dira hon-

doko koloreekin, lortzen duen sinkronizazioak blok orriak direla ere ahaztuarazten digularik.

Baina 1983an egindako kuadro hauen gauzarik inportanteena borroka da. Kolorezko masak eta horiek ia ia hesitzen ez dituen marraren arteko borroka, bai bata bai bestea kuadro guztian zehar gainezka egiten duelarik. Figurazioa eta abstrakzioaren arteko borroka. Kolore, masa estatika, eta batez ere ezaugarri espezifikoaren borroka. Marrak ez dute inguratzen ez mugatzen kolorea edo forma. Arbolen soslaietako lerroek ihesegiten dute arroketoak bilakatzeko. Arroken koloreek lerro artean dantza egiten dute. Arrokak, itsasoa eta zeruaren artean, nahaste-borraste izugarria. Itsasoa, zerua eta landaretza haien artean ordezkutzen dira. Harrotutako zeruak itsaso bare-barean

gainean, mogitzen ari diren arrokazko itsasoak. Ozeano trinkoak, zerutarrak, gardanak, airezkoak. Material bakoitzak ezaugarriak ordezkatzuz espezifikoaren kontra daraman borroka da. Hondoarekin nahasten dire giza figurak, espazioak betetzeko masaren ordezkariak erabiltzea. Zeruak urratzen ditu, giza figurak pitzatu egiten ditu forma koloreatuzko zig-zag batez. Arrokazko ilargi paisajeak, pinturazko itsaso trinkoak, masa eta kolorearen arteko borrokan arrokek daukaten hotzikara, formak hatzarmarkatzen dituzten lerroen zatzadak, kolorezko lohidura trinkoak isurtzen dituzten zeruak.

Kuadroen prezioak 140.000tik 650.000 bitartera doaz.

J. GARRIDO

antzerkia

«Antzerti» konpainia Sitgeseko jaialdira «Arlequino, servidor de dos amos» obrarekin.— Hasera batetan euskaraz egiteko asmoa zegoen, baina azken orduan, antzezle batek taldea utzi eta ezinezko gertatu da. Ondorioz, gaztelerazko bertsiorekin joatea erabaki dute. Bestalde, «Antzerti» eskolako 4.kurtsoko ikasleek antzeztu behar zuten «Troiarrek» obraren estreinaldia atzeratu da. Jakina denez Luis Iturri «Akelarre» antzerki taldekoa da montaia honen zuzendari, eta aurreko ARGIA n aipatzen zigun hilabete honen 17an estreinatuko zutela Gasteizen. Sitgeseko jaialdia eta beste zenbait arazo medio direla medio, berriz ere atzeratu da estreinaldi hori. Estreinaldia iturri fidagarriek hala esanik, Donostian izango da, Victoria Eugenia antzokian, azaroaren 16, 17 eta 18an, euskaraz eta gazteleraz.

ikastolak

Hemezortzi milioitako irabaziak «kilometroak 83» en.— Oraindik ez dago zifra ofizialik baina ofizioso bezala erabiltzen direnak jakin ahal izan ditugu. Jaso, hogeitamar milioi inguru jaso omen zituzten Urriaren 2an Donostian ospatu zen jaialdi hartan eta gastuak deskontatuz 18tako etekina geratu omen zaie. Jakina izango denez, aurtengo «Kilometroak» Donostiako Ikastolen Elkartek antolatzen zuen, eta bertako behar eta zuloak estaltzeko joango dira kilo zapoetsu horiek.

euskal kulturaz

Sabin

TXU TXU MU TXU KA

diskoak

Grabaketa estudio berriak zabaldu dira Donostian.— «Tsunami» izeneko grabazio estudio batzu zabaldu berriak dira Donostiako Hondarribia kale zentrikoan. «Tsunami» k olatu digantea esan nahi omen du eta haien asmoa edo nahia horrenaren antzeko enbatez merkaturatu sartzeari omen da. Geuri oso gertuen dagokigun diskoa ari dira grabatzen lehenik, Niko Etxartek atera behar duen hurrengo diskoa hain zuzen ere. Azken disko honi dagokionez Elkar argitaletxeak produzitu behar omen duela ere esan beharra dago. Nikoren diskoaz gain, Gontzal Mendibilena ere hortxe grabatzeko asmotan omen dabilta. Aipatuko dugu azkenik estudio horien atzetik Santi Ugarteren eskua antzematea ez dela zaila izango.

liburuak

«Susa» k aurki liburuak ere kalean.— Azken urte honetan literatura aldizkariaren artean martxa bizkorrenekoa dela frogatu duen «Susa» aldizkaria liburuak argitaratzen ere hastekotan omen dago. Liburu sailaren izena —orijinaltasun adierazgarri handirik agertu gabe egia esan— «Susa saila» izango da eta bertan argitaratuko diren lehen bi liburuak poesiakoak izango omen dira. Bat «Anfetamiña» izeneko eta Xabier Montoia egile legez, eta bestea «Eta zergaitik ez... Sigrid?» Eneko Olasagasti, Maripi Solbes eta Gorka Setienek poeziaz eta Ramon Agirreren marrazkiez. Urtea bukatu baino lehen beste bi liburu ateratzekotan dabilta, eta guk bederen ez dugu dudarik egiten aldizkariaren aide freskoa liburutara pasatzen asmatzen badute pena merezik duela liburuok erosteak.

herri antzerkia

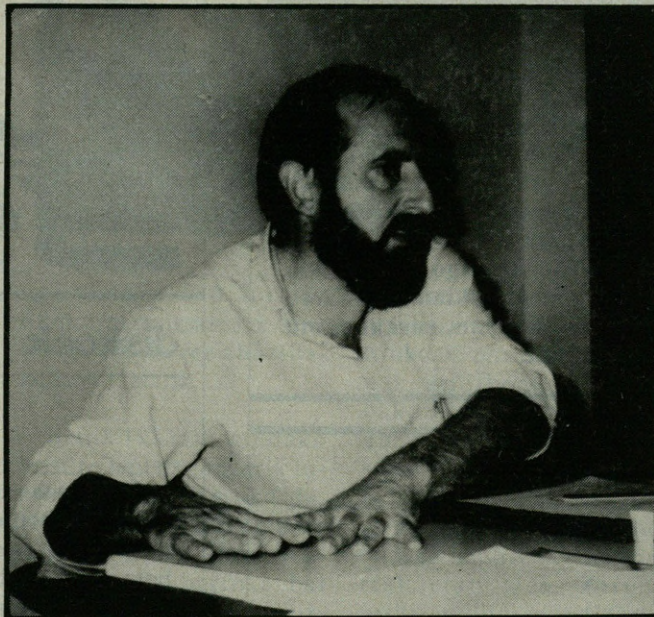
Larraineoek egingen dute datorren urteko pastoralak.— Euskaltzale guztiek biziki ongi jakingo dutenez, Zuberoko herrietan sakonki erroturiko ohitura dira pastoralak. Herriren batek muntatzeko indarrak kausitzen dituen josten dute aurrera eta datorren urterako Larraine herrikoak jo eta ke ari direla jakin dugu. Herri osoa mobilizatuz gainera. Pastoral berri horretarako sujeta Zumalakaregi izango da eta textugileak iadanik klasikoa bilakatu den Junes Casenave izango da. Oraingoan badirudi serio dabilta hegoalderat ekartzeko asmoz eta azkenean Iparraldeaz gain beste tokietan ere ikusi ahal izango dela.

«Antzerti» Zerbitzuko tekniko-artistiko arduradunarekin

Eugenio Arozena, inbestigazioa gustatzen zaion antzerkizalea

Eugenio Arozenarena izan da euskal antzerki-gintzan izen ezagunetarikoa bat. Garai batean «Intxixu» antzerki taldeko bultzatzaile izateagatik, eta gaur egun Eusko Jaurlaritzaren «Antzerti»-Antzerki Zerbitzuko aspekto tekniko-artistikoko arduradun delako. Azken honegatik bihurtu da polemikoagoa bere izena. Orrialde hauetan bertan maiz agertu da. Hain zuzen, antzerki mundua ez da erraza, eta orain «**lokatzetan sartua**» dagoela komentatu zigun, bere zereginak nahiko buruhauste bait dakartzkio.

Eszenatokitik hurbil baina aparte dabil. Teorian Jaurlaritzaren antzerki arazo guztiak bildu beharko lituzkeen «Antzerti» horren barne. Bere despatxoan errezibitu gintuen arratsaldeko azken orduan. Estanterian azken ARGIAk pilaturik Antzerti aldizkarien alboan. Mahai gainean Jaurlaritzaren politika teatrala laburtzen zuen orrialde bat. Hizketarako gogoia.

Kobazulotako antzeslaria

Iraganari buruzko galderak, hau da, «Intxixu» taldean eraman zuen esperientziari buruz galdegin genionean hartu zuen kolorea elkarrizketak. «Nere historia hasten duk 65-66ean, Lekuona zaharraren «Ehun Dukat» montatzen, belau-naldi batzutan hori ohitura bat zen. Gero, lege-espezioak etorri eta «Intxixu» taldea sortu genian 69an. Garai hartan nahiko egoer larria eta urrats batzuk hautsi behar hituken, bogan

zegoken, Oteizaren eta «Ez dok hamairu»ren teoriengatik, pastoralak. Pierres Larzabali eskatu eta Lartaunen historia; hark egin ziguen obra eta Letek eta biok aldatu. Eta hartaino aldatu genian, Larzabalek berak ez zian ezagutzen obra. Gero «Aralar», Tolosan premio bat irabazi genuen. Gero «Orreaga».

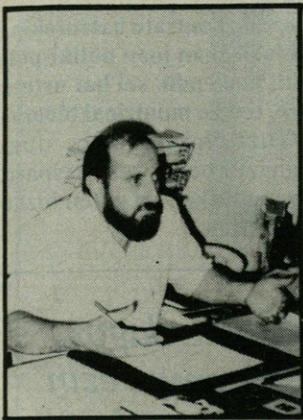
Egin duen lana beretzat oso aberasgarri izan dela esan zigun, inbestigazio lan bat egin ondoren montatzen bait zuten obra, «inbestigazioa ahal nuen neurrian». Antzoki, frontoi eta «behar

zan tokitan» aritzen zirela esaten digunean denborak alde horretatik ez direla asko aldatu ikusten dugu. Frase batean laburtzen digu bere haserako trajektoria eta lan-modua. «Joan gaituk, piskanaka-piskanaka, pastoralak, maskaradak eta nik sinesten dudako teatro-zaharra mota horietan sakondu eta ikerketa lan sentzillo bat eginaz antzerkia montatu».

Eta orduan etorriko da «Antzerkia deusetik izatera» obra, 10.000 urteko antzerki historia. «Nik entenditzen dit antzerkia hasten dela gure kobazuloetan, or-

metan dagoela personaje antropomorfoa eta hori dela euskal lehenbiziko antzeslaria, jokatzeko du ehizaren drama». Hortik hasita, lur gainera ateratzen dira, gero baserri barrura eta «karlo-xak» eta astolasterretara, nolabait antzerkikideak formak errekorriz; ondoren testoaz pastoralak etorriko da.

«Inexa» izan zen hurrengo lana eta hor baserri barrua agertzen zuen, «garai hartako giro soziala» Arozenaren hitzetan, «gazteak nola entretenitzen ziren, disfrazatzea...».

Errepasoa garai hurbilagotara iristen da eta autokritika ere funtzionatzen hasten. «Nik, hain zuzen, nire histori guztian frakasoa iruditzen ba zait, frakasoa nire aldetik, izan duk «Iparragirre Amazorro» Gobernuak agindutakoa. Eta arrazoi batengatik, dela diru errexa eman zigutelako, diru horrekin ez genin behar bezala sakondu... bai testo polit bat egin, halako montaje haundi bat egin, eta montaje horrekin ito gaituken».

Gerora «Intxixu» taldeak egin du beste montaia bat, Barrutiaren «Gabonetako Ikuskizuna», baina Arozena ez dago hor.

Ezinaren mugetan

Eugenio Arozena «Intxixu»n ibili zen garaitan gabezia asko zeuden. Gaur egun ez dira gauzak asko goxatu euskal antzerkierentzat, hala ere, gaur egun lanean ariko balitz beste era batera egingo lukeela esan zigun, «esperientzia hori pasa ondoren, gaur planteatuko genikek ikertze aldetik sakonago eta antzeslari aldetik profesionalago. Hor peligro bat dago, hasten gaituk inbestigazioan eta erdipurdikoa, eta errepresenta-

zioa berdin. «Intxixu»n errua hori izandu duk. Egin dik lana pollita, lana egin dik jorratu, ez lurra irauli eta ez frutua emateko behar bezalako sakontasunez. Hibrido bat?. Beharbada bai... «Intxixu»k euskal teatroan bere giro bat agertu dik, baina gaur hasiko bagina...». Arozenari gustatuko litzaioke ikerketa sakona egin eta antzeslari profesionalekin arituz ikusi, adibidez, pasto-

ten genion, eta ni hortaz jabe ninun». «Nik garbi neukan, teatroan ez nintzen inoiz profesionalizatuko, ni izango naiz beti persona kualifikatu gabea, nik ez dakit teatroko profesionaltasun batean, ni izango naiz persona bat maila ttikikoa, eta ikasi gabe iristen ez naizen mailetan sartzea da absurdoa».

«Antzerti»ko lokatzean

Eta Eugenio «Antzer-

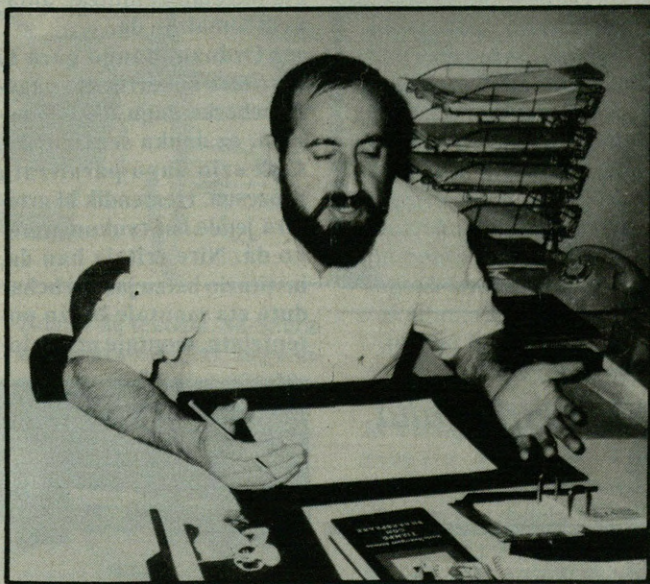
rian hori falta zait».

Eta harritzen gaitu, etxean ba omen dauzka seirehun bat obra rekopilatuak. Prebisioak dira datorren urtean Antzertik mila bat obra edukitzea. «Hori zen nire ilusioa, baina gero zirkus-tantziengatik sartzen zara, sartzen zara eta lokatzetan sartzea bezala, martxa atras zergatik ez dugun ematen...».

Eta gurutz-bidea pendiente utzita, etxean gustoko lana edukita, «Antzerti»n daraman etapa berriari lotzen gatzaito. Mintzaira barretzen da, hurbilagokoari kontu gehiagoz begiratzen bait zaio, lokatzetan mantxoago gabilta, arazoak eta istiluak hemen sortu bait dira. «Ni nago momentu honetan hemen arduradun bezala «Antzerti» zerbitzuaren aspekto tekniko-artistikoan. «Antzerti» zerbitzuan sartzen da eskola, sartzen da taldeekin harremanak, inbestigazioa, aldizkaria. Gure politikan egiten dugu, zerbitzuak taldeei, heziketa, zentro dramatikoak, hau da, produktzioak eta ikerketa».

Jose Mari Velez Mendizabalek ARGIAri egindako deklarazioan bere ardura nagusiak antzerkia eta zinema zirela aipatzen zuen, baina antzerkiaren irtenbi-

«Antzerkia hasten da kobazuloetan, ehizaren drama jokatuz»

rala gaur egun giro industrial batean sartzerik dagoen ala ez.

Arozenarekin hitzegitean, azken urtetako euskal antzerkiaren historia ezintasunek uzten zuten mugen barne egin dela antzematen da. «ez genuen egile bat, izan dituk beti puzzle batzuk, ze testuko antzerkiak ekartzen dizkik inplizitoki beste problema asko, eta nola ez genekien aurre egiten, uko egi-

«Agian «Intxixu» hibrido bat izan da»

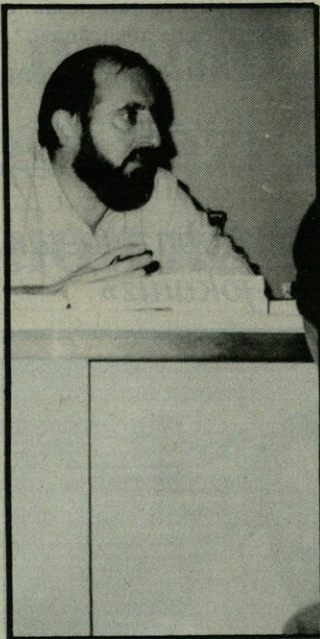
ti»rekin harremanetan hasten da, inbestigatzeko asmoz eta euskal taldeekin harremanak eramateko. «Ni hasi nintzen hiru-lau ordu sartzen, hala esan nion Labaieni. Nire ilusioa izango da inbestigatzea, forma parateatralak, etabar... gustatu egiten zait. Eta «Intxixu»ko gauza guztietatik falta zait bat: Gurutz-bidea montatu, teatro erlijioso bezala, nire ahalmenen neu-

detzat ikusten zuen zinema. Erredukzio hori aklatatzea eskatu genion Arozenari, nolabait antzerkirako zeuden asmoak argitu zitzala. Bere erantzuna ez zen zehatza izan, dauden projektu eta asmoen bitartez erantzun zigun. «Programazioa eta politika teatrala egina zegoen, pentsatzen dut abenduan hemengo aldizkaria saiatuko dela zabaltasun batean ematen. Profesionale-

«Iparragirre Amazorro» frakasoa izan zen»

«Ni ez naiz hona karrera bat egitera etorri»

kin ari gara baldintza batzuk jartzen gero subentzioak emateko. Afizionatuekin ez dago garbi, beste toki askotan egiten da prestación de material, hemen batzuk eskatzen dute dirua. Nolanahi ere Biltzarreari eman zaio diru laguntza euskal teatroa bultzatzeko. Zirkuitotan gabiltza harremanetan hiru hiriburutan hiru antzoki sortzeko. Harreman horiek orain bi hilabete bazihoazten ritmo onean orain uholdeekin gabiltza nahiko motel. Hiru antzoki gure teatro independente eta gure teatro afizionatuentzat». Victoria Eugenia adibidez ez da asmo horietan sartzen. Haundia da oraingo asmoentzat,

«Gurutz-bide bat montatzea falta zait»

badirudi errealtateari piska bat begiraten hasiak direla, arrazoi ekonomikoengatik besterik ez bada ere. Eta alaketekin hasiz gero, jarraitu. Haserako «politika» montaia haunditsuak egitearen aldekoa zen, edo prestijiozkoak. «Hori hasiera bat eman zen, eta egin zen gauza haundi bat, jende batek egin zituen programak, eta momentu batean etendura ez sortzeagatik programa horri kontu egin zaio. Gaur egun eskolak ez ditu egingo montajeak, orduan «Troiarak» izango da eskolak muntatzen duen obra bat». Izango diren montaiak eskolakoak izango dira, eta zentzu honetan badirudi ar-

gitzen doala konpainia horren asuntia.

Azpiegituren teatroa

Euskal antzerki profesionalaren arazoa ez da diru partitzearena, ez bait dago noren artean partitu, eta gobernuak ez du pentsatuko konpainia nazional bat sortzearekin konpontzen duela teatroaren problema?. Horri aurre egiteko zer?.

«Aurrez-aurre egiteko da, nire eritziz, zentru dramatikoa. Euskal Herriko errealtatea ikusi eta guk azpiegitura bat egin behar dugu. Hemendik urtebetera guk baditugu antzokiak, plan-

teatu behar dugu argi eta garbi ze errealtate dugun antzokietan, ze espazio eszeniko. Zertarako ariko gara «Troiarak» bat montatzen gero frontoi batera ezin badugu eraman?».

Hain zuzen ere, gisa ho-

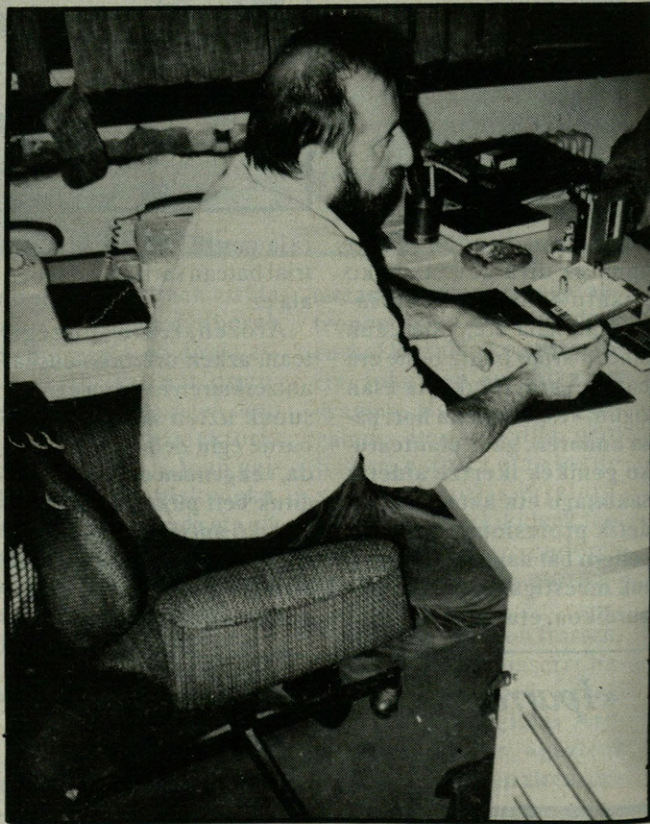
nalak, kontratu batzurekin... eta orduan joan poliki-poliki, hemendik sei bat urtetara, teatro municipal bidera». Guzti honekin ez dugu ahaztu behar zein hesparu geografikoz ari garen hizketan.

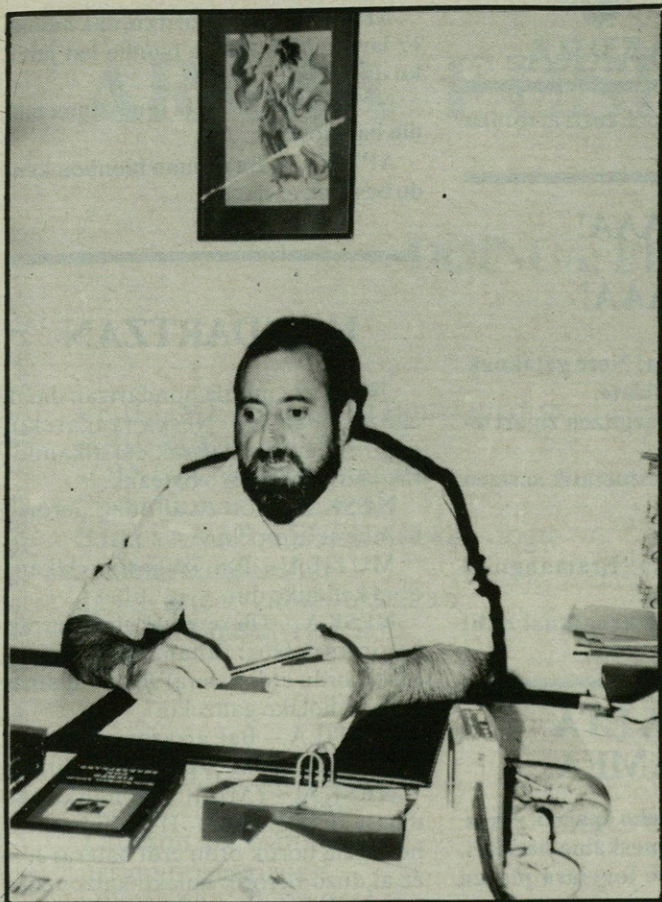
«Politika teatrala egina dago» «Ez dauka sentidurik eman ezin diren montaiak egitea»

rretako galderak botatzeaz nekatu da zenbait jende, baina abisatu dugu, itxuraz eta hitzetan behintzat, aldaketa somatzen da.

«Orduan joango gara bi herritara bakarrik eta pagatu beharko dugu 200.000 pezeta, ez dauka sentidurik!. Guk ezin dugu paralizatu prozesua. Hemendik bi urtetara jende bat txukun aterako da. Nire eritzia hau da, instituzio batzu jabetu behar dute eta montaje batzu potentziatu, montaje profesio-

Antzeslarien formazioari aurre egiten ari zaie, nahiz eta konsziente izan «Antzerki»ko formazioa ez dela guztiz osoa. Beste arazo bat da zuzendaritza eta egileena. Zuzendariak «Antzerki»n egiten diren ikasketen espezializazio batetik aterako omen dira; egileekin Europara begira ari dira ia nola montatzen duten asuntia han «dramaturjiako jendea sortzeko. Zergatik, garbi dago, Euskal Herriko egilea, errespetagarria eta gauzak,

e?, baina teatroko egile on bat ez da, ez daki teatroko teknika, ez du bizi teatroa. Gerraurreko jendeak asko-saz gehio bizitzen zuen gaurko egileak baino. Eta narra-

zioa ez da teatroa. 84-85era-ko montatu behar dugu di-
rekzio eta dramaturjia kur-
soa».

Antzertiren aldizkaria ez da oso ezaguna. Bere helbu-

«Ez dago teatro egile on bat ere»

«Teatroan pertsona kualifikatu gabea naiz»

rua antzerki taldeekin harremanak mantentzea omen zen eta ez da bete. «Bere di-
mentsio bat badu, baina oraindik ez dugu asmatu. Dena dela sartzen gara 2.000ko tiradan, 200 saltzen da, banatuko da ikastetxe guztitara. Pentsatzen dut teatro taldeak berotuko direla. Asentatu behar du, aurreneko prozesuan gaude, baina urte bukaerako eman-
go du fruitua, badugu asesore talde bat, Urrats horiek, haserakoak eman ziren zer-bait egin behar zelako».

Beste gai bat da antzerki jaialdiena, horien eza eta dagoen bakarraren polemiko-tasuna, Gasteizen berriki ospatu dena hain zuzen. Horrekin azalera ateratzen da politika finko baten fal-tagatik antzerki asuntu asko sakabanatuak egon direla. Arorena horretaz kexu zen, gero erruak «Antzerti»ri bo-tatzten bait zaizkio; dena de-la Velezekin guzti hori asko mugatu omen da. «Nik pentsatzen dut «Antzerti»ra sartu behar dutela antzerki eginkizun guztiak. Gasteiz-koa da ente autonomo bat, Gobernuak egiten du lagun-du, gobernua ez da dirijis-

motan sartzen. Baina ni pertsonalki ere ez nago kon-forme, ze gu joaten gara kanpora gurea erakustera eta etxean egiten den festi-bal internazionalen ez gara azaltzen».

Arazoak arazo Arozenak badauka zeresana eta bu-kaeraldera inbestigaziorako daukan zaletasuna ikusirik, eta oraingo lana eskertxa-rrekoa dela kontuan hartuz noiz arte iraungu duen bu-ruratu zitzaigun. «Neri tea-troan ez zait sekula gustatu enpresa sisteman ibiltzea, horretarako nahiago dut le-henagoko enpresan egon. Hemengo tensioengatik lo egin gabe egondu naiz, eta ni ez naiz, egia esan, hona eto-rrri karrera bat egitera. Ustez eskola bat montatu ahal den txukunena, baina ez naiz ni hemen ibiliko engaino baten sartzen jendea, eta engaino bat da errealdade baten aur-ka joatea eta horretarako ez zait interesatzen».

Antza eta Olasagasti

Fotoak: Mendi

**hurrengo
orriko
gurutzegramari
erantzuna**

ATA LA
X TO
S AR DE
B GAR A I L E P
E R A M A K U L U A
L I R A K I R E K I
A N A L A L T X O R
R I D O R T E A U
A N T Z A
D E E
D O Z A K

SUPERMERKATU BERRIA

Agurainen supermerkatu berri bat jarri nahi zuen Ferminék. eta laguntzaile baten beharrean aurkitzen zenez. Isidorongana joan zen.

—Begira Isidoro, ni nekatuta nago soroan beti lan egiteaz eta pentsatu dut egokiena eta erosoena hemendik aurrera bizitza lasai bat eramateko supermerkatu bat irekitzea dela.

—Supermerkatua? Baina guk ez dakigu horrek nola funtzionatzen duen!

—Zu lasai, gaur arratsaldean sorora joango gaituk eta entsaiatu egingo diagu.

Joan dira arratsaldean, eta instrukzio batzu eman ondoren, hantxe bidalitzen du Isidorok Fermin, eroslearena egin dezan.

—Ea, bada, Isidoro, sar hadi zerbait erostera.

—Egun, on!

—Egun on zuri ere, zek dakarkizu honuntza?

—200 kilo patata nahi ditut.

—Baino Isidoro! Jendea ez da supermerkatu 200 kilo patata eske etortzen! Ea bada, sar zaitez berriro.

—Egunon! 100 kilo patata nahi nituzke.

—Ez! Ez! Ez! Horrela ez! Jendea ez dela hainbeste kilo erostera supermerkatu sartzen. Sar zaitez berriro eta ea oraingoan asmatzen duzun.

—Egunon! Bi kilo patata nahi nituzke.

JO... ADARRA

—Oso ondo Isidoro. Ekarri al dituzu kaskoak?

AMAAAA!

a AMAAA!

—Amaaaa! Amaaa! Nere gelakoek buruhaundi deitzen didate.

—Eta ez al dituzu segitzen zigortzeko?

—Bai, baina kale estuetatik sartzen dira.

—Amaaaa!, Amaaaa! Eramango al nautzu herriko zirkora?

—Ezta pentsatuta ere, ikusi nahi zaituena etor dadila etxera.

APAIZA ETA NESKAMEA

Herri koxkor bateko apaizak etxea erakusten dio bere neskame berriari. Holako batean bere logelara joaten dira eta...

APAIZA.— Beitu Maritxu hau izango da gure logela, etxe guztian ez bait dago besterik...!

NESKAMEA.— (urduri eta harrituta) — Bainan Apaiz Jauna biok egingo al dugu lo gela berean?

APAIZA.— Bai Maritxu, bai, bainan ez larritu bion artean bionbo bat jarriko dugu eta!

NESKAMEA.— Eta tentazinoa baldin badatorkigu...?

APAIZA.— Ba orduan bionboa kendu besterik ez dago!

HONDARTZAN

Neska eta mutila hondartzan daude eguzkia hartzen. Neska tangarekin dago eta mutila galtzak eta alkandorak jantzita. Holako batean...

NESKA.— Jon ez al duzu berorik hainbeste arropekin?

MUTILA.— Bai, izugarria. Alkandora kenduko dut.

NESKA.— (Bere muskulu ederrak begiratzuz) Hori dinamita, hori (eta hortik ordu erdi batera) Jon ez al duzu berorik holako galtzekin?

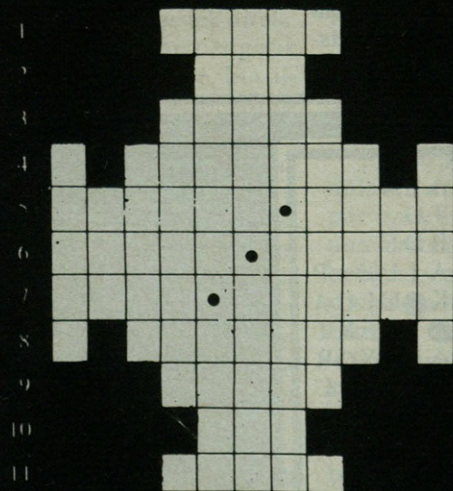
MUTILA.— Bai, arrazoa duzu Elena, izugarria. Galtzak kenduko ditut.

NESKA.— (Mutilaren hanka indartsuak begiratzuz) Hori dinamita, hori! (eta hortik ordu erdi batera) Jon ez al duzu berorik holako katzontzilo lodiekin?

MUTILA.— Bai, hala da, kenduko ditut katzontziloak ere! (Honela egingen du, eta larru gorritan geratzen da bere gorputz indartsua erakusten).

NESKA.— Ai Jon, hori metxa txikia hainbeste dinamitarantzako!

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

erantzuna aurreko orrialdean duzu

LUZETARA: 1.— Idatzi baten zatia edo paragrafoa. 2.— Jesuskristo adierazteko hitz laburretako bat. 3.— Bi hortzek burututako haga. 4.— Kontsonantea. Irabazle. Fosforoaren sinbolo kimikoa. 5.— Eraman ezak. Bizkaieraz, zakur familiako animalien oihua edo garrasia. 6.— Moneda italiarrak. Itxita dagoena eskuragarri edo helgarri egin. 7.— (ald.) Beharra, egitekoa. Ezkutuan gordetako gauza preziatuaren bilduma. 8.— Kontsonantea. Lehortea. Uranioaren sinbolo kimikoa. 9.— Irudia, itxura. 10.— Drogazaleen aldeko elkarte baten siglak. 11.— Bizkaieraz mintzatzen den toki askotan, dituk.

GOITIK BEHERA: 1.— Landare txiki eta zuztar bigun. 2.— (ald.) Errepikatuz, begietako dirdira adierazteko onomatopeia. 3.— Luze, altu. 4.— Lehenbiziko bokalea. Talde ugaria. Bostehun. 5.— Erro lodi eta adar zailekoak diren zuhaiskez betetako eremuak. Ongi. 6.— (ald.) Eskutitza (erdarazko hitza da jatorriz). Bizkaieraz, zuzen, zut. 7.— Gizen. Gauzak finkatzeko edo zintzilikatze erabiltzen dugun metalezko zirria edo punta. 8.— Abederaren lehenbizikoa, berriz ere. Elur handiko garaia. Potasioaren sinbolo kimikoa. 9.— Bizkaieraz, eliza. 10.— Ukamen. 11.— Pairamen.

(enbido)

ARABA EUSKARAZ – 83

DOINUA: PELLO JOXEPE

«KILOMETROAK» Gipuzkun dira
 «IBILALDIA» Bizkaian
 «OINEZ» ere bai egiten dute
 Euskaldunak Nafarroan
 Baita «ARABA EUSKARAZ» dogu
 aurten Aiara aldian
 danen artean zabaldu daigun
 Euskara Euskal-Herrian.

IBILALDIA Lekeition zen
 ekainaren hamabian
 Laudion ere izango dogu
 urrian hogetairuan
 aukera ona alkartutzeko
 euskaldunak aspaldian
 eta Euskara jartzeko ere
 merezi duen tokian.

Olaritzu ta Mendizorrotza
 orain artean testigu
 nola Araba aspalditikan
 euskalduntzen hasi zaigu
 bide hortatik aurten ere bai
 nahi genuke jarraitu
 ta Laudiora egun hortako
 dizuegu ere deitu.

Noski «ARABA EUSKARAZ» aurten
 euskaldunen pozerako
 ta bereziki antolatuta
 Eskararen onerako
 Aiaratarrak lanean gara
 helburu horretarako
 gure hizkuntza ez da izango
 txerriaren askarako.

Indarrak batu beharra dago
 ta utzi taldekeriak
 bestela laster gure hizkuntzak
 egingo ditu beriak
 euskaldundu ta alfabetatu
 beharko gara guztiak
 esan ez dezan, Euskal-Herria
 ez gerala, historiak.

Aiaratikan Araba osora
 euskararen garrasia
 Euskal-Herria euskalduntzeko
 ordua dala hasia
 eutsi dezagun Arabatarrok
 piztuta dogun zuzia
 zabal daitela Euskal-Herrian
 Arabako Irrintzia.

Juan Mari
 – Aiarako Bertsolari Eskolako

Kapitain hegalariairen ipuia

Xabier OLEAGA

Behin batetan bazen herri txiki batetan mutil koxkor bat. «**Ekidazu**» deitu zuen herri bertako idazle ospetsu batek. Mutil koxkorrari bizitzan zer-bait izateko adina heldu zitzaionean, militarra izan behar zuela bururatu zitzaion. Hori egin zuen mutil koxkorrak eta sartu ere egin zen bere urte haietan ahal zen harmada bakarrean, Ekidazu zedukan Hisnaipako harmadan.

Mutil koxkor hura Hisnaipako harmadako ikastokietan kategoriak abiadaz igorik ari zen bitartean, tamainua hartuz zihoan gorputzez eta belarriak bereziki inorenak baino handiago eta zabalago egin zitzaizkion.

Predisposizio fisiko horren ondorioz, agian, mutil koxkorra izan zena, Hisnaipako harmadako aire sailean abioi piloto egin zen, bere promozioko aurrena gainera, teniente kategoriarekin akademiatik atera zenean. Handik lasterrera, hogeitazazpi urterekin, kapitain gradoraino heldu zen.

Baina mutil koxkor hura Ekidazutik kanpo kapitaintzaraino heldu zen bitartean, bere herrian bertako harmada hasi zen sortzen, Ekidazuko harmada. Ekidazu Hisnaiparen atzaparretatik libro behar zela defendatzen zuen harmada. Horretan, kapitain Hegalariari kezka izugarria sortu zitzaion. Bere sorterriko harmada berri hori bera hán dagoela sortu izan balitz ez zela orain kapitain zedukan harmadan egongo, bere sorterrikoan baizik, damutzen zen Kapitain Hegalaria. Eta damu eta damu, egun batean hedatu zen notizia, Ekidazun beste harmada gisako bat ari zela sortzen. Azken harmada hau, halere, Hisnaipakoaren bedekarpen guztiekin sortzen zen. Izan ere harmada inperiala eta askatasunezko harmada -klandestinitatean- artean sortzen diren «**goardia indigena**» kolonial hoietakoa zen berri hau.

Kapitain Hegalaria ez zuen bi aldi pentsatu. Orain bere herrian ira-

gartzen zen «**goardia indigenan**» sartzea eskatu zuen. Eskatu eta onartua izan zen. Nola ez, berak zedukan historial distiratsuekin!.

Baina destinuak azken proba bat mangatik atera eta jarri zion Kapitainari. «**Goardia indigena**» ko berri hau ez zekiten ekidazuarrek noren zerbitzuan eta noren defentsan egongo zen eta, zalantza horretatik ateratzeko, Kapitain Hegalariaengana galdezka jotzea erabaki zuen ekidazuar batek.

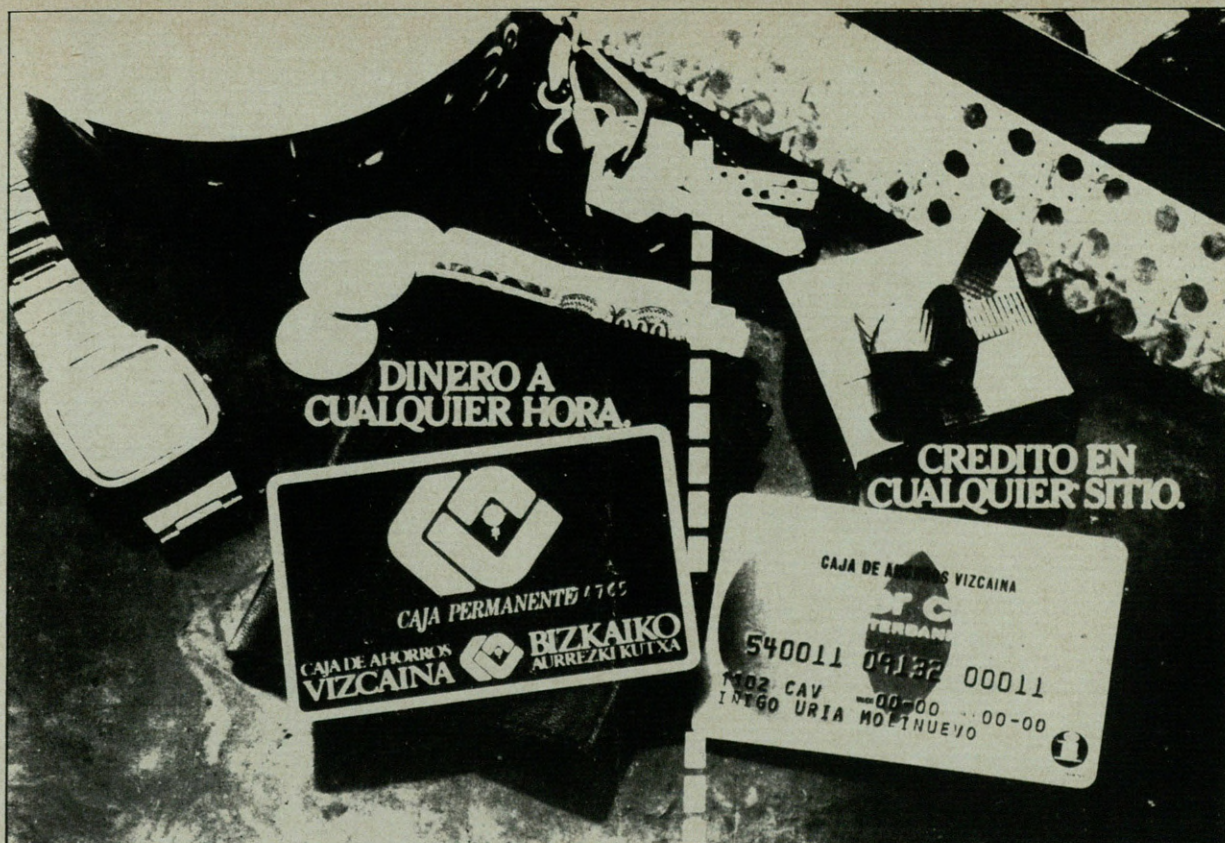
Proba zaila aurkeztu zion ekidazuar galdegileak horrela Kapitainari. Ekidazuarren faborera erantzun behar zituenak, Hisnaipako harmadak gaizki hartuko zuen, eta harmadaren faborera lortzearen hitzegingo balu ez lukete ondo hartuko ekidazuarrek. Zer egin?. Kapitain Hegalaria bere barnean pentsatzen zuena zintzoki azaltzea erabaki zuen. Urte askotan sorterritik kanpo egonarren; ekidazuar arrunt gisako pentsamoldea ageri

zuen eta hortxe ito zuen, ustekabeen, bere karrera. Baita, gainera, bere inguruan izugarritzko iskanbila sortu ere. Ekidazuko «**goardia indigena**» berriaren sortzaileek ez zuten Kapitain Hegalariaen buruzagiekin harreman txarretan egon nahi eta buruzagi hoiek ezin onar zezaketek ekidazuar gisa pentsatzen zuen inor beren harmada inperialean onar. Kapitainak ez zuen uste izan, baina ekidazuarrek eta Hisnaipako harmada etsaiak ziren. Ezin ziteken batekin eta bestearekin era berean onetan egon.

Baina nola atera ekidazuar galdegile gaixoak, ustekabeen, Hisnaipako harmadan sorrerazi zuen larrialdia?. Bai Kapitainaren buruzagiak eta bai «**guardia indigena**» berriaren sortzaileek konforme utzi behar baitziren!. Lehenago Kapitain Hegalaria erotuta zegoela esan zuten. Baina hori ez zen nahiko.

Epaiketa bat egin zuten. Horixe bai!. Kapitaina epaitu zuten. Baina kapitain gizajoak ezer ulertzen ez zuen epaiketa hartan, ez dakizuela nor aurkitu zuten errudun?. Epaigelan ez zegoen pertsona bat seinalatu zuten errudun: ekidazuar galdegilea, ekidazuar galdegile guztiak!.

Zein gaiztakeriaren erruduna bilatu behar zen, galdetuko duzue, agian. Hisnaipako harmadakoa izan eta ekidazuar gisa pentsatzea zen errua. Epaiketan nola seinala daiteken errudun epaigelan egon ez den pertsona bat?. Kapitain gradora heltzeko gai izan den pertsona baten eritziak, Hisnaipakoa izanarren, bereak direla eta ez bere interlokutorearenak?. Agian bai, baina... epaikeria horren bitartez salbatzen zena handiagoa, preziasua goa zen, eragiten zen kaltearen lotsa baino. Eta, gainera, kapitainaren buruzagiei komeni ez zitzaien gauzarik ateratzeko tentazioa zuten ekidazuarrentzat lekzio bat izango zen. Hala uste zuten Kapitain Hegalariaen agintariek.

DIRUA ORDU GUZTIETAN

Ordu guztietan Kutxaren zerbitzuak zure mesedetan daude.

Hemen duzu gure Txatel Berdea. Txartel Berdearekin eragiketa guztiak, diru ateratzea, diru sartzea, etab. edozein ordutan egin dezakezu, gauean edo egunean, lanegunetan edo eta jaiegunetan. Txartel Berdeak ez du ezagutzen jairik.

Erlojua begiratu barik, behar dituzun soluziobideak zeure eskuetan daude:

- Edozein unetan dirua ateratzen.
- Dirua sartzen.
- Zure saldoa berehala ezagutzen.
- Taloi txekak eskatzen.

KREDITUA EDOZEIN TOKITAN

Bidai ajentzietan, hoteletan, jate-txetan, dendetan, erostetxe handietan.

Bizkaian 2.000 toki baino gehiagotan.

Munduan zehar 2.600.000 tokitan.

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartela erakutsirik **NO-NAHI**, txakur txiki bat ere gabe, erosiko duzu.

Horrela, ez duzu gainean dirurik eraman behar ez eta konturik atera behar.

Gauzez gozatzeko ez duzu itxaron behar. Pagatzeko itxaron behar duzu, gure kreditu osoa duzu eta.

ETA 5.000.000 TAKO SEGURU DOHAIN BAT

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartelarekin harantz honuntz ibiltzea ez da bakarrik eroso.

Segurua baita.

Abioiez, trenez edo eta itsasuntziz egindako bidaiak txartelaz abonatzen badituzu, zuek eta zeure etxeok

istripuen kontrako aseguru bat duzue. 5.000.000 pztako aseguru hain zuzen. Dena debalde.

Horregaitik ere Bizkaiko Kutxaren Master Charge-a eduki eta erabili behar duzu.

Seguru gaude.

**CAJA DE AHORROS
VIZCAINA**

**BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA**

30 segunduren buruan zeure eragiketak eginik daude.

"Tarjeta 24 CAP" txartelaz
gure Kutxazain Automatikoak
erabiliaz dirua atera, dirua sar,
taloi edo txeke, zure
kontuaren laburpena
eska, talonari berri
bat eska eta hori
dena
herrenkan
jarrita itxoin
beharrik gabe,

denbora asko aurreztuz.
30 segunduz behetik, eta batere
konplikaziorik gabe, Gure
Kutxazain Automatikoak
egunaren 24 ordutan
zerbitzeko

baitauzkazu, nola
funtzionatzen
duen pausoz
pauso azaltzen
dizute.

Kutxazain Automatikoa

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA